

Izdevums
latviešu valodā

Informācija un paziņojumi

65. gadagājums
2022. gada 4. februāris

Saturs

I Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi

REZOLŪCIJAS

Reģionu komiteja

Interactio – hibrīdformā – RK 146. plenārsesija, 12.10.2021.–14.10.2021.

2022/C 61/01	Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija “Gadskārtējais ES reģionālais un vietējais barometrs (2021)” . . .	1
2022/C 61/02	Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija par COP 26 un par globālām un vietējām aliansēm klimatrīcības jomā	5

ATZINUMI

Reģionu komiteja

Interactio – hibrīdformā – RK 146. plenārsesija, 12.10.2021.–14.10.2021.

2022/C 61/03	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “ES stratēģija par bērna tiesībām un Eiropas Garantija bērniem”	9
2022/C 61/04	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Vietējo un reģionālo pašvaldību efektīva iesaistīšana partnerības nolīgumu un darbības programmu sagatavošanā 2021.–2027. gadam”	15
2022/C 61/05	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “ES terorisma apkarošanas programma: paredzēt, novērst, aizsargāt, reaģēt”	21
2022/C 61/06	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Rūpniecisko un amatniecības produktu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzība Eiropas Savienībā”	26
2022/C 61/07	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Jaunā Patērētāju tiesību aizsardzības programma. Patērētāju noturības stiprināšana, lai panāktu ilgtspējīgu atveseļošanu”	30

2022/C 61/08	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Savienība, kurā valda līdztiesība: LGBTIK līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam”	36
--------------	--	----

III *Sagatavošanā esoši tiesību akti*

Reģionu komiteja

***Interactio* – hibrīdformā – RK 146. plenārsesija, 12.10.2021.–14.10.2021.**

2022/C 61/09	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Eiropas digitālā identitāte”	42
--------------	--	----

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

REZOLŪCIJAS

REĢIONU KOMITEJA

INTERACTIO – HIBRĪDFORMĀ – RK 146. PLENĀRSESĪJA, 12.10.2021.–14.10.2021.

Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija “Gadskārtējais ES reģionālais un vietējais barometrs (2021)”

(2022/C 61/01)

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA,

- ņemot vērā savu ziņojumu “2021. gada reģionālais un vietējais barometrs”, kura pamatā ir iekļaujoša, uz faktiem un pierādījumiem balstīta pieeja un kurā iesaistīti vairāki partneri un iestādes,
 - tā kā ziņojuma mērķis ir pārdomāt Savienības stāvokļa reģionālo un vietējo dimensiju, sniegt Eiropas, valstu, reģionālā un vietējā līmeņa politisko lēmumu pieņēmējiem materiālus un svarīgākos ieteikumus par nākamajā gadā gaidāmajām aktuālākajām problēmām;
 - tā kā vietējās un reģionālās pašvaldības ir bijušas pirmajās rindās ne tikai cīņā pret pandēmiju, bet arī cilvēkiem un uzņēmumiem domātu atbalsta pasākumu īstenošanā, tāpat kā pakāpeniskas un ilgtspējīgas atveseļošanas sagatavošanā;
 - tā kā 2020. gada barometra ziņojumā ir pierādīts, ka Covid-19 krīzes daudzveidīgā ietekme ir bijusi – un joprojām ir – ļoti asimetriska un ar spēcīgu teritoriālo dimensiju, turklāt nenoliedzami ir vajadzīga niansētāka izpratne par to, kā pandēmija ietekmē vietējo un reģionālo attīstību;
1. uzsver, ka Covid-19 pandēmija un neskaitāmās tās sekas ir sagādājušas lielu pārbaudījumu mūsu demokrātijas darbībai, mūsu sabiedrības noturībai un it sevišķi mūsu veselības aprūpes sistēmām, dažas no tām pat krasi apturot; norāda, ka ietekme Savienībā bijusi nevienāda: pierobežas reģioni un pilsētu teritorijas ir izrādījušās mazāk aizsargātas, kamēr lauku apvidiem, kuri veselības aprūpes pieejamības ziņā parasti ir nelabvēlīgākā situācijā, klājies salīdzinoši labāk; aicina stratēģiskāk plānot politiku un veikt ieguldījumus, lai Eiropas veselības savienība tiešām kļūtu par realitāti, un uzstāj, ka reģionālās veselības aprūpes sistēmas ir ES noturības stūrakmens un ka tās turpmāk ir jāiekļauj veselības gatavības un reaģēšanas sistēmā; ņemot vērā arī vienotā tirgus ārkārtas instrumentu, ar ko Eiropas Komisija ir paredzējusi nākt klajā 2022. gada sākumā, aicina visos krīžu gadījumos, kas skar pierobežas reģionus, apsvērt ietekmi uz Eiropas darba tirgu un paredzēt ilgtspējīgus izņēmumus attiecībā uz visiem pārrobežu darba ņēmējiem, lai neradītu liekas nepilnības aizsardzībā;
 2. uzsver, ka pandēmija ir pārbaudījums arī mūsu ekonomikas noturībai. ES IKP samazinājums par 6 % 2020. gadā slēpj lielas reģionālās atšķirības, ko var izskaidrot ne tikai ar attiecīgo reģionu pakļautību ierobežojumiem, bet arī ar to strukturālajām iezīmēm, piemēram, riska nozarēs nodarbināto personu īpatsvaru, izglītības līmeni, mikrouzņēmumu īpatsvaru vai pārvaldības kvalitāti. Lai pilsētas un reģioni varētu izmantot visas iespējas, ko paver *Next Generation EU*, un koncentrēties uz ilgtermiņa ieguldījumiem, kuri uzlabos minētās strukturālās iezīmes, atveseļošanas pasākumu termiņš būtu jāpagarina līdz 2024. gadam; par vēl vienu gadu būtu jāpagarina paaugstinātā līdzfinansējuma likme īstermiņa atveseļošanas pasākumiem un jānodrošina dažādo finansēšanas programmu un regulatīvo pasākumu saskaņotība;

3. uzsver, ka ieņēmumu samazināšanās apvienojumā ar izdevumu pieaugumu nozīmē vēl nepieredzētu spiedienu uz vietējo un reģionālo pašvaldību budžetu un rada “šķēru efektu”. Paredzams, ka 2020. gadā šī starpība visām ES vietējām un reģionālajām pašvaldībām būs aptuveni 180 miljardi EUR. Šeit apvienojas izdevumu pieaugums par 124 miljardiem EUR saistībā ar sabiedrības veselības aizsardzības, uzņēmējdarbības atbalsta un citiem pasākumiem, un ieņēmumu samazinājums par 55 miljardiem EUR, jo sarūk aktivitāte (un tātad arī ienākumi no nodokļiem un nodevām). Šo ietekmi ir mazinājis ievērojams valdības un ES atbalsts vietējo un reģionālo pašvaldību budžetam, taču šī pozitīvā ietekme dalībvalstīs ir ļoti atšķirīga, un pašvaldībām būs vajadzīgs pastāvīgs atbalsts gan 2021. gadā, gan vēlāk. Tādējādi ir tikusi ietekmēta arī budžeta stabilitāte, tāpat kā fiskālā autonomija plašākā nozīmē, un tas var mazināt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas efektivitāti. Pārskatot Eiropas ekonomikas pārvaldības sistēmu, kurā pašlaik nav pietiekami ņemta vērā atšķirība starp kārtējiem izdevumiem un ilgtermiņa/ilgtspējīgiem ieguldījumu izdevumiem, ir precīzāk jāatspoguļo vietējo un reģionālo pašvaldību vajadzības. Piemēram, ir jāievieš līdzsvarota budžeta norma attiecībā uz ilgtspējīgiem publiskiem ieguldījumiem un no Stabilitātes un izaugsmes pakta deficīta aprēķiniem jāizslēdz neto publiskie ieguldījumi;
4. atkārtoti norāda, ka vietējās un reģionālās pašvaldības ir jāiesaista Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) un, konkrēti, tā galveno darbības instrumentu – nacionālo atveseļošanas un noturības plānu – novērtēšanā un īstenošanā. Ir apstiprinājušās bažas, kas tika paustas jau pirmajā barometra izdevumā, proti, šī iesaiste ir izrādījusies ierobežota: tikai pāris dalībvalstis ir detalizēti izplānojušas vietējo un reģionālo pašvaldību līdzdalību konsultāciju procesā vai sistemātiski aprakstījušas vietējo un reģionālo pašvaldību lomu katrā politikas jomā. Šis līdzdalības trūkums ir problēma, jo vietējās un reģionālās pašvaldības ir galvenie publisko ieguldījumu virzītājspēki, turklāt, ņemot vērā pilnvaru sadalījumu, ANM mērķi sevišķi svarīgi ir tieši vietējām un reģionālajām pašvaldībām. Norāda, ka tas, kādā veidā nacionālie atveseļošanas un noturības plāni ir izstrādāti, un tas, kā to izstrādē ir tikušas iesaistītas vietējās un reģionālās pašvaldības, neveicina ieinteresētību par atveseļošanas plāniem. Daudzi konkrētām valstīm adresētie ieteikumi nav tikuši ņemti vērā, jo vietējās un reģionālās pašvaldības nebija līdzatbildīgas un nebija iesaistītas Eiropas pusgadā;
5. uzsver, ka nacionālie atveseļošanas un noturības plāni ir arī ļoti laba iespēja stimulēt zaļo atveseļošanu. Vairāk nekā puse no galvenajiem zaļā kursa tematiem ir pilnībā integrēti nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos, kas analizēti nesen veiktā RK pētījumā, un zaļā pārkārtošanās vidēji prasa 41 % no šo plānu budžeta. Vietējās un reģionālās pašvaldības ir klimata pasākumu priekšgalā, jo 75 % ES iedzīvotāju dzīvo pilsētu teritorijās (kas rada lielāko daļu siltumnīcefekta gāzu emisiju) un strauji pieaug to vietējo un reģionālo pašvaldību skaits, kuras ir apņēmušās rīkoties. Tāpēc vietējām un reģionālajām pašvaldībām jābūt pilntiesīgiem partneriem zaļā kursa iniciatīvu izstrādē un īstenošanā, sevišķi tādās politikas jomās kā ēku renovācija, ilgtspējīga mobilitāte un pilsētu zaļināšana. Turklāt vietējās un reģionālās pašvaldības ir īpaši piemērotas gādāt par to, lai atveseļošanai paredzēto līdzekļu un ESI fondu (tostarp Kohēzijas fonda un ERAF) izmantošana būtu saskaņota;
6. uzsver, ka klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās tām, tāpat kā vides saglabāšana un atjaunošana, ir vieni no galvenajiem elementiem noturīgākas un ilgtspējīgākas sabiedrības un ekonomikas veidošanā, jo Covid-19 pandēmijas sekas, klimata pārmaiņu ietekme un vides degradācija izpaužas atšķirīgos veidos atkarībā no ģeogrāfiskajām, saimnieciskajām un sociālajām Eiropas reģionu iezīmēm; atgādina: lai klimata un vides politikas pasākumi būtu efektīvi, ir vajadzīga pilnīga daudzlīmeņu pārvaldība, un pauž aicinājumu Komisijai un dalībvalstīm Eiropas zaļā kursa politikas pasākumos pilnībā iesaistīt vietējo un reģionālo līmeni; uzsver, ka klimata pārmaiņas un biodaudzveidības jautājums ir globālas problēmas un ka 2021. gads, kad uzmanības centrā ir UNFCCC COP26 un ANO KBD COP15, ir izšķirošais brīdis globāli saskaņotas klimatrīcības aktivizēšanai un oficiālai vietējo un reģionālo pašvaldību ieguldījuma atzīšanai; RK meklēs iespējas sadarboties ar partneriem, piemēram, Eiropas Komisiju, UNDRR un Kopīgo pētniecības centru, lai izveidotu “Reģionālo noturības platformu”. Platformas mērķis ir, vācot datus un apkopojot paraugpraksi, atbalstīt vietējās un reģionālās pašvaldības, lai stiprinātu to noturību pret turpmākām krīzēm tādās jomās kā dabas katastrofas, klimata pārmaiņas un veselība;
7. pauž nožēlu par to, ka 2020. gadā lielākajā daļā ES NUTS 2 reģionu palielinājies bezdarba līmenis un ka pēc vairākiem secīgiem uzlabojumu gadiem šī pasliktināšanās īpaši skar jauniešus. Lai panāktu, ka “jaunajos normālajos” darba, dzīves un ceļošanas apstākļos Eiropas Savienībā neviens netiek atstāts novārtā, ir vajadzīga nopietna diskusija gan par ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, gan par kohēziju kā vispārēju ES vērtību. Portu sociālajam samitam un tam sekojošajām Portu sociālajām saistībām ir jābrūgē ceļš uz ES sociālās dimensijas nostiprināšanu, un ir jādara viss iespējama, lai sasniegtu mērķus, kas izvirzīti 2030. gadam. Tām iedzīvotāju grupām, kas pakļautas riskam, ir vajadzīgi īpaši pasākumi. Piemēram, visiem jauniešiem ir jābūt iespējai piekļūt programmai *Erasmus+*, un ikvienam jauniešiem ir vajadzīga “minimālās kvalifikācijas un prasmju garantija”, kas būtu atzīta visās dalībvalstīs;

8. uzsver šo “jauno normālo” apstākļu gaišo pusi, jo pandēmija ir arī paātrinājusi digitālo pārkārtošanos. Tomēr infrastruktūras, interneta lietojuma un e-pārvaldes pakalpojumu izmantošanas ziņā lielākajā daļā ES dalībvalstu ir ievērojama digitālā plaisa starp pilsētām un laukiem, turklāt tehnoloģiju nozare spēcīgi koncentrējas noteiktos ES reģionos. Lai atveseļošana būtu ilgtspējīga, šī digitālā plaisa ir jāpārvar, izmantojot visaptverošas stratēģijas, kurās iesaistīti visi pārvaldības līmeņi. Pandēmija apliecināja digitālās savienojamības vērtību un nepieciešamību pēc digitālās kohēzijas – koncepcijas, kurai būtu jāieņem tāda pati vieta kā ekonomiskajai, sociālajai un teritoriālajai kohēzijai. Šajā saistībā ir svarīgi vietējā un reģionālajā līmenī izveidot stabilu un visaptverošu datu kopumu, lai 2030. gada “Digitālā kompasa” digitālos mērķus transponētu pašvaldību līmenī, atspoguļojot vietējo un reģionālo pašvaldību lomu digitālajā pārveidē. Šie saistošie digitālie mērķi būtu jāatspoguļo Eiropas Komisijas īstenošanas ziņojumā par ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem;
9. atbalsta vietējo un reģionālo pašvaldību nozīmes palielināšanu bēgļu un migrantu integrācijā. Globālās migrācijas un integrācijas problēmas ir jārisina vietējā līmenī, tāpēc daudzām vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir aktīva loma bēgļu un migrantu uzņemšanā un integrācijā: tās nodrošina svarīgu pilsētas infrastruktūru un pakalpojumus, kas viņiem nepieciešami, piemēram, izmaksu ziņā pieejamus un sociālus mājokļus, kvalitatīvu izglītību un veselības aprūpes pakalpojumus. Tādēļ migrantu uzņemšanas un integrācijas politika ir jāveido augšupējā veidā, apspriežoties ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām, lai šī politika nebūtu atrauta no uzņēmējkopienas realitātes. Turklāt jāatvieglo vietējo un reģionālo pašvaldību piekļuve atbalsta finansējumam, un tām pašvaldībām, kas piedalās ES pārceļšanās mehānismā un/vai izstrādā pašas savus integrācijas projektus, vajadzētu būt iespējai saņemt tiešu finansējumu;
10. ar bažām norāda, ka Apvienotās Karalistes (AK) un ES attiecībās, kas izriet no Tirdzniecības un sadarbības nolīguma (TCA), pietrūkst teritoriāla “dziļuma”. RK ir gatava sniegt ieguldījumu, lai, pamatojoties uz jauniem virzieniem, kas nav atkarīgi no TCA institucionālā satvara vien, izstrādātu programmu pozitīvai teritoriālajai sadarbībai ar AK vietējām un reģionālajām pašvaldībām. Šajā nolūkā varētu uzsākt vairākas konkrētas iniciatīvas, piemēram, grozīt regulu par Eiropas teritoriālās sadarbības grupām (ETSG), lai atvieglotu šādu grupu izveidi kopā ar AK, vai sniegt īpašu atbalstu publiskās pārvaldes iestādēm, lai palielinātu to administratīvās spējas iesaistīties sadarbības projektos ar AK partneriem. Lai pārliecinātos, ka ir izlīdzināta teritoriālā ietekme, kādu radīja Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES, ļoti svarīgi būs arī uzraudzīt, kā vietējās un reģionālās pašvaldības iesaistās *Brexit* korekcijas rezerves īstenošanā;
11. uzsver: saskaņā ar apsekojumu, kurā RK uzdevumā pirmo reizi tika aptaujāti vairāk nekā miljons vietējā līmenī ievēlētu politiķu, gandrīz divas trešdaļas vietējo politiķu (64 %) uzskata, ka reģionu, pilsētu un ciematu ietekme uz ES politikas veidošanu nav pietiekama. Tādējādi Eiropa no Covid-19 krīzes var izklūt daudz noturīgāka gan demokrātijas, gan arī ekoloģijas ziņā, oficiāli atzīstot un piemērojot daudzlīmeņu pārvaldību un aktīvu subsidiaritāti, lai garantētu, ka pasākumi tiek veikti tajā līmenī, kura rīcība radīs maksimālu labumu iedzīvotājiem, un ka ir ieviesti koordinēti un efektīvi lēmumu pieņemšanas procesi;
12. uzsver, ka konference par Eiropas nākotni ir vienreizēja iespēja stiprināt Eiropas demokrātijas namu. Pilsētas un reģioni ir vieni no svarīgākajiem dalībniekiem, kuri īsteno un pilnveido līdzdalības un balsstiesisko demokrātiju, kas papildina un stiprina pārstāvības demokrātiju, tāpēc tie spēj vairot sabiedrības uzticēšanos demokrātiskai lēmumu pieņemšanai; tālab aicina ES iestādes izmantot konferences pavērtās novatorisku metožu iespējas (piemēram, interaktīvu daudzvalodu platformu un pilsoņu paneldiskusijas), kas var kļūt par pastāvīgām ES lēmumu pieņemšanas procesu iezīmēm, un labāk izprast vietējo un reģionālo pašvaldību vajadzības, apsverot arī nepieciešamību izdarīt izmaiņas Līgumā;
13. uzsver, ka reģionu attīstība lielā mērā ir atkarīga no tā, cik kvalitatīva ir to fiziskā savienojamība. Šajā kontekstā norāda, ka, risinot jautājumu par attālu un mazāk attīstītu reģionu nesasniedzamību ar sabiedrisko transportu, kā galvenais elements ir jāpopularizē dzelzceļš; uzsver, ka ir jāpadziļina videi nekaitīgu, novatorisku un drošu transporta veidu savstarpējā integrācija; atzīst, ka mazapdzīvotos, perifēros vai mazāk attīstītos reģionos ES teritoriālajā kohēzijā ievērojama nozīme ir reģionālajām lidostām; uzsver, ka globālās problēmas ir risināmas tikai sadarbojoties, tāpēc ES reģioniem un pilsētām vienlaikus ir jādomā gan par ES iekšējo telpu, gan par pasauli aiz tās robežām;
14. uzskata, ka tam miljonam ES politiķu, kuri ievēlēti reģionālajā un vietējā līmenī, ir lieliska iespēja dot ieguldījumu “Eiropas demokrātijas nama” idejas īstenošanā, un no savas jaunākās aptaujas konstatē, ka pārliecinoši lielākā daļa šo politiķu uzskata savas līdzdalības padziļināšanu par svarīgu priekšnosacījumu ES demokrātijas stiprināšanā;

15. uzdod Komitejas priekšsēdētājam nosūtīt 2021. gada reģionālo un vietējo barometru un šo rezolūciju Eiropas Parlamenta priekšsēdētājam, Eiropas Komisijas priekšsēdētājam, Eiropadomes priekšsēdētājam un 27 ES dalībvalstu vadītājiem, kā arī mudina Eiropas reģionālos un vietējos vēlētos politiķus izplatīt šo ziņojumu iedzīvotājiem un vietējiem medijiem.

Briselē, 2021. gada 13. oktobrī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija par COP 26 un par globālām un vietējām aliansēm klimatrīcības jomā

(2022/C 61/02)

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. ir dziļi satraukta par secinājumiem, kas izklāstīti jaunākajā Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) ziņojumā *Climate Change 2021 – The Physical Science Basis* ⁽¹⁾, kurā apstiprināts, ka ir steidzami jāievieš efektīvas un visaptverošas stratēģijas, lai sasniegtu Parīzes nolīguma mērķi ierobežot globālo sasilšanu krietni zem 2 grādiem pēc Celsija – vēlams līdz 1,5 grādiem pēc Celsija – salīdzinājumā ar pirmsindustrializācijas laikmeta līmeni, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām, tās mazinātu un pielāgotos tām;
2. uzsver, ka vietējās un reģionālās pašvaldības īsteno 70 % klimata pārmaiņu ierobežošanas pasākumu, 90 % no pasākumiem, kas nodrošina pielāgošanos klimata pārmaiņām, un 65 % no ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM) un ka pašvaldību pārziņā ir viena trešdaļa publisko izdevumu un divas trešdaļas publisko ieguldījumu Eiropas Savienībā. Tādējādi tās ir pirmās, kam jārisina ar klimata pārmaiņu ietekmi saistītie jautājumi vietējā un reģionālajā līmenī un jāstiprina savu teritoriju noturība pret klimata pārmaiņu radītajām problēmām;
3. atgādina, ka Parīzes nolīgumā ir atzīta daudzlīmeņu pārvaldības nozīmīgā loma klimata politikā un nepieciešamība sadarboties ar reģioniem, pilsētām un nevalstiskajiem dalībniekiem; mudina visos pārvaldības līmeņos visaptveroši ieviest šo principu praksē, lai izvērstu sinerģijas un aizpildītu pašreizējos robus starp valstu, reģionālajiem un vietējiem klimata rīcībpolitikas pasākumiem; uzsver, ka vietējo un reģionālo pašvaldību balsis klimata pārmaiņu sarunās un iniciatīvās ir kļuvusi spēcīgāka, un atzinīgi vērtē vietējo un reģionālo pašvaldību tīklu pašreizējās iniciatīvas un to ieguldījumu UNFCCC Nevalstisko dalībnieku zonā klimatrīcībai (NAZCA); uzsver, ka Pašpārvalžu un pašvaldību pamatgrupa (LGMA) pilda izšķiroši svarīgu funkciju, apvienojot šīs balsis globālā līmenī un nemitīgi paplašinot tādu pašvaldību pasaules mēroga tīklu, kuras vēlas apkarot klimata pārmaiņas;
4. uzskata, ka viens no pamata priekšnoteikumiem, lai sasniegtu globālos klimata mērķus, ir politiski nozīmīgu un demokrātiski ievēlētu nevalstisko dalībnieku, piemēram, vietējo un reģionālo pašvaldību, kas ir iedzīvotājiem vistuvākās pārvaldes iestādes, statusa nostiprināšana globālajā klimata pārvaldības sistēmā, un ka tādēļ ir būtiski, lai UNFCCC tiesiskajā regulējumā tiktu atzīta šāda veida augšupēja pārvaldība, oficiāli atzīstot tās lomu lēmumu pieņemšanas procesā;
5. uzsver, ka RK pilda svarīgu lomu, būdama vairāk nekā viena miljona vietējā un reģionālā līmeņa politiķu institucionālā pārstāve un tīklu tīkls; uzskata, ka jāizmanto šīs unikālās pozīcijas sviras efekts, lai nostiprinātu RK lomu globālajā klimata pārvaldībā; tāpēc aicina UNFCCC izveidot saprašanās memorandu ar Eiropas Reģionu komiteju kā Eiropas pilsētu un reģionu institucionālo pārstāvi, īpaši koncentrējoties uz klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām nozarēs, kuru pārvaldībā jau ir lielā mērā iesaistītas vietējās un reģionālās pašvaldības, tādās kā energoapgāde un enerģijas pieprasījums, mobilitāte un transports, lauksaimniecība, atkritumu apsaimniekošana, pilsētplānošana un ēkas, kā arī plūdu pārvaldība;
6. uzsver, ka pašreizējiem reģionu un pilsētu pasākumiem un saistībām būtu spēcīgi jāietekmē gatavošanās Glāzgovā plānotajai UNFCCC Pušu konferences 26. sanāksmei (COP 26) un jāiegūst tajā oficiāla atpazīstamība; tādēļ aicina UNFCCC sadarboties ar RK un citiem attiecīgajiem partneriem no LGMA ar mērķi formāli atzīt pašvaldību devumu (t. i., reģionālā un vietējā līmenī noteikto devumu), lai oficiāli atzītu, pārraudzītu un sekmētu visas pasaules pilsētu, vietējo pašvaldību un reģionu centienus samazināt oglekļa emisijas, kā piemēru izmantojot Edinburgas deklarāciju par biodaudzveidību;
7. aicina COP 26 prezidentvalsti Apvienoto Karalisti rūpēties par to, lai, neraugoties uz plānotajiem Covid-19 sanitārajiem pasākumiem, nevalstiskie dalībnieki varētu aktīvi piedalīties COP 26 darbā Glāzgovā; šajā saistībā aicina Eiropas Komisiju nodrošināt to, ka RK delegācija, kas ietilpst ES delegācijā COP 26, var pietiekami līdzdarboties un iesaistīties; atkārtoti pauž apņēmību sadarboties ar EP delegāciju;

⁽¹⁾ Pilns ziņojuma teksts https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_Full_Report.pdf

8. uzsver, ka Eiropas zaļā kursa vērienīgais mērķis līdz 2050. gadam padarīt Eiropu par pirmo klimatneitrālo kontinentu ir jāpiemēro iekšēji, visās ES politikas jomās integrējot ilgtspējas kritērijus, un vienlaikus jānosaka temps pasaules līmenī; uzsver, ka Eiropas zaļajam kursam un vietējo un reģionālo zaļo kursu iniciatīvām vajadzētu būt instrumentiem, ar kuru palīdzību sasniegt Parīzes nolīguma mērķus, pilnībā īstenot ANO Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam, sasniegt IAM un sniegt vērienīgu ES ieguldījumu globālajā biodaudzveidības satvarā laikā pēc 2020. gada, par ko lems ANO KBD COP 15⁽²⁾. Līdztekus klimatneitralitātes panākšanai Eiropas zaļajam kursam vajadzētu būt vērstam arī uz pasākumu ekonomisko dzīvotspēju, un tam nevajadzētu radīt smagu slogu un izmaksas patērētājiem un uzņēmumiem;

9. pauž stingru pārliecību, ka UNFCCC COP 26 ir izdevība ieskatīties nākotnē un sagatavot augsni tādai vērienīgai globālai programmai 2050. gadam, kas IAM pieeju papildinātu ar Parīzes nolīgumu. Eiropas zaļais kurss, kurā jau ir ņemtas vērā sistēmiskās saiknes ar daudzām attiecīgām politikas jomām, pienācīgas īstenošanas gadījumā varētu iedvesmot un motivēt globālu zaļo kursu;

10. aicina UNFCCC Puses iekļaut globālās izvēršanas noteikumos Pušu pienākumu apspriesties ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām un iesaistīt tās sava devuma sagatavošanas posmā; īpaši aicina Puses, iedibinot valsts līmeņa dialoga sistēmu, iesaistīt vietējo un reģionālo līmeni savu nacionāli noteikto devumu pārskatīšanā pirms COP sanāksmēm;

11. norāda, ka ir svarīgi, lai ES ar savu vērienīgo un iekļaujošo klimata politiku vadītu globālās sarunas, tāpēc atzīst, ka Eiropas Klimata akts ir nenoliedzams signāls un apņemšanās, kas Eiropas Savienību izvirza klimatrīcības avangardā; šajā saistībā arī mudina nepieļaut, ka iedzīvotāji tiek vēl vairāk atsvešināti no klimata mērķiem, ievērojami ietekmējot viņu mājāsaimniecības budžetus, no kuriem daudzi ir smagi cietuši Covid pandēmijas dēļ. Iedzīvotājiem un mazajiem uzņēmumiem nevajadzētu uzvelt izmaksas par vērienīgām politikas pasākumu paketēm;

12. šajā saistībā uzsver, ka daudzi Eiropas reģioni bija izsludinājuši klimata ārkārtas situāciju vēl pirms Eiropas Parlamenta un jau ir ieviesuši paši savus vērienīgus klimata tiesību aktus; tāpēc uzskata, ka to ekspertzināšanas daudz vairāk jāizmanto globālajā klimata diplomātijā;

13. aicina ātrāk pielāgot un īstenot ES misijas "Pielāgošanās klimata pārmaiņām" un "Klimatneitrālas pilsētas", kā arī citas attiecīgas misijas pēc to apstiprināšanas, tādas kā, piemēram, saistībā ar augsni, veselību un okeāniem; aicina vietējās un reģionālās pašvaldības sagatavot pašām savas klimatadaptācijas un klimata pārmaiņu mazināšanas stratēģijas, lai palielinātu vietējo kopienas un dabisko dzīvotņu aizsardzību un noturību⁽³⁾;

14. pilnībā atbalsta ES klimata politikas satvara vērienīgos mērķus, tomēr aicina veikt konkrētus pasākumus šo mērķu sasniegšanai, nodrošinot, ka neviens reģions un neviens iedzīvotājs netiek atstāts novārtā. Īpaša uzmanība un lielāks mērķtiecīgs atbalsts ir vajadzīgi ogļu ieguves reģioniem, oglekļietilpīgiem reģioniem, mazāk attīstītiem reģioniem un salām;

15. atzinīgi vērtē konferences par Eiropas nākotni uzsākšanu un aicina par vienu no centrālajiem tematiem noteikt Eiropas zaļo kursu, jo klimata pārmaiņas, taishnīga pārkārtošanās un ilgtspējīga attīstība tieši ietekmē ekonomiku, sabiedrības veselību un ES iedzīvotāju labklājību; uzskata, ka šajā saistībā Eiropas Klimata paktam var būt izšķiroša nozīme un tas var kļūt par paraugpraksi, ko pārņemt visā pasaulē;

16. ir gatava kopā ar Eiropas Komisiju, Eiropas Parlamentu un citām attiecīgajām organizācijām rīkot pilsoņdialogu virkni un tematisku dienu par vietējiem pasākumiem klimata jomā, lai iepazīstinātu ar Eiropas zaļā kursa pievienoto vērtību un dažādām vietējām iniciatīvām. Vienlaikus atkārtoti aicina RK locekļus rādīt piemēru un popularizēt vietējas un reģionālas COP;

17. aicina visas UNFCCC Puses sadarbībā ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām un nevalstiskajiem dalībniekiem sniegt konstruktīvu ieguldījumu virzībā uz COP 26, cita starpā popularizējot vietējas konsultatīvas struktūras, pilsoņu konventus, vietējas un reģionālas COP, kā arī daļēji formālas institūcijas, piemēram, vietējas un reģionālas jauniešu padomes un parlamentus;

⁽²⁾ Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences 15. sanāksme.

⁽³⁾ COR-2021-01903, RK atzinums "Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija".

18. norāda, ka ir svarīgi veikt pētījumus un vākt datus par prognozētajām klimata svārstībām dažādos reģionos, kā arī veikt klimata modelēšanu un klimata ietekmes novērtējumus, lai izstrādātu uz faktiem balstītu klimata politiku, kurā tiktu respektēts arī tehnoloģiju neitralitātes princips. Uzskata, ka ir jāpastiprina reģionu sadarbība, lai atbalstītu un aizsargātu visneaizsargātākos reģionus un iedzīvotāju grupas;

19. atbalsta vietēju zinātnisko platformu izveidi klimata pārmaiņu jomā (kas vairākos reģionos jau ir izveidotas un pilda "vietēju IPCC" lomu) un to iekļaušanu informācijas apmaiņas tīklos, lai veicinātu sadarbību ar zinātniekiem un atbalstītu vietējā līmenī ievēlēto amatpersonu lēmumu pieņemšanu;

20. uzsver: lai arī vērienīgus pasākumus ir veikušas neskaitāmas pilsētas un reģioni, daudzi joprojām nezina ne savu pašreizējo, ne iepriekšējo SEG emisiju līmeni, un tiem nav arī neaizsargātības analīzes par klimata pārmaiņām, un tas sarežģī tiem darba kvantificēšanu un salīdzināšanu; aicina Eiropas Komisiju, pilnvērtīgi izmantojot it īpaši vietējās un reģionālās enerģētikas aģentūras, Kopīgo pētniecības centru (JRC) un Eiropas Vides aģentūru (EEA), koordinācijā ar valstu dienestiem, kas izstrādā nacionālos SEG inventarizācijas pārskatus, atbalstīt vietējās un reģionālās pašvaldības emisiju novērtēšanā un paziņošanā, analīzes izstrādē par klimata pārmaiņu primāro ietekmi to teritorijā, kā arī klimatrīcības plānu izstrādē, ar ko tās uzņemas saistības vietējā un reģionālajā līmenī, kā, piemēram, pievienošanās Pilsētas mēru paktam procesā, un atzīt to centienus, piešķirot Eiropas finansējumu;

21. atzinīgi vērtē UNFCCC darbu atjaunojamo energoresursu izmantojuma paplašināšanas jomā kā priekšnoteikumu sekmīgai klimata aizsardzībai; uzskata, ka ir vajadzīgi vērienīgi izvēršanās mērķi un pasākumi, kā arī decentralizētas infrastruktūras plānošana lielā mērogā, lai tuvākajā nākotnē varētu visaptveroši izvērst atjaunojamo energoresursu izmantojumu;

22. aicina Eiropas Komisiju sadarboties ar RK, lai izpētītu, kādā veidā reģionāla mēroga klimatrīcības plāni varētu pildīt reģionālajā un vietējā līmenī noteiktā devuma funkciju, nodrošinot vietējā līmeņa ieguldījumu Parīzes klimata nolīgumā, un tikt oficiāli atzīti par nacionāli noteiktā devuma (NND) papildinājumu, īpaši pievēršot uzmanību tam, lai nepieļautu divkārsu uzskaiti; vispirms reģionālajā un vietējā līmenī noteiktajam devumam būtu jāklūst par nacionālo enerģētikas un klimata plānu (NEKP) sastāvdaļu, pārskatot Enerģētikas savienības pārvaldības regulu;

23. šajā saistībā atbalsta Globālā mēru pakta kopējo ziņošanas sistēmu, kas ir solis ceļā uz vietējo un reģionālo centienu salīdzināmību, un aicina Eiropas Komisiju arī turpmāk gan Eiropas Savienībā, gan ārpus tās atbalstīt un paplašināt tādas iniciatīvas kā Pilsētas mēru pakts klimata un enerģētikas jomā;

24. uzskata, ka vietējā līmeņa klimatrīcības īstenošana jāpapildina un jābagātina, apmainoties ar informāciju, mācoties no līdzbiedriem un ņemot vērā teritoriju daudzveidību; lai reģionālā, valsts un pasaules līmenī vairotu zināšanas, ļoti liela nozīme ir vietējo un reģionālo dalībnieku tīkliem un aliansēm;

25. turpinās stiprināt sadarbību ar globālām, Eiropas un valstu vietējo un reģionālo pašvaldību apvienībām, ar ieinteresēto personu kopienām reģionos un pilsētās, ar valstu parlamentiem un ar citiem dalībniekiem;

26. augstu vērtē starpiestāžu sadarbību un sinerģijas pieaugumu tās partneru vidū, tādu kā, piemēram, reģionālie parlamentī, kuri iesaistās Eiropas Reģionālo likumdevēju konferencē (CALRE); iniciatīva RLEG, ko popularizē ar likumdošanas pilnvarām apveltītu reģionu grupa; RegHub tīkls un Kohēzijas alianses tīkls; RK kampaņa par Eiropas zaļo kursu; vēlētie jaunāka gadagājuma politiķi (YEP), kas izmanto savu īpašo programmu; reģionālie un vietējie politiķi, kuri atbild par *Europe Direct* centriem; izmēģinājuma projekts "Eiropas veidošana sadarbībā ar vietējām struktūrām" (BELE);

27. uzsver, ka klimata un klimatadaptācijas mērķu sasniegšanā nozīmīga loma ir finansējumam un tam, ka vietējām pašvaldībām ir jāsadarbjas ar privāto sektoru un finanšu iestādēm, lai atbilstīgi nulles emisiju, nulles piesārņojuma un minimālu atkritumu un klimatadaptācijas mērķim piesaistītu ilgtspējīgus ieguldījumus; atkārtoti aicina nodrošināt vietējām un reģionālajām pašvaldībām iespēju tieši piekļūt ES līdzekļiem zaļā kursa projektu īstenošanai un ierosina, lai Eiropas Komisija izveido vietējām pašvaldībām paredzētu īpašu klimata inovācijas programmu;

28. uzskata, ka viens no klimatrīcības un finansējuma (*) pamatsektoriem ir globālā urbanizācija; ņemot vērā augošo urbanizāciju, norāda uz pilsētu nozīmīgo lomu virzībā uz klimatneitralitāti, jo tās ir izmēģinājumu platformas inovācijai un jaunām pieejām, ar ko mazināt klimata pārmaiņas un tām pielāgoties, it īpaši telpiskās plānošanas, ilgtspējīgas mobilitātes, cenas ziņā pieejamu mājokļu un energoefektīvu ēku jomā; atkārtoti pauž atbalstu iniciatīvām, kuru mērķis ir uzskatāmi parādīt labāko praksi un nodot zināšanas, – piemēram, programmā “Apvāršnis Eiropa” noteiktā uzdevumu joma “Klimatneitrālas pilsētas”, pilsētprogrammas partnerības u. c.;
29. uzskata, ka Eiropas teritoriālās sadarbības grupām (ETSG) un citām pārrobežu struktūrām ir svarīga nozīme, atvieglojot un veicinot pārrobežu, transnacionālo un starpreģionālo sadarbību saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām un to mazināšanu;
30. atzinīgi vērtē UNFCCC veikto darbu dzimumu līdztiesības un klimata politikas savstarpējas sasaistīšanas jomā (‡) un aicina Eiropas Komisiju strādāt tajā pašā virzienā; aicina globālos un Eiropas dalībniekus ieguldīt līdzekļus dzimumaspekta analizē un pēc dzimuma sadalītos datos, lai varētu pilnībā izprast klimata pārmaiņu ietekmi uz visām neaizsargātajām grupām, budžeta plānošanā ieviest dzimumu līdztiesības principa metodes un nodrošināt visiem dzimumiem un visiem līmeņiem vienlīdzīgu piekļuvi pārstāvības struktūrām politikas veidošanā. Šajā saistībā atbalsta aicinājumu nodrošināt līdzsvarotāku dzimumu pārstāvību ES un valstu delegācijās, kas piedalīsies COP;
31. atkārtoti aicina ES ārējās attiecībās un it īpaši tirdzniecības politikā vairāk ņemt vērā vides un klimata pārmaiņu apsvērumus; norāda arī, cik svarīga ir līdzinieku pieredzes apmaiņa teritoriālās sadarbības platformās, piemēram, ARLEM un CORLEAP, kā arī pilsētu partnerību ietvaros. Klimata pārmaiņām arī turpmāk vajadzētu būt vienai no stratēģiskajām ES diplomātiskajām prioritātēm, lai atbalstītu trešās valstis vērienīgu politikas pasākumu pieņemšanā un īstenošanā nolūkā panākt klimatneitralitāti un sasniegt Parīzes nolīguma mērķi;
32. uzskata, ka ar PTO prasībām savietojams oglekļa ievēdkorekcijas mehānisms varētu veicināt pāreju uz klimatneitralitāti visā pasaulē, un uzskata, ka vietējās un reģionālās pašvaldības šajā procesā var pildīt konkrētu funkciju, vietējā līmenī izmantojot klimata diplomātiju;
33. pilnībā atbalsta pamatdarbības, kas valstu valdībām un finanšu iestādēm būtu jāveic kā priekšnosacījums vietējā līmeņa klimatrīcībai saskaņā ar klimatrīcības ceļvedi “Iedzīvotāju apmetnes” (‡);
34. uzdod Komitejas priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Eiropas Komisijai, Eiropas Parlamentam, Eiropas Savienības Padomes prezidentvalstij Slovēnijai un Eiropadomes priekšsēdētājam.

Briselē, 2021. gada 13. oktobrī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

(*) *Gan Pilsētu tīras attīstības mehānisms / emisiju tirdzniecības shēmas* (6. panta 4. punkts par tirgus mehānismiem), gan *ilgtspējīga, integrēta pilsētu un teritoriālā attīstība* (6. panta 8. punkts, uz tirgu nebalstīts mehānisms). Parīzes nolīguma 6. pants.

(‡) <https://unfccc.int/gender>

(§) Marrakešas partnerība globālai rīcībai klimata jomā, 2021. gads.

ATZINUMI

REĢIONU KOMITEJA

INTERACTIO – HIBRĪDFORMĀ – RK 146. PLENĀRSESĪJA, 12.10.2021.–14.10.2021.

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “ES stratēģija par bērna tiesībām un Eiropas Garantija bērniem”

(2022/C 61/03)

Ziņotājs:	Jari ANDERSSON (FI/PPE), vietējās asamblejas loceklis: Sastamalas pilsētas dome
Atsauces dokumenti:	Priekšlikums Padomes ieteikumam, ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem COM(2021) 137 final Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES stratēģija par bērna tiesībām” COM(2021) 142 final

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. norāda, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir nozīmīga loma svarīgu pakalpojumu sniegšanā un nabadzības mazināšanā un ka Eiropas Komisijai un dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka pašvaldības tiek iesaistītas paziņojuma par ES stratēģiju par bērna tiesībām un priekšlikuma Padomes ieteikumam, ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem, īstenošanā;
2. norāda, ka Eiropas Reģionu komiteja jau iepriekš paudusi viedokli par vietējo un reģionālo pašvaldību lomu bērnu nabadzības mazināšanā un bērnu tiesību veicināšanā;
3. atzīmē, ka dalībvalstis ir pienācīgi informētas par to, kā dažādos vietējās un reģionālās pārvaldības līmeņos tiek īstenoti pašreizējie Eiropas pasākumi, kuru mērķis ir bērnu nabadzības mazināšana un bērnu tiesību veicināšana;
4. pauž vēlmi piedalīties turpmākajā dialogā par bērnu un jaunatnes politiku un sadarbībā ar Eiropas Komisiju, Eiropas Savienības Padomi, pilsonisko sabiedrību, bērnu tiesību grupām un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām.

Vispārīgi apsvērumi

5. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas priekšlikumu Padomes ieteikumam, ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem, un Komisijas paziņojumu par ES stratēģiju par bērna tiesībām, kuru mērķis ir efektīvi veicināt dalībvalstu un vietējo un reģionālo pašvaldību centienus mazināt bērnu nabadzību un stiprināt bērnu tiesības, lai nodrošinātu lielāku taisnīgumu un iekļautību Savienībā un reģionos un pašvaldībās/pilsētās. Šajā sakarā ir jāievēro subsidiaritātes princips;
6. uzsver, ka bērns pirmām kārtām ir bērns neatkarīgi no viņa etniskās piederības, dzimuma, tautības, sociālā un ekonomiskā stāvokļa, spējām vai dzīvesvietas un ka visās rīcībpolitikas jomās, procedūrās un pasākumos, kas ietekmē bērnus visos līmeņos, ir jāņem vērā bērna intereses. Eiropas Komisijai un dalībvalstīm jānodrošina, ka bērna tiesības tiek noteiktas par prioritārām un atbilstoši Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijai par bērna tiesībām un Eiropas Savienības Pamattiesību hartai ņemtas vērā visās ES iekšējās un ārējās politikas jomās, pasākumos un programmās, kas tieši vai netieši ietekmē bērnus, un ka visos lēmumu pieņemšanas procesos tiek ievērota konsekvence;

7. norāda, ka katram bērnam atbilstoši Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijai par bērna tiesībām un Eiropas Savienības Pamattiesību hartai jau no agrīna vecuma vajadzētu būt tiesībām uz pienācīgu dzīves līmeni un vienlīdzīgām iespējām dzīvē; bērnu un viņu ģimeņu sociālekonomiskās iekļaušanas stiprināšanai ir būtiska nozīme, lai varētu mazināt nabadzības un nelabvēlīga stāvokļa pārmantošanu no paaudzes paaudzē, un, lai to panāktu, ir ļoti svarīgi nodrošināt pienācīgu sociālo un veselības aizsardzību un atbalsta sniegšanu, kā arī iespējas ģimenēm piekļūt kvalitatīvai izglītībai, apmācībai un darbvietai;

8. mudina dalībvalstis piešķirt atbilstošu un pienācīgu finansiālo atbalstu, lai garantētu Apvienoto Nāciju Organizācijas 1989. gada Konvencijas par bērna tiesībām efektīvu īstenošanu, un aicina tās turpināt pūliņus novērst strukturālo nevienlīdzību;

9. atzīmē, ka svarīga ir koordinēta pārvalstisko, nacionālo, reģionālo un vietējo iestāžu rīcība, lai varētu efektīvi sasniegt Eiropas Komisijas iniciatīvu mērķus;

10. norāda, cik svarīga ir cieša sadarbība ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām, dialoga veicināšana ar vietējām kopienām, lai paaugstinātu bērnu tiesību aizsardzības līmeni, un informēšanas un popularizēšanas kampaņu organizēšana vietējā un reģionālajā līmenī ar ES finansējumu, lai palielinātu sabiedrības kopumā un it īpaši bērnu informētību par viņu tiesībām;

Garantija bērniem

11. norāda, ka ir jārisina nabadzības problēma un jautājums par dažādu etnisko grupu un atstumtu kopienu sociālo iekļaušanu, lai nodrošinātu bērnu tiesību efektīvu aizsardzību, un ka nabadzība un sociālā atstumtība var būtiski ierobežot bērnu un viņu ģimeņu nākotnes iespējas;

12. vērš uzmanību uz to, ka šajā saistībā īstenojamie īpašie pasākumi galvenokārt jāvērs uz visnelabvēlīgākajā situācijā esošajiem bērniem; jānodrošina kvalitatīva izglītība visiem bērniem, lai katram bērnam tiktu garantētas vienādas iespējas attīstīt savu potenciālu;

13. uzsver, ka ir jāapzina labas prakses piemēri bērnu nabadzības mazināšanas jomā un jāuzlabo svarīgāko bērniem paredzēto pakalpojumu pieejamība un bērnu tiesību īstenošana; šajā sakarā iesaka vietējās un reģionālās pašvaldības iesaistīt izpratnes veicināšanas un labas prakses apmaiņas pasākumos visā Savienībā un tāpēc ierosina organizēt starptautiskas, valstu un reģionālas konferences un izpētes vizītes;

14. atzinīgi vērtē priekšlikumu izveidot ES Bērnu tiesību tīklu, kurā būs iesaistīti valstu pārstāvji, kā arī starptautiskas un nevalstiskas organizācijas, vietējo un reģionālo pašvaldību pārstāvji un bērni. Tikla mērķis būs izvērst dialogu par bērnu tiesībām un Eiropas Savienības un dalībvalstu savstarpēju mācīšanos un atbalstīt stratēģijas īstenošanu, uzraudzību un novērtēšanu;

15. ar gandarījumu atzīmē, ka dalībvalstīm, kurās nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto bērnu īpatsvars pārsniedz ES vidējo rādītāju, 5 % no Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) būs jāatvēl bērnu nabadzības mazināšanai;

16. mudina visas dalībvalstis – ne tikai tās, kuras visvairāk skārusi bērnu nabadzība, – piešķirt pietiekamus resursus Eiropas Garantijas bērniem ieteikumu atbalstam. Šajā saistībā Komiteja norāda uz pozitīvo efektu, ko sniedz finansiāls atbalsts ģimenēm ar bērniem, kas var būt efektīva metode bērnu nabadzības mazināšanai. Mērķim vajadzētu būt izveidot visaptverošu Eiropas bērniem paredzētu ieguldījumu ekosistēmu, balstoties uz iniciatīvu “Garantija bērniem”, Atveseļošanas un noturības mehānismu, struktūrfondiem un valstu līdzekļiem, lai veicinātu kvalitatīvu un iekļaujošu pakalpojumu efektīvu sniegšanu visiem bērniem;

17. atzīmē, ka uzņēmumiem un sociālajai uzņēmējdarbībai var būt būtiska nozīme Eiropas Garantijas bērniem īstenošanā, un norāda, ka līdzekļi ir jāiegulda šo spēju attīstībā, finansējuma pieejamības nodrošināšanā un uzņēmējdarbības apmācībā, un ka izglītības iestāžu un sociālās palīdzības sistēmu attīstība mazāk attīstītajās dalībvalstīs, izmantojot ES finansējumu, vienlaikus ir būtiska arī Eiropas Garantijas bērniem īstenošanai;

18. atzinīgi vērtē ES mērķus nodarbinātības, prasmju un sociālās aizsardzības jomā, tostarp mērķus attiecībā uz bērnu nabadzību, un norāda, ka ES iestādes un valstu, reģionālās un vietējās iestādes, kā arī sociālie partneri ir kopīgi atbildīgi par sociālo tiesību pilāra īstenošanu;

19. atbalsta priekšlikumu katrā dalībvalstī iecelt valsts garantijas bērniem koordinatoru (bērnu tiesībsargu u. c.), kam būtu pietiekami resursi un pilnvaras, lai veicinātu, koordinētu un uzraudzītu jautājumus, kuri saistīti ar stratēģiju par bērna tiesībām un Garantiju bērniem.

ES stratēģija par bērna tiesībām

20. atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvu izstrādāt jaunu, visaptverošu stratēģiju par bērna tiesībām;

21. norāda, ka Eiropas vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir īpaši labas iespējas veikt pozitīvus pasākumus, lai aizstāvētu bērnu tiesības, veicinātu viņu attīstību aizsargājošā vidē, kurā valda cieņa un labvēlīga attieksme, un rīkoties, lai nodrošinātu bērnu aizsardzību pret jebkāda veida vardarbību, tostarp ļaunprātīgu izmantošanu un nevērtību. Būtu jāveicina vietējo un reģionālo pašvaldību sadarbība, un Eiropas Savienībai būtu jāatbalsta efektīvākas partnerības starp šādām pašvaldībām, it īpaši, lai sekmētu labas prakses apmaiņu;

22. aicina Komisiju un dalībvalstis panākt, ka ES stratēģija par bērna tiesībām tiek pienācīgi finansēta, nodrošinot, ka ES iekšējie un ārējie finansēšanas instrumenti, kā arī valstu budžeti pietiekami atbalsta stratēģijā noteikto prioritāšu īstenošanu;

23. iesaka sadarbībā ar dalībvalstīm izstrādāt ceļvedi un precīzāku iniciatīvas īstenošanas grafiku, iesaistot vietējās un reģionālās pašvaldības un specializētās iestādes vietējā un reģionālajā līmenī.

Sociālā aizsardzība

24. atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos nākt klajā ar iniciatīvu, lai atbalstītu integrētu bērnu aizsardzības pasākumu izstrādi un stiprināšanu. Šie pasākumi mudinās visas attiecīgās iestādes un struktūras labāk apvienot pūliņus un sadarboties;

25. aicina atbildīgās valstu iestādes nodrošināt efektīvu un pieejamu sociālo aizsardzību un bērnu un pusaudžu aizsardzības pakalpojumus, kas veicina drošu un iekļaujošu vidi, kurā valda labvēlīga attieksme, un pievērst uzmanību preventīviem pasākumiem, agrīnai intervencei un atbalstam neaizsargātām ģimenēm;

26. atzīmē, ka nākamajā Eiropas pusgada politikas satvarā ir jāpievērš pienācīga uzmanība bērniem;

27. mudina dalībvalstis, ņemot vērā LESD 165. pantā noteikto subsidiaritātes principu, visiem bērniem garantēt vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai un iekļaujošai agrīnai pirmsskolas izglītībai un aprūpei, lai sasniegtu Barselonas mērķus attiecībā uz iesaistīšanu un lai agrīnā pirmsskolas izglītība un aprūpe no pakalpojuma, kas balstīts uz pieprasījumu, kļūtu par visu bērnu tiesībām, kuras nostiprinātas Eiropas tiesību aktos kā juridiskas un sociālas tiesības.

Izglītība

28. visnotaļ mudina dalībvalstis nodrošināt, ka ikvienam bērnam ir vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai izglītībai neatkarīgi no etniskās piederības, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, valstspiederības, dzīvesvietas vai imigrācijas statusa, dzimuma vai seksuālās orientācijas; aicina valstis veikt atbilstošus pasākumus, lai apkarotu un novērstu cēloņus, kuru dēļ bērni neapmeklē skolu un priekšlaicīgi pārtrauc mācības;

29. uzsver, ka ir svarīgi noteikt minimālo sliekšni pilnībā apmaksātam bērna kopšanas atvaļinājumam un bērnu pabalstiem. Varētu pastāvēt iespēja bērna kopšanas atvaļinājumu sadalīt atsevišķās daļās katram vecākam un atvaļinājumu izmantot elastīgi, tostarp vēlāk bērnībā;

30. norāda, ka skolotāju, audzinātāju un citu attiecīgo speciālistu pamatapmācības kvalitātei un kvalifikācijas celšanai ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu visu bērnu izglītību, labklājību un iekļaušanu; uzsver arī, ka nepieciešams pienācīgs, ilgtermiņā stabils un uz vajadzībām orientēts skolu un bērnu dienas aprūpes centru finansējums, kas garantētu arī mazāku skolu izdzīvošanas spēju lauku apvidos; papildus var izmantot izglītības dotācijas bērniem ar zemu sociālekonomisko statusu;

31. uzskata, ka viens no galvenajiem mērķiem ir novērst skolu kvalitātes atšķirības gan dalībvalstu iekšienē, gan visā Savienībā;

32. atzinīgi vērtē priekšlikumu Padomes ieteikumam par kombinētu mācīšanos kvalitatīvai un iekļaujošai pamatzglītībai un vidējai izglītībai, kā arī priekšlikumu Padomes ieteikumam par ceļu uz panākumiem skolā, kura mērķis ir atsaitīt iegūto izglītības līmeni no sociālā, ekonomiskā un kultūras statusa; atbalsta Eiropas Komisijas aicinājumu dalībvalstīm nodrošināt, ka visiem bērniem ir efektīvas un vienādas iespējas piekļūt digitālajiem rīkiem un ātrdarbīgam internetam, digitālajai pratībai, tiešsaistes mācību materiāliem un rīkiem; vienlaikus uzsver, ka stratēģijā arī jāparedz, ka iekārtas un ārpuskolas

atbalsts jānodrošina bērniem ar īpašām vajadzībām, kuri dzīvo nabadzībā, kā arī atstumtās kopienās, piemēram, migrantu un romu bērniem, vai tālākajos un lauku apvidos, kā arī sociāli nelabvēlīgā situācijā esošu zēnu, meiteņu un pusaudžu un viņu ģimeņu konsultēšana un apmācība digitālo prasmju jomā; aicina sniegt publisku finansiālu atbalstu, lai attiecīgajiem bērniem nodrošinātu digitālo aprīkojumu;

33. mudina veidot labi aprīkotas "talantu skolas", īpaši reģionos, kas saskaras ar būtiskām sociālām problēmām;
34. uzsver, ka mācībām tiešsaistē nekad nevajadzētu pastāvīgi aizstāt klātienes mācīšanu, it īpaši gadījumos, kad piekļuve tehnoloģijām ir ierobežota: klātienes mācīšanai ir svarīga nozīme, jo tā ietekmē sociālo mijiedarbību, kvalitatīvu izglītību un attīstību;
35. uzsver, ka ir svarīgi izmantot dotāciju programmas, lai attīstītu neatkarīgas dzīves prasmes jauniešiem un nodrošinātu pedagogu apmācību;
36. uzsver nepieciešamību nodrošināt sociālos pakalpojumus jauniešiem, lai sociāli un profesionāli integrētu jauniešus, uz kuriem vairs neattiecas bērnu aizsardzības sistēma, nodrošinot viņiem mājokļu resursus, apmācību un palīdzību patstāvīgu dzīves projektu sekmēšanā;
37. norāda, ka ir vajadzīgi attīstības centri, talantu bezmaksas aprūpes programmas talantīgiem bērniem, kuri dzīvo grūtos apstākļos un vēlas mācīties;
38. uzsver, ka izglītības iestādēm vajadzētu būt kapacitātei sniegt pamata pakalpojumus, kuru mērķis būtu nodrošināt, lai bērni, kas apmeklē šīs izglītības iestādes, būtu pietiekami veseli gan fiziski, gan garīgi.

Bērnu vardarbība un vardarbība pret bērniem

39. mudina Eiropas Savienību, tās dalībvalstis un reģionus pastiprināt pasākumus, lai izbeigtu visu veidu vardarbību un diskrimināciju pret bērniem, tostarp fizisku, seksuālu, ekonomisku un psiholoģisku vardarbību, ļaunprātīgu izmantošanu, atstāšanu novārtā, sliktu izturēšanos un vardarbību tiešsaistē, piespiedu laulības, migrantu bērnu tirdzniecību, spīdzināšanu, nogalināšanu "goda" vārdā, sieviešu dzimumorgānu kropļošanu, incestu, mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu un bērnu izmantošanu par kareivjiem;
40. atzīmē, ka ES stratēģijā par bērna tiesībām ir jāņem vērā visas regulatīvās un citas ar bērna tiesībām saistītās iniciatīvas, lai nodrošinātu konsekvenci bērnu aizsardzībā pret vardarbību, cilvēku tirdzniecību un ļaunprātīgu izmantošanu. RK arī visnotaļ aicina Komisiju publicēt precīzu attiecīgo priekšlikumu grafiku un nodrošināt, ka ieteikumi tiek pienācīgi īstenoti;
41. uzsver, ka ir svarīgi izstrādāt preventīvus risinājumus, kā ES līmenī un dalībvalstīs apkarot vardarbību pret bērniem visās tās izpausmēs, izmantojot, piemēram, labvēlīgas attieksmes veicināšanu un bērnus un pusaudžus aizsargājošas vides radīšanu visās vietās, kas saistītas ar bērnu dzīvi; Vietējās un reģionālās pašvaldības, kā arī vietējās un reģionālās specializētās iestādes ir jāiesaista preventīvu pieeju izstrādē valsts līmenī;

Bērnu veselība

42. aicina Eiropas Komisiju un dalībvalstis veicināt, lai par vakcināciju tiktu sniegta pareiza informācija un uzlabotos uzticēšanās vakcinācijas stratēģijai, kā arī rūpēties, lai bērnu veselību neskartu dezinformācijas negatīvās sekas;
43. atzinīgi vērtē atveseļošanas un noturības stratēģiju, kuras mērķis ir veicināt ātru un iekļaujošu atveseļošanu pēc Covid-19 pandēmijas;
44. norāda, ka ir jāsapagatavo īpašs novērtējums par pandēmijas ietekmi uz zēnu, meiteņu un pusaudžu garīgo veselību, jāpalielina ieguldījumi garīgās veselības aprūpē un jāizstrādā stratēģijas bērnu un jauniešu aizsardzībai pret garīgām slimībām;

Bērnu tiesības un migrācija

45. norāda, ka jānodrošina bērniem draudzīga tiesu sistēma ar atbilstīgām un iekļaujošām procedūrām, kas dod iespēju ņemt vērā bērnu īpašās vajadzības, un norāda, ka ir svarīgi garantēt bērnu tiesības tikt uzklausi, saņemt informāciju skaidrā, vienkāršā, saprotamā un viegli uztveramā valodā, kas ir pielāgota viņu vecumam, uztveres spējai un attīstības līmenim, un vajadzības gadījumā saņemt juridiskā pārstāvja palīdzību;

46. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas apņemšanos palīdzēt dalībvalstīm izstrādāt efektīvas un dzīvotspējīgas alternatīvas bērnu aizturēšanai migrācijas procedūru laikā;
47. uzsver, ka ir svarīgi atbalstīt bērnus, kuri ir cietuši no vardarbības ģimenē, un šajā nolūkā padarīt vieglāku viņu piekļuvi pakalpojumiem sociālajā un garīgās veselības jomā, lai veicinātu viņu atlabšanu un garīgo labklājību. Turklāt ir nepieciešama šo pakalpojumu mobilizācija pret bērnu vardarbīgu uzvedību, un tiem ir jāveicina to jauniešu reintegrācija, kuri ir bijuši vardarbīgi;
48. iebilst pret bērnu aizturēšanu migrācijas apsvērumu dēļ. Visu apsvērumu pamatā jābūt bērna interešu ievērošanas principam;
49. aicina kompetentās iestādes un/vai publiskos dienestus, kuru pienākums ir aizsargāt bērnus, cieši uzraudzīt bērnus visos posmos;
50. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas apņemšanos it īpaši ar likumdošanas iniciatīvu par ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību panākt, lai ES uzņēmumu piegādes ķēdes būtu brīvas no bērnu darba; aicina aizliegt tādu produktu importu, kuru tapšana saistīta ar bērnu darbu;
51. uzsver, ka ir svarīgi veicināt nepavadītu migrantu – zēnu, meiteņu un pusaudžu – sociālo iekļaušanu un apkarot rasismu un diskrimināciju;

Bērna tiesības tikt uzklusītam un tikt iesaistītam to jautājumu risināšanā un lēmumu pieņemšanā, kas viņus ietekmē

52. atkārtoti uzsver, ka atbilstoši Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijai par bērna tiesībām un Eiropas Savienības Pamattiesību hartai jānodrošina iespēja bērniem iesaistīties tādu lēmumu pieņemšanā, kas ietekmē viņu dzīvi, un tikt uzklusītiem tādā veidā, kurš atbilst viņu vecumam un brieduma pakāpei;
53. uzsver, ka ir svarīgi izstrādāt jauniešiem paredzētus profilakses, proti, alkohola, tabakas un narkotiku lietošanas profilakses pasākumus. Šajā sakarā Komiteja iesaka iesaistīt vietējās pašvaldības, izglītības iestādes un specializētās iestādes profilakses pasākumu izstrādē un informētības par alkohola, tabakas un narkotiku lietošanas briesmām veicināšanā;
54. uzsver, ka ir svarīgi palielināt informētību par bērnu tiesībām un veicināt bērnu iesaistīšanos lēmumu pieņemšanas procesos visos līmeņos;
55. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas priekšlikumu izveidot bērnu līdzdalības platformu, lai veicinātu un uzlabotu bērnu iekļaujošu un sistemātisku līdzdalību vietējā, valstu un ES līmenī;
56. mudina dalībvalstis un reģionus paredzēt, palielināt un nodrošināt pietiekamus resursus jauniem un pašreizējiem risinājumiem, kas paver iespēju bērnu līdzdalībai vietējā, reģionālā un valsts līmenī;
57. mudina Eiropas Savienību un tās dalībvalstis vairāk veicināt valstu politikas veidotāju un jauniešu dialogu; šajā sakarā ierosina sadarbībā ar vietējām pašvaldībām organizēt kopīgus darbseminārus ar mērķi lēmumu pieņemšanā iesaistīt jauniešus un ņemt vērā viņu viedokli par politikas izmaiņām, kas viņus skar;
58. atzinīgi vērtē faktu, ka Eiropas Komisija nesēn par pirmo Eiropas jaunatnes lietu koordinatori iecēlusi *Biliana Sirakova* saskaņā ar Eiropas Komisijas priekšlikumu, kas minēts ES jaunatnes stratēģijā 2019.–2027. gadam; vēlreiz aicina plānot RK un jaunatnes lietu koordinatores regulāras sanāksmes un oficiāli apstiprināt sadarbību starp RK un jaunatnes lietu koordinatori⁽¹⁾.

SECINĀJUMI

59. aicina vismaz 5 % no dalīti pārvaldītā ESF+ finansējuma paredzēt tādu projektu atbalstam, kas saistīti ar Eiropas Garantiju bērniem, un izveidot efektīvu ekosistēmu, kas veicina Eiropas bērniem paredzētus ieguldījumus un apvieno ES līdzekļus un valstu resursus. Katrai dalībvalstij būtu jāieceļ valsts garantijas bērniem koordinators, kam būtu vajadzīgās pilnvaras, lai veicinātu ar stratēģiju par bērna tiesībām un Garantiju bērniem saistīto jautājumu risināšanu, uzraudzītu tos un ziņotu par tiem. Visiem bērniem atbilstoši Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijai par bērna tiesībām un Eiropas Savienības Pamattiesību hartai ir jānodrošina iespēja piedalīties tādu lēmumu pieņemšanā, kas ietekmē viņu dzīvi, un tikt uzklusītiem tādā veidā, kurš atbilst viņu vecumam un brieduma pakāpei;

⁽¹⁾ RK atzinums "Eiropas Solidaritātes korpuss un jaunā ES jaunatnes stratēģija", COR-2018-03892-00-00-AC-TRA.

60. norāda, ka ir jāatzīst un jāapzina vietējo un reģionālo pašvaldību būtiskā nozīme bērnu nabadzības mazināšanā un aizsardzībā pret jebkāda veida vardarbību, kā arī to ļoti lielā loma diskriminācijas un sociālās atstumtības novēršanā. Par to liecina vietējie centieni pārvarēt Covid-19 pandēmiju, kad daudzi reģioni, pilsētas un pašvaldības ātri reaģēja un īstenoja pasākumus, lai mazinātu negatīvo ietekmi uz bērnu nabadzību, piemēram, dažādos veidos sniedzot pārtikas palīdzību trūcīgām ģimenēm;

61. norāda, ka dalībvalstīm un citiem dalībniekiem būtu jāgatavojas daudzajām problēmām, kas varētu rasties pēc pandēmijas, jo būs notikušas izmaiņas bērnu un ģimeņu dzīves apstākļos. Vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir būtiska nozīme to mērķorientēto pamatpakalpojumu sniegšanā, kas paredzēti priekšlikumā par Eiropas Garantiju bērniem. Tāpēc ir būtiski vietējās pašvaldības un reģionus kā nozīmīgus partnerus iesaistīt garantijas bērniem izstrādē un īstenošanā, daudzlīmeņu pārvaldības veicināšanā, kopīgas atbildības noteikšanā un koordinētu stratēģiju izstrādē vietējā, valstu un ES līmenī.

Briselē, 2021. gada 12. oktobrī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Vietējo un reģionālo pašvaldību efektīva iesaistīšana partnerības nolīgumu un darbības programmu sagatavošanā 2021.–2027. gadam”

(2022/C 61/04)

Ziņotājs: Juraj DROBA (SK/ECR), Bratislavas apgabala priekšsēdētājs

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. norāda, ka kohēzijas politika, būdama galvenais ES ieguldījumu instruments, pirmkārt ir vērsta uz to, lai samazinātu ekonomiskās, sociālās un teritoriālās atšķirības starp ES reģioniem un risinātu tādas strukturālus problēmjautājumus kā, piemēram, darbvietu radīšana, esošo darbvietu aizsardzība, konkurētspēja, ekonomikas izaugsme, klimata pārmaiņu ierobežošana, ilgtspējīga mobilitāte un sociālā atstumtība; vienlaikus uzsver, ka reģioni, pilsētas un mazās pašvaldības pašas atbild par savu vispārējo un ilgtspējīgo attīstību un ka tādēļ tām būtu jāpiešķir atbilstoši finanšu līdzekļi šā uzdevuma veikšanai;
2. uzsver, ka ES kohēzijas politikas pievienoto vērtību veido ne tikai tās apliecinātā pozitīvā ekonomiskā, sociālā un teritoriālā ietekme, bet arī dalībvalstu un reģionu apņēmība nostiprināt Eiropas integrāciju;
3. uzsver, ka ES kohēzijas politikas tiesību aktos ir noteikta prasība iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības visos plānošanas perioda posmos, sākot no plānošanas sākuma un beidzot ar īstenošanu, uzraudzību un novērtēšanu; uzskata, ka šīs pašvaldības kā daļa no plānošanas procedūras ir pilnīgi jāiesaista vajadzību analizēšanā un to pasākumu izraudzīšanā, kas nepieciešami, lai sagatavotu partnerības nolīgumus un tematiskās darbības programmas nolūkā risināt konkrētas reģionu problēmas un sasniegt kohēzijas politikas mērķus. Pretējā gadījumā dokumenti var tikt sagatavoti tā, ka tie neatbilst konkrētās teritorijas vajadzībām;
4. uzsver, ka galvenie partneru iesaistīšanas noteikumi ir iekļauti Eiropas rīcības kodeksā attiecībā uz partnerību, kurš saistīts ar Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem⁽¹⁾ (Eiropas kodekss), kas paliek spēkā arī jaunajā plānošanas periodā;
5. norāda, ka stratēģiskā plānošana ir pamats sekmīgai kohēzijas politikas īstenošanai. Šīs politikas galvenie dokumenti ir partnerattiecību nolīgumi un darbības programmas, kurās noteiktas stratēģiskās prioritātes, tostarp finanšu piešķirums un ierosinātie pasākumi, kam būs liela ietekme uz reģionu attīstību nākamajā desmitgadē;
6. aicina bez kavēšanās pieņemt galvenos stratēģiskos dokumentus jaunajam plānošanas periodam, lai pēc iespējas ātrāk varētu sākt īstenošanu;
7. atzinīgi vērtē ES Padomes prezidentvalsts Slovēnijas pausto interesi turpināt skatīt jautājumu par partnerību ESI fondu jomā, lai uzlabotu to izmantošanu, un pauž gatavību sadarboties;

Partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības principu piemērošana

8. partnerības princips un daudzlīmeņu pārvaldības modelis, kuru pamatā ir plašāka koordinācija starp publiskā sektora iestādēm, ekonomiskajiem un sociālajiem partneriem un pilsonisko sabiedrību, var efektīvi palīdzēt uzlabot sabiedrības informēšanu par ES politikas mērķiem un rezultātiem;
9. uzsver, ka partnerības pieeja ir uz līdzdalību balstīts un kolektīvs process, kurā piedalās gan Eiropas, valstu, reģionālā un vietējā līmeņa publiskās iestādes, gan attiecīgie sociālekonomiskie partneri un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji;

⁽¹⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 240/2014 (2014. gada 7. janvāris) par Eiropas rīcības kodeksu attiecībā uz partnerību saistībā ar Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem (OV L 74, 14.3.2014., 1. lpp.).

10. norāda, ka partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības principu piemērošana palīdz labāk apzināt vajadzības, stiprina kolektīvo apņemšanos sasniegt mērķus, kā arī veicina gan iesaistīto partneru līdzatbildības izjūtu, gan papildināmību ar citiem instrumentiem. Tas stiprina arī atbalstu kopējam Eiropas projektam, jo parāda, kā kohēzijas politika palīdz risināt vietējās problēmas, un tādējādi tuvina Eiropas Savienību tās iedzīvotājiem un mazina demokrātijas deficītu;

11. uzskata, ka pamats labai programmu izstrādei ir vietējo un reģionālo pašvaldību veikta padziļināta savas teritorijas analīze. Turklāt sadarbība starp dažādu pārvaldības līmeņu ieinteresētajām personām veicina attiecīgo politikas pasākumu sinerģiju un novērš gan dublēšanos, gan to, ka varētu tikt izmantotas savstarpēji konfliktējošas pieejas;

12. uzsver, ka vietējās un reģionālās pašvaldības jau ir uzkrājušas ievērojamu pieredzi vairāku plānošanas periodu sagatavošanā un īstenošanā un ka šī pieredze ir jāizmanto saskaņā ar partnerības principu, lai labāk izstrādātu jauno plānošanas periodu; tomēr norāda: minētā pieredze arī liecina, ka partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības principu ievērošana ES dalībvalstīs ir atšķirīga un ka centrālo pārvaldes iestāžu procedūras ne vienmēr ir iekļaujošas;

13. norāda, ka kopumā oficiāla partnerība tiek piemērota decentralizētās valstīs vai federālās valstīs, kurās ir izveidoti sadarbības mehānismi, bet vēl ir iespējami uzlabojumi, savukārt mazākās, unitārās valstīs vietējo un reģionālo pašvaldību loma nereti ir ierobežota. Tomēr daudzās valstīs valdošais noskaņojums ir tāds, ka, jo tālāk no galvaspilsētas kāds reģions, pilsēta vai pašvaldība atrodas, jo vājāka ir tā loma plānošanas perioda sagatavošanā; aicina visas ES dalībvalstis nodrošināt daudzlīmeņu pārvaldības principa pienācīgu piemērošanu, lai no tā labumu gūtu visas vietējās un reģionālās pašvaldības;

14. pauž bažas par to, ka partnerības principu nav iespējams pienācīgi piemērot visās dalībvalstīs. Sarunas par partnerības nolīgumiem un darbības programmām liecina: lai gan vairumā gadījumu ir notikusi apspriešanās ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām, to iesaistīšana nenozīmē pilnīgu partnerību, kā noteikts Eiropas Rīcības kodeksā par partnerību;

15. pauž bažas par to, ka dažās dalībvalstīs vērojams tikai neliels progress dialoga un saziņas iespēju atvēršanā ar mērķi noteikt reģionālos stratēģiskos dokumentus 2021.–2027. gada plānošanas periodam, līdz pat tam, ka vēl nav zināms struktūrfondu finansējums, kas būs pieejams darbības programmu īstenošanai;

16. ir nobažījusies par galvenajiem kāda pētījuma secinājumiem⁽²⁾, kuri liecina, ka, salīdzinot ar 2014.–2020. gada plānošanas periodu, partneru iesaistīšana jaunā plānošanas perioda sagatavošanā ir uzlabojusies tikai nedaudz, un arī veids, kā partnerība tiek īstenota, nav daudz mainījies, tāpēc daudzas iespējas ir palikušas neizmantojamas; bažas raisa arī konstatējums, ka pārāk bieži vietējās un reģionālās pašvaldības tiek iesaistītas tikai sabiedriskajā apspriešanās un ka tām nav tiešākas ietekmes stratēģisko dokumentu sagatavošanā. Valstīs, kurās partnerības princips nav pienācīgi izveidots un ir tikai virspusējs, Eiropas Komisijai vajadzētu palīdzēt arī ar attiecīgo mehānismu izvērtēšanu, lai nodrošinātu partnerības principa pienācīgu piemērošanu;

17. aicina Eiropas Komisiju un dalībvalstis palielināt ES kohēzijas politikas finansējuma pievilcību, vēl vairāk vienkāršojot noteikumus un ierobežojot pārmērīgu reglamentēšanu, un apsvērt iespēju samazināt noteikumu un pamatnostādņu sarežģītību, kā arī – attiecīgā gadījumā – to skaitu;

18. uzskata, ka pilnvērtīgu partnerību nevar uzspiest ne ar kādu regulējumu vai tiesību aktu; tā veidojas ilgtermiņa dialogā, kura pamatā ir savstarpēja uzticēšanās un cieņa, politiskā kultūra un patiesa iesaistīto pušu vēlme rast labākos risinājumus attiecīgajā jomā; norāda, ka šim ilgtermiņa dialogam, kura pamatā ir uzticēšanās, ir vajadzīgs arī skaidrs un uzticams tiesiskais un darbības regulējums, par kuru atbildīgas ir arī Eiropas iestādes;

19. pauž nožēlu par to, ka Atvēršanas un noturības mehānisma regulā nav paredzēta prasība par Rīcības kodeksa piemērošanu, bet tikai ieteikts iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, tāpēc valstu atvēršanas un noturības plāni tika sagatavoti aiz slēgtām durvīm, ļoti maz iesaistot vietējās un reģionālās pašvaldības un bez būtiska to ieguldījuma, līdz ar to apdraudot spēju apgūt un izmantot līdzekļus. Tādējādi vietējās un reģionālās pašvaldības faktiski kļūst par vienkāršiem subjektiem, kas izpilda savā kompetencē esošus lēmumus, ko pieņēmušas dalībvalstis;

(2) Partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības principu piemērošanu kohēzijas politikas plānošanā 2021.–2027. gadam, <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/effcb753-a6ff-11eb-9585-01aa75ed71a1>.

20. norāda, ka iespējas, ko paver partnerība, daudzās valstīs netiek izmantotas un netiek pietiekami ņemtas vērā, un aicina meklēt labas prakses piemērus, lai ieinteresētās personas varētu patiešām īstenot savu lomu; tikpat lielu nožēlu raisa fakts, ka vairāku dalībvalstu valdības nav gatavas izmantot jaunas pieejas partneru iesaistīšanai un atkārtoti lieto līdzšinējos modeļus, kas kavē efektīvas partnerības īstenošanu; tomēr šajā kontekstā atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas nodomu atjaunot Eiropas Prakses kopienas partnerības jomā, lai apmainītos ar pieredzi un veidotu spējas, un pauzt gatavību aktīvi iesaistīties šajā iniciatīvā;

21. uzsver, ka lielākā problēma partnerības īstenošanā joprojām ir ieinteresēto personu iesaistīšana, viņu spēju stiprināšana un viņu viedokļu respektēšana, un pauž nožēlu par to, ka nav ņemti vērā vairāki iepriekšējā plānošanas periodā izteiktie vietējo un reģionālo pašvaldību iebildumi, tāpēc partneru mobilizēšana joprojām ir problemātiska; tādēļ aicina Eiropas Komisiju pieprasīt, lai dalībvalstis paskaidrotu, kāpēc šie iebildumi nav ņemti vērā, un nākt klajā ar konkrētiem pasākumiem, kuru mērķis būtu iesaistīt ieinteresētās personas un stiprināt to spējas jaunajā plānošanas periodā;

22. uzskata, ka efektīvai daudzlīmeņu pārvaldības procesu izveidei ir vajadzīga ne tikai vertikāla pieeja, kas ietver dažādus pārvaldības līmeņus, bet arī horizontāla dimensija, kura paredz iesaistīt attiecīgos sociālekonomiskos partnerus, pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus un akadēmiskās aprindas;

23. norāda: vietējās pašvaldības bieži uzskata, ka nav pietiekami pārstāvētas un ka tām ir maznozīmīga loma vai tās netiek uzklaustītas sagatavošanas procesos. Tā kā mazo pašvaldību ir ļoti daudz, sarunās tās galvenokārt pārstāv jumta organizācijas, kurām līdz ar to ir svarīga loma sagatavošanas procesā. Tomēr to struktūrām ir vajadzīgas atbilstošas spējas nodrošināt efektīvu informācijas plūsmu uz pilsētām un mazajām pašvaldībām, lai tās būtu pietiekami informētas par notiekošajiem procesiem un varētu tos ietekmēt ar savu apvienību starpniecību;

24. uzsver, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir vajadzīga dominējoša loma darbības programmu uzraudzības komitejās, un aicina vadošās iestādes pilnībā iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības arī *Interreg* programmu sagatavošanā;

25. aicina partnerības principus pilnībā piemērot arī saistībā ar jaunajiem instrumentiem, piemēram, Taisnīgas pārkārtošanās mehānismu, Atveseļošanas un noturības mehānismu un citiem jauniem instrumentiem, ko finansē no Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumenta (NGEU); norāda, ka Atveseļošanas un noturības mehānisms būtiski ietekmēs kohēzijas politiku un ka saistībā ar šiem instrumentiem draud dublēšanās un neatbilstības;

26. arī kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) ietvaros aicina efektīvi piemērot partnerības principu, kad tiek izstrādāti un īstenoti stratēģiskie plāni; jāparedz cieša vietējo un reģionālo pašvaldību līdzdalība šajā procesā, it īpaši Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) pasākumos; uzsver iespējas, ko piedāvā partnerības principa piemērošana kopējā lauksaimniecības politikā, it īpaši iespējas izveidot sinerģiju starp projektiem, ko finansē no ERAF un no KLP otrā pīlāra;

27. uzsver, ka liela nozīme ir reģionālo un vietējo pašvaldību paralēlajai diplomātiskajai Eiropas līmenī, un aicina Eiropas Komisiju iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības partnerības nolīgumu un darbības programmu veidošanas sarunās; šīs pašvaldības var nākt klajā ar argumentiem, kuru pamatā ir konkrēti dati un zināšanas par vietējām problēmām, un tādējādi veicināt efektīvāku un reālāku prioritāšu noteikšanu stratēģiskajos dokumentos;

28. uzsver, ka vietējās un reģionālās pašvaldības var veidot savas darbības programmas tā, lai nozīmīga vieta tiktu piešķirta dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanai, ņemot vērā Iestāžu nolīguma 16. panta f) punktu, Eiropas Komisijas ieceri ES programmās iekļaut integrētu pieeju dzimumu līdztiesībai un plānu ietekmes novērtējumos ne vēlāk kā 2023. gada 1. janvārī ieviest metodoloģiju ietekmes uz dzimumu līdztiesību novērtēšanai; aicina dalībvalstis un vietējās un reģionālās pašvaldības ņemt to vērā visos plānošanas posmos;

29. uzsver, ka atšķirības valstu atveseļošanas un noturības plānu un partnerības nolīgumu sagatavošanas grafikā dažkārt var mazināt institucionālās koordinācijas efektivitāti un ierobežot sinerģijas iespējas; ANM finansējuma iespējamā prioritāte pār kohēzijas politiku, ņemot vērā uzsvāru uz ātru īstenošanu un apguvi, var samazināt 2027. gada kohēzijas politikas plānošanas un īstenošanas procesu aktivitāti, tādējādi izraisot kavēšanos un aizkavējot kohēzijas finansējuma izmantošanu; brīdina par nevienmērīgas atveseļošanās risku dažādās Eiropas daļās un par to, ka var palielināties nevienlīdzība, ja plāni, ko

finansē no ANM, netiek veidoti ar teritoriālu pieeju; tādēļ aicina Eiropas un valstu iestādes paātrināt partnerības nolīgumu un darbības programmu sagatavošanu un stiprināt sinerģiju starp partnerības nolīgumiem un valstu atvēršanas un noturības plāniem;

30. aicina pirms darba sanāksmēm savlaicīgi nosūtīt vietējām un reģionālajām pašvaldībām attiecīgos dokumentus; vienlaikus pauž nožēlu par to, ka partneriem nereti ir ļoti maz laika dokumentus komentēt, un tāpēc aicina nodrošināt tiem pienācīgu termiņu, kas atbilstu apspriežamo dokumentu nozīmīgumam. Reģionālo un vietējo pašvaldību iesaistīšana nedrīkst būt tikai formalitāte, un par izteiktajiem komentāriem vienmēr būtu jāsniedz atbilde;

31. aicina Eiropas Komisiju cieši uzraudzīt partnerības principa piemērošanu gan neoficiālās sarunās ar dalībvalstīm, gan partnerības nolīgumu un darbības programmu projektu novērtēšanā, kā arī sniegt ieteikumus dalībvalstīm un attiecīgajām iestādēm par to, kā partnerības procedūras uzlabot;

32. ierosina sadarbībā ar ES Padomes prezidentvalsti Slovēniju rīkot kopīgu semināru, kura mērķis būtu iesaistīt reģionālās un vietējās pašvaldības un ņemt vērā to viedokļus, lai paaugstinātu kohēzijas politikas programmu sagatavošanas un īstenošanas efektivitāti; turklāt ierosina ESI fondu partnerības jautājumu aplūkot arī saistībā ar labāka regulējuma iniciatīvu un iekļaut arī Padomes sanāksmju darba kārtībā, lai demonstrētu partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības priekšrocības kohēzijas politikas programmu sagatavošanā un īstenošanā, parādot, ka šī pieeja palīdz sasniegt kopējus ES politikas mērķus un tāpēc būtu jāpiemēro arī citās politikas jomās;

Eiropas rīcības kodekss attiecībā uz partnerību saistībā ar Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem

33. uzsver to, cik svarīgs ir Eiropas rīcības kodekss attiecībā uz partnerību, kā arī to, ka partnerības princips var būtiski stiprināt kopīgo apņemšanos un līdzatbildīgumu par kohēzijas politiku;

34. norāda, ka Eiropas rīcības kodeksā ir sniegti detalizēti ieteikumi, kā efektīvi īstenot partnerību, vienlaikus ņemot vērā īpašās vietējā un reģionālā līmeņa vajadzības;

35. uzsver, ka Komisijas deleģētās regulas 6. pantā ir prasīts partnerības nolīgumu un darbības programmu izstrādē līdzsvaroti iesaistīt partnerus, kā arī ievērot Eiropas rīcības kodeksu; tāpēc aicina vadošās iestādes un centrālās koordinējošās struktūras izpildīt visas šīs prasības un iesaistīt partnerus tā, lai šī iesaistīšana nebūtu tikai formālas konsultācijas;

36. saskaņā ar savām politiskajām prioritātēm 2020.–2025. gadam ir iecerējusi cieši uzraudzīt to, kā partnerības nolīgumu un darbības programmu izstrādes laikā tiek ievērots Eiropas rīcības kodekss⁽³⁾; tāpat aicina Komisiju pirms valstu partnerības nolīgumu un darbības programmu apstiprināšanas pārbaudīt, vai partnerības princips patiešām tiek piemērots;

37. norāda, ka partnerības princips saistībā ar Eiropas rīcības kodeksu tika ieviests 2014.–2020. gada plānošanas periodam, tāpēc tas neatspoguļo jaunus instrumentus un situāciju kopš pandēmijas uzliesmojuma; tālab uzskata, ka partnerības princips Eiropas rīcības kodeksā būtu jānostiprina, kā to Komiteja ir prasījusi jau iepriekšējos atzinumos;

38. aicina gādāt, ka reģionālās un vietējās pašvaldības ir cieši iesaistītas 2021.–2027. gada plānošanas perioda vidusposma novērtēšanā. Šajā saistībā būtu jāizstrādā arī RK atzinums par pieredzi īstenošanas pirmajos gados un vietējo un reģionālo pašvaldību cerībām attiecībā uz finanšu līdzekļiem, kā arī par tehnisko īstenošanu pašreizējā atlikušajā plānošanas periodā; turklāt varētu izstrādāt pētījumu, kurā tiktu izvērtēta pieredze, kas gūta, piemērojot Eiropas rīcības kodeksa ieteikumus desmit gadus pēc tā ieviešanas, proti, 2024. gadā; Eiropas Reģionu komiteja būtu jāiesaista pētījuma uzdevumu izstrādē, tā apspriešanā un ieteikumu formulēšanā, kā īstenojami turpmākie pasākumi saskaņā ar pētījuma secinājumiem

39. aicina Eiropas Komisiju cieši uzraudzīt un novērtēt Eiropas rīcības kodeksa īstenošanu un, ja partnerība netiek pietiekami izmantota, to pārskatīt, balstoties uz labas prakses piemēriem dalībvalstīs; kodeksa pārskatīšanas gadījumā aicina Eiropas Komisiju ņemt vērā šā atzinuma ieteikumus, kā arī ekspertu semināru secinājumus;

⁽³⁾ <https://cor.europa.eu/lv/our-work/Pages/cor-priorities.aspx>.

40. iesaka Eiropas Komisijai, ņemot vērā apkopotos labos piemērus, aicināt dalībvalstis izstrādāt rīcības plānus par to, kā uzlabot partnerības pieeju pašreizējā plānošanas perioda īstenošanā un uzraudzībā;

41. vienlaikus iesaka Eiropas Komisijai apsvērt iespēju izveidot partnerības principa piemērošanas barometru, kas mudinātu to izmantot plašāk;

Vietējiem apstākļiem pielāgota pieeja

42. uzsver, ka vietējo un reģionālo pašvaldību iesaistīšana partnerības nolīgumu un darbības programmu izstrādē ir būtisks nosacījums, lai programmas būtu stratēģiski konfigurētas un atspoguļotu attiecīgās teritorijas patiesās vajadzības, un uzskata, ka partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības efektīva īstenošana ir ļoti nepieciešama, lai varētu labāk noteikt ieguldījumu prioritātes, kas jāatbalsta no ESI fondiem. Lai ieguldījumus novirzītu efektīvi, ir jāņem vērā attiecīgās teritorijas reģionālās un vietējās īpatnības, tostarp dabiskie un demogrāfiskie faktori, kuru dēļ tā atrodas nelabvēlīgā situācijā. Vietējās un reģionālās pašvaldības jāiesaista arī tad, kad tiek atlasīti rādītāji un reģionālie piešķirumi, kuru apmēram jāatbilst reģiona strukturālajām problēmām; ņemot vērā atšķirības starp reģioniem un to iekšienē, joprojām ir jāiegulda pamatinfrastruktūrā, nodrošinot pamatpakalpojumus tādās jomās kā vide, transports, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, sociālie pakalpojumi, veselība un izglītība;

43. uzsver, ka tieši reģioni, pilsētas un mazās pašvaldības pārzina savas teritorijas un galvenās problēmas virzībā uz tādiem Eiropas mērķiem kā zaļais kurss un tādām globālām programmām kā ilgtspējīgas attīstības mērķi; pašvaldības apzinās savas sociālekonomiskās struktūras stiprās un vājās puses (piemēram, teritorijas, kurās ir problēmas tādās jomās kā mobilitāte, vide un ilgtspējīga pārkārtošanās, klimats, enerģētikas pārkārtošana, sociālā iekļaušana, cīņa pret nevienlīdzību, izglītība, digitalizācija u. tml.) un, balstoties uz datiem, spēj novērtēt katra pasākuma paredzamo ietekmi, kā arī ierosināt priekšlikumus par mērķtiecīgākiem pasākumiem vai esošo pasākumu pārveidošanu;

44. uzsver, ka Covid-19 pandēmija ir vēlreiz apliecinājusi vietējo un reģionālo pašvaldību nozīmi struktūrfondu un investīciju fondu īstenošanā; vienlaikus ir kļuvis redzams, ka daudzām vietējām un reģionālajām pašvaldībām trūkst finanšu līdzekļu; šajā saistībā atzinīgi vērtē elastības pasākumus, ko Eiropas Komisija ieviesusi ar *CRII* un *CRII+* dokumentiem; aicina Komisiju nākt klajā ar priekšlikumu pagarināt 100 % līdzfinansējuma likmi vēl uz vienu gadu, pagarināt N+3 noteikumu un uz laiku palielināt *de minimis* valsts atbalsta sliekšni, lai vietējās un reģionālās pašvaldības šajos sarežģītajos laikos saņemtu pietiekamu atbalstu;

45. uzskata, ka teritoriāla pieeja var būtiski veicināt ilgtspējīgu zaļo un digitālo pārkārtošanos, un iesaka biežāk veikt teritoriālās ietekmes novērtējumus attiecībā uz dažādajiem kohēzijas politikas mērķiem, kā arī Eiropas zaļā kursa un digitālās stratēģijas mērķiem;

46. uzskata, ka, risinot teritoriālās problēmas, būtu jāstiprina uz vietējiem apstākļiem orientēta, integrēta pieeja, nevis vienkārša nozaru pieeja. Tieši viensētnieciskas domāšanas negatīvās sekas un iesaistīto personu interešu apspiešana kavē īstenot visaptverošu un integrētu pieeju problēmu risināšanai;

47. uzskata, ka reģioniem un pilsētām paredzētas integrētas teritoriālās stratēģijas (kuru pamatā ir integrētas teritoriālās investīcijas (ITI) un sabiedrības virzīta vietējā attīstība) var dot milzīgu labumu, nacionālās darbības programmas palīdzot ievirzīt tā, ka tiek ņemtas vērā konkrētās vietējās un reģionālās problēmas; tāpēc aicina gādāt, ka darbības programmas saskan ar šīm stratēģijām, lai tās būtu precīzi orientētas. Reģionālā dimensija būtu jāņem vērā arī attiecīgajās darbības programmu iedaļās, lai nerastos nesaskaņas starp dažādiem stratēģiskajiem dokumentiem;

48. atzinīgi vērtē to, ka 2021.–2027. gada plānošanas perioda īstenošanas procesā liels uzsvars tiks likts uz integrētām teritoriālām investīcijām, un uzskata, ka integrētajās stratēģijās ierosinātie pasākumi attiecīgos gadījumos būtu jāatbalsta automātiski, neprasot pieprasījuma pusei paust ieinteresētību. ITI stratēģijām jābūt visaptverošām, un tajās iekļautie pasākumi nedrīkst būt atkarīgi no iesaistīto struktūru (valsts līmeņa, reģionu, mazo pašvaldību) kompetences jomas;

49. norāda, ka saistībā ar ITI īstenošanu ES reģioniem ir labi izveidotas sadarbības platformas, kuru pamatā ir partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības principi un kuras spēj skaidri noteikt gan galvenās problēmas, gan vispiemērotākos risinājumus;

50. aicina izveidot efektīvus mehānismus, kas vietējām un reģionālajām pašvaldībām dotu iespēju piedalīties ITI pasākumu atlasē, pamatojoties uz teritoriālo principu un neatkarīgi no iesaistīto struktūru kompetences līmeņa; iesaka Eiropas Komisijai un dalībvalstīm analizēt dalībvalstīs pastāvošos efektīvus sadarbības mehānismus, kas var kalpot par labas prakses piemēru;

51. uzskata, ka prioritāšu noteikšanai ir lietderīgi pievērsties mazākās, dinamiskās tematiskajās grupās, kuras, balstoties uz pārbaudāmiem teritoriālajiem datiem, analizēs problēmas un ierosinās risinājumus konkrētā nozares jautājumā;

52. saprot, ka datu trūkums reģionālā līmenī un pārrobežu reģionu ietvaros traucē efektīvi virzīt ieguldījumus, tāpēc aicina Eiropas Komisiju pastiprināt statistikas datu vākšanu (ar Eurostat un ESPON starpniecību) NUTS 3 līmenī dažādās nozaru politikas jomās, kas saistītas ar kohēzijas politikas mērķiem, proti, tādus datus, kurus izmantos arī tam, lai novērtētu attiecīgajā jomā panākto progresu; par piemērotu instrumentu uzskata arī ES Sociālā progresa indeksu, kura atjaunināto versiju Eiropas Komisija laida klajā 2020. gada beigās;

53. uzskata, ka arī administratīvās un analītiskās jaudas trūkums vietējām un reģionālajām pašvaldībām traucē efektīvi iesaistīties, un jaunajā plānošanas periodā aicina šo jaudu stiprināt;

Digitālo rīku izmantošana un pandēmijas sekas

54. pauž nožēlu par to, ka pandēmijas uzliesmojums ir aizkavējis likumdevēju sarunas par ES programmām un līdz ar to arī laikus netika izstrādāti partnerības nolīgumi un darbības programmas, kas netika pabeigtas līdz jaunā plānošanas perioda sākumam, un tāpēc aicina nekavējoties paātrināt sagatavošanas darbu un aktivizēt debates;

55. tāpat pauž nožēlu par to, ka arī pasākumi, kas veikti pandēmijas izplatības mazināšanai, ir aizkavējuši vai apturējuši sadarbību ar reģionālajām un vietējām pašvaldībām, dažos gadījumos pat uz vairākiem mēnešiem; tas negatīvi ietekmēs attiecīgo teritoriju attīstību;

56. brīdina, ka pandēmijas un divu plānošanas periodu vienlaicīgas darbības rezultātā ir novērota nevēlama tendence – centralizēt ESI fondu plānošanu un izmantošanu;

57. norāda, ka pandēmijas krīze ir devusi arī iespēju iesaistīt partnerus, plaši izmantojot digitālās komunikācijas rīkus, kas dažos gadījumos ir atvieglojuši mijiedarbību starp ieinteresētajām personām un var palīdzēt līdzsvaroti iesaistīties tādiem partneriem, kuri citādi sagatavošanā piedalīties nevarētu;

58. tomēr norāda, ka tiešsaistē partneru sadarbības iespējas nereti ir ierobežotas, un tādēļ uzskata, ka ir pastāvīgi jāuzlabo apstākļi sadarbībai ar partneriem tiešsaistes sanāksmju laikā. Lai tiešsaistes sanāksmes varētu noritēt sekmīgāk, ir jāievieš dažādas debašu vadīšanas metodes un pieejas, un ir vajadzīgs tehniskās palīdzības atbalsts;

59. iesaka arī turpmāk izmantot labas prakses piemērus tiešsaistes un interaktīvu komunikācijas rīku lietošanā, tomēr uzskata, ka digitālie risinājumi nevar aizvietot klātienē sanāksmes un konsultācijas un ka tie būtu jāizmanto tikai kā papildinošs līdzeklis atkarībā no debašu formāta un rakstura.

Briselē, 2021. gada 12. oktobrī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “ES terorisma apkarošanas programma: paredzēt, novērst, aizsargāt, reaģēt”

(2022/C 61/05)

Ziņotājs:	Karl VANLOUWE (BE/EA), Reģionālās asamblejas loceklis: Flandrijas parlaments
Atsauces dokuments:	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES terorisma apkarošanas programma: paredzēt, novērst, aizsargāt, reaģēt” COM(2020) 795 final

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Ievads

1. atzinīgi vērtē Komisijas terorisma apkarošanas programmu ⁽¹⁾, kurā atzīta vietējo un reģionālo pašvaldību būtiskā loma, īpaši radikalizācijas novēršanā un sabiedrisko vietu aizsardzībā;
2. piekrīt Komisijai, ka, ņemot vērā teroristu tīklu transnacionālo raksturu, ir jāpastiprina sadarbība tā, lai tiktu saglabātas un aizsargātas mūsu kopējās vērtības un normas, mūsu eiropeskā dzīvesziņa un plurālistiskā sabiedrība;
3. norāda, ka terorisma apkarošana ir daļa no drošības politikas, kas ir dalītā Eiropas Savienības un dalībvalstu kompetencē, kurā atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību ⁽²⁾ sabiedriskās kārtības uzturēšana un iekšējās drošības aizsardzība ir valstu kompetencē; šajā kontekstā uzsver arī reģionālo tiesībaizsardzības iestāžu lomu dažās dalībvalstīs;
4. norāda, ka teroristu uzbrukumu idejiskie avoti ir dažādi. Eiropols tos iedala piecās kategorijās atkarībā no tā, vai šis terorisms piedēvējams džihādīstiem vai indivīdiem, kas noskaņoti kreisi un anarhistiski, labēji, etniski nacionālistiski un separātistiski vai arī konkrētajam terora aktam ir kāds specifiskāks iemesls; vēlas uzsvērt, ka arvien biežāk atentātus izdara personas, kas darbojas izolēti ⁽³⁾;
5. konstatē, ka teroristu darbību apgrūtina pārvietošanās brīvības ierobežojumi, kas noteikti Covid-19 pandēmijas apkarošanai, ka tomēr ir iespējams atrast veidus, kā tos apiet, un ka ir jāņem vērā pandēmijas sociāli ekonomiskās sekas, kas rada radikalizācijas papildu risku un veido krīzes stāvokli, kuru teroristi var izmantot savā labā plašākai savu ideju izplatīšanai un darbības izvēršanai ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾;

Paredzēt*Stratēģiskie izlūkdati un draudu novērtējums*

6. atzīst, ka, ņemot vērā teroristu tīklu pārrobežu raksturu, ES Izlūkošanas un situāciju centram (ES INTCEN) ir īpaša nozīme iekšējās drošības garantēšanā; ir gandarīta, ka Komisija aicina uzlabot stratēģiskās izlūkošanas integrāciju un sekot līdzi tam, lai šis centrs arī turpmāk varētu palauties uz kvalitatīviem apdraudējuma novērtējumiem, kurus sniedz valstu drošības un izlūkošanas dienesti, kā arī lai to rīcībā būtu nepieciešamie resursi;

⁽¹⁾ COM(2020) 795 final.

⁽²⁾ Līguma par Eiropas Savienības darbību 4., 67. un 72. pants.

⁽³⁾ Eiropols (2020). “European Union Terrorism Situation and Trend Report 2020” (TE-SAT, “Ziņojums par stāvokli un tendencēm terorisma jomā Eiropas Savienībā 2020. gadā”).

⁽⁴⁾ Eiropols (2020). European Union Terrorism Situation and Trend Report 2020 (TE-SAT, “Ziņojums par stāvokli un tendencēm terorisma jomā Eiropas Savienībā 2020. gadā”).

⁽⁵⁾ Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomes Terorisma apkarošanas komitejas izpilddirektorāts (2020), *The impact of the COVID-19 pandemic on terrorism, counter-terrorism and countering violent extremism* (“Covid-19 pandēmijas ietekme uz terorismu, teroristu darbību un vardarbīga ekstrēmisma apkarošanu”).

Agrīnas atklāšanas spēju stiprināšana

7. ir gandarīta, ka, pateicoties Eiropas Savienības vadītajai pētniecībai drošības jomā, tiks stiprinātas terorisma draudu agrīnas atklāšanas spējas; šajā saistībā uzsver, ka svarīga ir sadarbība, kas ir informācijas apmaiņas priekšnoteikums;
8. atzinīgi vērtē faktu, ka nākamajā pētniecības programmā “Apvārsnis Eiropa” pētniecība tiks ciešāk integrēta drošības politikas izstrādes ciklā, jo Eiropols varētu šajā saistībā palīdzēt noteikt galvenos izziņāmos tematus, kā arī izstrādāt un īstenot Eiropas Savienības pamatprogrammas šajā jomā;

Būt soli priekšā notikumiem: jauno tehnoloģiju nozīme

9. atzīst, ka jaunās inovatīvās tehnoloģijas, piemēram, mākslīgais intelekts un droni dod iespēju savlaicīgi atklāt terorisma draudus un palielināt sabiedrisko vietu drošību; atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos ar Eiropas Savienības pilsētprogrammas⁽⁶⁾ starpniecību finansēt jauno tehnoloģiju attīstīšanas projektus; aicina publiskās pārvaldes iestādes, uzņēmumus un ekspertus veikt labas prakses piemēru apmaiņu;
10. konstatē, ka jaunās tehnoloģijas rada arī jaunu apdraudējumu; īpaši uzslavē tos Komisijas projektus, kuru mērķis ir rūpēties, lai būtu iespējams atklāt, izsekot un identificēt dronus, kas varētu tikt izmantoti ļaunprātīgos nolūkos;
11. norāda, ka jebkuros apstākļos, bet īpaši šo jauno tehnoloģiju gadījumā noteikti ir jāmeklē līdzsvars starp tiesībām uz drošību un fizisko neaizskaramību, no vienas puses, un citām pamattiesībām un brīvībām, no otras puses, un ka šajā saistībā ir jāparedz kontroles un atsvāru sistēma un prioritāra vieta jādod proporcionālībai un neatkarīgai tiesībsargājošo iestāžu pārraudzībai;

Novērst

Ekstrēmistu ideoloģiju apkarošana tiešsaistē

12. ir gandarīta, ka Komisija apņemas sniegt atbalstu, lai virzītos uz priekšu ES Krīžu protokola īstenošana. Šā protokola mērķis ir sadarbībā ar Eiropu, kura *ad hoc* vienība būtu jāstiprina gan no resursu, gan spēju viedokļa, apkarot teroristiska satura strauju izplatīšanu tiešsaistē;
13. ņem vērā Komisijas apņemšanos paplašināt ES līmeņa noziegumu sarakstu, iekļaujot tajā naida noziegumus un naida runu⁽⁷⁾, kā arī atzīmē digitālo pakalpojumu tiesību akta priekšlikumu⁽⁸⁾; norāda, ka šajā saistībā ir jāņem vērā dalībvalstīs spēkā esošais tiesiskais regulējums; konstatē, ka vienmēr ir jāievēro viss pamattiesību un pamatbrīvību kopums, kas ietver arī tiesības uz vārda brīvību;
14. uzsver, ka radikalizācijas, terorisma un dezinformācijas apkarošanai, atbildes vēstījumu un atbildes diskursa izplatīšanai ir ļoti spēcīga ietekme; atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos atbalstīt dalībvalstis šīs komunikācijas stratēģijas veidošanas procesā;

Atbalsts vietējiem dalībniekiem noturīgāku kopienu veidošanā

15. uzsver savu apņemšanos arī turpmāk aktīvi darboties radikalizācijas apkarošanas jomā; atzinīgi vērtē atbalstu, ko Komisija sniedz Radikalizācijas izpratnes tīklam⁽⁹⁾ un iniciatīvai “Eiropas Savienības pilsētas pret radikalizāciju”⁽¹⁰⁾;
16. norāda, ka, lai varētu pēc iespējas agrāk atklāt radikalizāciju, ir svarīgi sadarbībā ar pilsonisko sabiedrību izvēlēties daudzdisciplīnu pieeju; vērs uzmanību uz tādu labu praksi kā vietējās integrētās drošības vienības, kurās publiskās pārvaldes iestādes, policijas dienesti, sociāli preventīvās organizācijas, izglītības, tostarp neformālās izglītības iestādes, reliģiskie konsultanti un citas ieinteresētās puses vietējā mērogā saskaņo rīcību, lai sāktu katram konkrētam gadījumam piemērotus pasākumus pret personām, kuras ir radikalizējušās⁽¹¹⁾; šajā sakarā Komiteja atgādina, ka būtiska nozīme ir kopīga dienesta noslēpuma principam, aicina apmainīties ar paraugpraksi šajā jomā un uzsver, ka ir jāņem vērā arī dalībvalstu noteikumi privātuma aizsardzības jomā;

⁽⁶⁾ <https://futurium.ec.europa.eu/en/urban-agenda/security-public-spaces>

⁽⁷⁾ Līguma par Eiropas Savienības darbību 83. panta 1. punkts.

⁽⁸⁾ COM(2020) 825 final.

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation_en

⁽¹¹⁾ https://preventie-radicalisering-polarisering.vlaanderen.be/sites/preventie-radicalisering-polarisering/files/leidraad_livc.pdf

17. atgādina, ka publiskās pārvaldes līmenī tieši vietējo un reģionālo pašvaldību darbs ir vistiešāk saistīts ar integrācijas iespējām un problēmām; cer, ka Komisija, izvēloties, kuram līmenim sniegt atbalstu sociālās kohēzijas saglabāšanai un stiprināšanai, īpaši saistībā ar rīcības plānu par integrāciju un iekļaušanu, priekšroku dos šim pārvaldības līmenim ⁽¹²⁾;

Ieslodzījuma vietas, rehabilitācija un reintegrācija

18. atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos vairāk interesēties par radikalizāciju cietumos, šajā nolūkā izmantojot deradikalizācijas pieeju, rehabilitāciju un radikalizējušos ieslodzīto reintegrāciju; uzsver, ka ir svarīgi izvēlēties integrētu pieeju, kuras rezultātā ieslodzījuma vietu personālam, sociālajiem darbiniekiem, reliģiskajiem padomniekiem un citām ieinteresētajām personām tiktu nodrošināta īpaša apmācība par to, kā izturēties pret ieslodzītajiem, kuri ir radikalizējušies, un šie ieslodzītie minēto dienestu uzmanības loku neatstātu uzreiz pēc iznākšanas no ieslodzījuma vai pēc deradikalizācijas beigām; uzsver, ka svarīga ir labas prakses apmaiņa;

Zināšanu un atbalsta nostiprināšana

19. ir gandarīta, ka Komisija apņemas sniegt atbalstu, lai varētu turpināties valstu ieinteresēto personu tīklu veidošana; ar ieinteresētību gaida priekšlikumus par Eiropas Savienības zināšanu centra izveidi radikalizācijas novēršanas jomā, kura uzdevums līdztekus zināšanu apmaiņai un ekspertīžu veikšanai ir arī veicināt optimālu to finansēšanas iespēju izmantošanu, kuras piedāvā dažādas Eiropas programmas; liek uzsvāru uz to, ka vietējās un reģionālās pašvaldības jau tagad ir uzkrājušas būtisku zināšanu un pieredzes apjomu ⁽¹³⁾; aicina kompetentās reģionālās tiesībsardzības iestādes un to izlūkdienestus sniegt ieguldījumu valsts specializēto aģentu tīklu un Eiropas Savienības radikalizācijas novēršanas zināšanu centra izveidē;

20. turklāt uzsver Iekšējās drošības fonda (IDF) nozīmi Eiropas cīņā pret terorismu un aicina nodrošināt, lai dalībvalstu pārvaldīto līdzekļu daļa nonāktu līdz visām kompetentajām valsts un reģionālajām iestādēm šajā jomā;

Aizsargāt

Cilvēku aizsardzība sabiedriskās vietās

21. uzsver, ka sabiedriskās vietas ir neaizsargātas pret teroristu uzbrukumiem; ir gandarīta, ka Komisija apņemas vairāk uzstāt uz drošības dimensijas integrācijas principa ievērošanu jau projektu izstrādes posmā; ar ieinteresētību gaida Komisijas arhitektūras grāmatas publicēšanu tiešsaistē – tās iecere ir drošības aspektus paredzēt jauno sabiedrisko vietu projektēšanā un jau esošo sabiedrisko vietu atjaunošanā; aicina ņemt vērā, ka ir jāpanāk līdzsvars starp sabiedrisko vietu aizsardzību un nepieciešamību rūpēties, lai tās arī turpmāk paliktu atvērtas, ērtas un pieejamas;

22. atzīst, ka kulta vietām piemīt izteikti simbolisks raksturs, kura dēļ tās kļūst par teroristu uzbrukuma mērķi; ar nepacietību gaida iespēju iepazīties ar iniciatīvām, kuras Komisija šo vietu fiziskās aizsardzības uzlabošanas nolūkā atbalstīs sadarbībā ar dalībvalstīm, turklāt nodrošinot arī kulta vietu aizsardzības līdzsvarotību ar to atvērtību, ērtumu un pieejamību;

Pilsētas kā urbānās vides drošības pamats

23. atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumus par Eiropas Savienības apņemšanos veicināt drošību pilsētās un to noturību, kā arī jauno iniciatīvu “Eiropas Savienības pilsētas pret radikalizāciju”; vēlas, lai ar to saistīti pasākumi tiktu veikti, ievērojot vienas pieturas aģentūras principu un tādējādi būtu tikai viens kontaktpunkts;

24. vēlas, lai, Savienībai mobilizējoties drošības un noturības labā, Komisija iesaistītu Komiteju partneres statusā, un vēlas, lai saistībā ar priekšlikumiem šajā jomā vienmēr tiktu prasīts tās viedoklis;

25. uzsver, ka radikalizācijas novēršanas un publiskās infrastruktūras stiprināšanas nolūkā ir iespējams piesaistīt arī ar kohēzijas politiku saistītos Eiropas Savienības resursus, ieguldījumus virzot uz sociālo kohēziju, integrāciju un noturību;

⁽¹²⁾ COM(2020) 758 final

⁽¹³⁾ Flandrijas parlaments (2015), dok. 366 (2014–2015), Nr. 3, un Flandrijas valdība (2017), Flandrijas rīcības plāns vardarbīgas radikalizācijas un polarizācijas novēršanai.

Kritiskās infrastruktūras noturības uzlabošana

26. uzsver riskus, kas apdraud kritiski svarīgo infrastruktūru tajos gadījumos, kad to par savu mērķi izvēlas teroristi; uzsver, cik svarīga Eiropas Savienībā tīklu un informācijas sistēmu drošības kontekstā ir ziņošana par kibercīņām⁽¹⁴⁾; ar ieinteresētību gaida Komisijas priekšlikumus, kuru mērķis būs operatoru noturības stiprināšana un drošības palielināšana, ņemot vērā fizisku un digitālu apdraudējumu;

27. atzinīgi vērtē to, ka ir būtiski paplašināta darbības joma ierosinātajai direktīvai par kritiskās infrastruktūras noturību⁽¹⁵⁾, iekļaujot tajā tādas nozares kā enerģētika, transports, veselība, dzeramais ūdens, notekūdeņi, digitālā infrastruktūra, publiskā pārvalde un kosmos. Atkārtoti⁽¹⁶⁾ aicina Eiropas Komisiju apsvērt iespēju turpināt direktīvā iekļauto nozaru skaita palielināšanu, iekļaujot arī pirmās nepieciešamības preču izplatīšanas ķēdes;

Robežu drošība

28. atgādina, ka personu brīva pārvietošanās Eiropas Savienībā ir stingri jāsaista ar ārējo robežu pienācīgu uzraudzību; piekrīt Komisijai, ka ir jāievieš efektīva robežu pārvaldības sistēma, kuras mērķis būtu sistemātiski kontrolēt visus ceļotājus pie ārējām robežām tā, lai būtu iespējams atklāt visas personas, kas tiek turētas aizdomās par terorismu, un tām liegt ieceļošanu Eiropas Savienībā; ar ieinteresētību gaida Komisijas priekšlikumus par jauno Šengenas stratēģiju;

29. atzīst, ka ir nepieciešams panākt sadarbību starp ieceļošanas/izceļošanas sistēmu (IIS)⁽¹⁷⁾, Eiropas ceļošanas informācijas un atļauju sistēmu (ETIAS)⁽¹⁸⁾ un Eiropas Sodāmības reģistru informācijas sistēmu, kas paredzēta trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem (ECRIS-TCN)⁽¹⁹⁾, kā arī šīs sistēmas ieviest strauji un visaptveroši;

30. piekrīt, ka saistībā ar jaunu regulējumu par Šengenas informācijas sistēmu⁽²⁰⁾ ir svarīgi ieviest automatizētu pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmu (AFIS) un tajā iekļaut to informāciju par ārvalstu kaujiniekiem teroristiem, kuru sniedz uzticamas trešās valstis;

Piekluves liegšana teroristiem attiecībā uz uzbrukumu īstenošanas līdzekļiem

31. atzīst, ka pašdarināti spridzekļi rada apdraudējumu; atbalsta Komisijas aicinājumu īstenot un pilnībā piemērot regulējumu par sprāgstvielu prekursoriem⁽²¹⁾ un uzsver, ka ir svarīgi šos tiesību aktus regulāri izvērtēt un atjaunināt;

Reaģēt

Darbības atbalsts: Eiropola stiprināšana

32. atzīst Eiropola un tam piederīgā Eiropas Terorisma apkarošanas centra (ETAC) izšķiroši svarīgo lomu; uzstāj uz nepieciešamību tiem nodrošināt papildresursus; ir gandarīta, ka Komisija apņemas⁽²²⁾ stiprināt Eiropola pilnvaras ar mērķi nodrošināt tā spēju efektīvi sadarboties ar privātpersonām, lai veicinātu izmeklēšanu, ko valstis īsteno terorisma novēršanas jomā saistībā ar lielo datu apstrādi un analizēšanu, kā arī izmantot savas ekspertzināšanas pētniecības un inovācijas jomā;

Sadarbība tiesībsardzības jomā

33. uzsver, ka terorisma apkarošanas nolūkā ir nepieciešama pārrobežu un starpnozaru sadarbība; atbalsta reģionālo un valsts tiesībsardzības iestāžu un Eiropola ciešu sadarbību; uzsver pievienoto vērtību, ko ietver īpašā Eiropas Savienības Tiesībsardzības apmācības aģentūras (CEPOL)⁽²³⁾ īstenotā apmācība; ar ieinteresētību gaida Komisijas priekšlikumu par Eiropas Savienības policijas sadarbības kodeksu, kā arī aicina Komisiju ņemt vērā dažu dalībvalstu decentralizēto struktūru drošības jomā; ir gandarīta, ka Komisija apņemas turpināt atbalstu īpašajām intervences vienībām ATLAS un nodrošināt to ilggadību⁽²⁴⁾; aicina izziņāt, kādas varētu būt kopīgošanas un apmaiņas iespējas;

⁽¹⁴⁾ Direktīva (ES) 2016/1148.

⁽¹⁵⁾ COM(2020) 829 final

⁽¹⁶⁾ RK atzinums par kritisko vienību noturību, NAT-VII/017.

⁽¹⁷⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Sis-li>

⁽¹⁸⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Etiat>

⁽¹⁹⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Ecris-Tcn>

⁽²⁰⁾ Regula (ES) 2018/1860, Regula (ES) 2018/1861 un Regula (ES) 2018/1862.

⁽²¹⁾ Regula (ES) 2019/1148.

⁽²²⁾ COM(2020) 796 final.

⁽²³⁾ <https://www.cepol.europa.eu/education-training/what-we-teach/counter-terrorism>

⁽²⁴⁾ Lēmums 2008/617/TI.

Informācijas apmaiņas stiprināšana

34. atzīst, ka ir nepieciešams stiprināt koordināciju, sadarbību un informācijas apmaiņu starp vietējām un reģionālajām pašvaldībām, dalībvalstīm, policiju, tiesu iestādēm un drošības un izlūkošanas dienestiem, kā arī starp šīm struktūrām un attiecīgajām Eiropas aģentūrām; izceļ labu praksi, kuras ietvaros vietējā, reģionālā un valsts līmenī tiek izmantotas *ad hoc* struktūras, darba grupas un daudzdisciplināras drošības vienības⁽²⁵⁾; ar ieinteresētību gaida, kad Komisija iesniegs priekšlikumus efektīvam informācijas apmaiņas mehānismam terorisma apkarošanas jomā; uzsver, ka svarīgs ir diskrētums un savstarpēja uzticēšanās;

35. piekrīt, ka DNS profilu, pirkstu un plaukstu nospiedumu un transportlīdzekļu reģistrācijas saistībā ir nepieciešams uzlabot informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm tā, lai tā atbilstu tiesībaizsardzības dienestu darbības vajadzībām un Eiropas Savienības tiesiskajam regulējumam datu aizsardzības jomā; ar ieinteresētību gaida Komisijas priekšlikumus, kuru mērķis būs pārskatīt, atjaunināt un paplašināt Prīmes lēmumus⁽²⁶⁾;

Atbalsts izmeklēšanai un kriminālvajāšanai

36. piekrīt, ka šifrēšana ir svarīgs kiberdrošības un pamattiesību aizsardzības instruments, tomēr to ļaunprātīgos nolūkos izmanto arī teroristi; ar interesi gaida, kāda būs Komisijas ierosinātā sadarbība ar dalībvalstīm, kuras mērķis būs meklēt risinājumus, lai nodrošinātu likumīgu piekļuvi šai informācijai, ievērojot pamattiesības un brīvības, kā arī Eiropas Savienības tiesisko regulējumu datu aizsardzības jomā;

37. atzīst, ka, domājot par savā valstī atgriezušos ārvalstu kaujinieku teroristu identificēšanu, atklāšanu un saukšanu pie atbildības, ir jāsavāc pierādījumu elementi un jāiegūst informācija no operāciju norises vietas, lai arī tas ir sarežģīti; ar ieinteresētību gaida Komisijas iniciatīvas, kas paredzētas dalībvalstu atbalstam šajā jomā; ir gandarīta, ka Komisija apņemas stiprināt sadarbību ar trešām valstīm;

Pastiprināts atbalsts terorismā cietušajiem

38. uzsver, ka teroristu uzbrukumu ietekme uz upuriem ir graujoša; norāda, ka viņiem sniegtajai palīdzībai ir jābūt balstītai uz faktu atzīšanu, upuru piemiņu, teroristu saukšanu pie atbildības un patiesības noskaidrošanu;

39. uzsver, ka ir jāmazina upuru ciešanas un liek uzsvāru uz tādu labu praksi kā individualizēta atbalsta sistēma, kurā cietušajiem ir pieejama atbalsta personas palīdzība gan administratīvo jautājumu kārtošanai, gan arī emocionālā līdzsvara atjaunošanai;

40. liek uzsvāru uz to, kādu pievienoto vērtību ietver ES Speciālo zināšanu centrs terorismā cietušo atbalstam⁽²⁷⁾; iesaka tam ļaut turpināt darbību pēc 2021. gada un to paplašināt tā, lai tas varētu vēl aktīvāk darboties vietējos apstākļos; vēlas, lai tas cieši sadarbojas ar topošo Eiropas Savienības radikalizācijas novēršanas zināšanu centru, bet lai šīs abas struktūrvienības tomēr netiktu apvienotas;

41. ir apmierināta, ka Komisija apņemas izvērtēt to, kā būtu iespējams uzlabot iespēju saņemt kompensāciju terorisma upuriem, tostarp tiem, kuri atrodas pārrobežu situācijā, jo dzīvo nevis valstī, kurā ir noticis konkrētais terora akts, bet citā dalībvalstī; vēlas, lai tiktu analizēti tādi risinājumi kā terorisma upuriem paredzēts garantijas fonds.

Briselē, 2021. gada 12. oktobrī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽²⁵⁾ https://www.besafe.be/sites/default/files/2019-06/planr_en.pdf

⁽²⁶⁾ Lēmumi 2008/615/TI un 2008/616/TI.

⁽²⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/eu-centre-expertise-victims-terrorism_lv

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Rūpniecisko un amatniecības produktu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzība Eiropas Savienībā”

(2022/C 61/06)

Ziņotāja: Martine PINVILLE (FR/PSE), Jaunakvitānijas reģiona padomes locekle

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Vispārīgas piezīmes

1. atzinīgi vērtē to, ka 2020. gada novembra *rīcības plānā intelektuālā īpašuma jomā* Eiropas Komisija paziņojusi par gatavību izskatīt iespēju izveidot sistēmu ES nelauksaimniecisko produktu ĢIN aizsardzībai, un atgādina, ka RK jau 2015. gada februārī aicināja apsvērt šādu ideju ⁽¹⁾;
2. norāda, ka Līguma par Eiropas Savienību (LES) 3. pantā Eiropas kultūras mantojuma aizsardzība un sekmēšana ir minēta kā viens no mērķiem, kas jāņem vērā iekšējā tirgus attīstībā; ka Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 118. panta mērķis ir Eiropas Savienībā vienotā tirgus ietvaros nodrošināt vienotu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību; un ka LESD 169. pants nodrošina patērētāju tiesību aizsardzību (tostarp viņu tiesības uz informāciju);
3. uzskata, ka termins “rūpniecisko un amatniecības produktu ģeogrāfiskās izcelsmes norādes” ir skaidrāks un konkrētāks nekā “nelauksaimniecisko produktu ģeogrāfiskās izcelsmes norādes”, un tādēļ atbalsta šo formulējumu;
4. atzinīgi vērtē ļoti plašo atbalstu ES iniciatīvai, ar ko izveido aizsardzības režīmu RAPĢIN, gan saistībā ar 2020. gada beigās Eiropas Komisijas veikto sabiedrisko apspriešanu par sākotnējo ietekmes novērtējumu, gan ar 2021. gada 19. maijā notikušo apspriešanos ar ieinteresētajām personām pirms šā atzinuma izstrādes. Tādēļ aicina Komitejas locekļus un teritoriālās ieinteresētās personas apstiprināt šo atbalstu, aktīvi piedaloties sabiedriskajā apspriešanā par nelauksaimniecisko produktu ĢIN ⁽²⁾, ko Eiropas Komisija uzsāka 2021. gada 29. aprīlī un kas turpinājās līdz 2021. gada 22. jūlijam;
5. ir sarūgtināta par to, ka ES līmenī trūkst saskaņotības jautājumā par RAPĢIN un ka tāpēc tiek izstrādāti dažādi valstu juridiskie instrumenti, kas tādējādi vājina produktu un uzņēmumu aizsardzību;
6. konstatē, ka līdz šim ES līmenī pastāv atšķirīgs tiesiskais režīms atkarībā no ģeogrāfiskās izcelsmes norādes veida un ka Eiropas Savienība reglamentē tikai vīnu, aromatizēto vīnu, stipro alkoholisko dzērienu un lauksaimniecības/pārtikas produktu cilmes vietu nosaukumu (CVN) un ĢIN aizsardzību;
7. uzsver, ka Pasaules Tirdzniecības organizācija (Līgumā par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem jeb TRIPS) un Lisabonas Vienošanās par cilmes vietu nosaukumiem un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm Ženēvas akts, kuram ES nesen pievienojusies, nediferencē ģeogrāfiskās izcelsmes norādes (ĢIN) atkarībā no produkta veida; uzskata, ka līdz ar pievienošanos Ženēvas aktam ES uzņemas saistības risināt jautājumu par rūpniecisko un amatniecības produktu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu (RAPĢIN) aizsardzību;
8. uzsver faktu, ka ĢIN stratēģijās un darbībās galvenokārt ir iesaistīti ļoti mazie uzņēmumi un mazie un vidējie uzņēmumi (MVU), kuri sakņojas reģionos, tostarp lauku apvidos, un kuriem ir reģiona vēsturē balstīta zinātība, un kuri veido reālus nozaru klasterus; daži no tiem ir kļuvuši par pasaules tirgus līderiem – tas ir īpaši svarīgi Eiropas ekonomikas darbībai un ES neatkarībai no globālajiem tirgiem;

⁽¹⁾ RK atzinums ECOS-V-064 COR-2014-05386-00-00-AC-TRA “Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzības attiecināšana uz nelauksaimnieciskiem produktiem”.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/growth/content/commission-seeks-public-opinion-protection-industrial-designs-and-eu-wide-geographical_lv

9. konstatē, ka ĢIN atbilst arī patērētāju pieprasījumam pēc lielākas izsekojamības un pārredzamības attiecībā uz produkta izcelsmi un tā ražošanas procesu, kā arī vietējiem ražojumiem, turklāt Covid-19 krīzes ietekmē šī tendence ir palielinājusies;

10. uzskata, ka RAPĢIN atzīšanas izaicinājumi atbilst izstrādes procesā esošajām ES programmu prioritātēm, tostarp rūpniecības stratēģijas, zaļā kursa un tirdzniecības politikas pārskatīšanas, kā arī lauku apvidu nākotnes un īsu piegādes ķēžu izvēšanas prioritātēm;

Nepieciešamība pēc vienota ES satvara ar teritoriālo dimensiju

11. uzskata, ka *sui generis* sistēma RAPĢIN aizsardzībai konkrēti ļautu: uzlabot ĢIN produktu tiesisko aizsardzību, tostarp internetā; izstrādāt instrumentus, kas palīdzētu apkarot viltošanu un negodīgu konkurenci; izveidot un uzturēt darbvietas un apmācību attiecīgajā teritorijā; palielināt pārredzamību patērētājiem un faktiski atzīt dažkārt unikālu zinātību;

12. atzīst, ka preču zīmju sistēma neļauj efektīvi aizsargāt produktu nosaukumus un rada ievērojamas izmaksas preču zīmju īpašniekiem;

13. tādejā veidā atbalsta ĢIN aizsardzības paplašināšanu, attiecinot to uz rūpnieciskiem un amatniecības produktiem ar ES regulu, kuras pamatā ir LESD 118. panta pirmā daļa. Šāda regula balstītos uz Eiropas Savienības un dalībvalstu dalīto kompetenci un atbilstu visiem subsidiaritātes principa ievērošanas nosacījumiem, īpaši tāpēc, ka tas radītu apstākļus līdzvērtīgai un saskaņotai RAPĢIN aizsardzībai visā iekšējā tirgū un novērstu konkurences izkropļojumus;

14. uzskata, ka ES vietējās un reģionālās pašvaldības ir bagātas ar daudzveidīgiem rūpnieciskiem un amatniecības produktiem, kuru pamatā bieži vien ir senču zinātība, un ka šo produktu pienācīga popularizēšana un aizsardzība varētu palīdzēt saglabāt pievienoto vērtību un nepārvietojamas darbvietas, jo īpaši lauku apvidos, kā arī aizsargāt vietējo mantojumu;

15. uzsver, ka to uzņēmumu pozīcijas stiprināšana, kuru produkti ir saņēmuši RAPĢIN, ļautu pārcelt dažus ražošanas ķēdes posmus uz reģioniem, tādejādi veicinot teritoriju reindustrializāciju un palielinot ES ekonomisko neatkarību no pasaules tirgiem;

16. uzsver, ka ietekmes novērtējumi par lauksaimniecības pārtikas produktu ĢIN ir parādījuši, ka bieži vien, pateicoties ĢIN, palielinās arī ražotāju ienākumi lauku vai perifēros apvidos. Paredzams, ka ES mēroga RAPĢIN sistēmas ieviešana palielinās ienākumus un pozitīvi ietekmēs teritoriālo kohēziju. Turklāt 2020. gadā publicētajā Eiropas Komisijas pētījumā par nelauksaimniecisko produktu ĢIN aizsardzības ekonomiskajiem aspektiem⁽³⁾ norādīts, ka ĢIN palielina ražotāju konkurētspēju, jo produkti kļūst pamanāmāki, uzlabojas to reputācija, kā arī pieaug patērētāju gatavība maksāt par produktiem, kuru īpašības un izcelsme ir garantēta;

17. piebilst, ka šīs rūpniecisko un amatniecības produktu ĢIN palīdz strukturēt un dažādot kultūras un tūrisma piedāvājumu attiecīgajā teritorijā, izmantojot, piemēram, industriālo tūrisma, daloties ar zinātību un uz izcilību balstītām darbībām;

18. uzsver nozīmi, kāda dažām vietējām un reģionālajām pašvaldībām var būt un jau tagad ir nozaru atbalstīšanā gan RAPĢIN izstrādes posmā (apspriešanās periods), gan īstenošanā (komunikācijas instrumentu izvēšana, atbalsts sertifikācijai, juridiskās konsultācijas utt.) un veicināšanā;

Praktiski aspekti, kas saistīti ar RAPĢIN reģistrācijas procesu, kontroli un aizsardzību

19. uzsver, ka visām ĢIN kopīgā sistēmā, cik vien iespējams, būtu jāizmanto pieredze lauksaimniecības un lauksaimniecības pārtikas jomā un ka būtu jānodrošina saskaņotai pieejai, kurā apvienotas dažādas shēmas;

20. lai nodrošinātu abu sistēmu saskaņotību, iesaka izveidot spēcīgu Eiropas Komisijas attiecīgo dienestu koordinācijas mehānismu, īpaši pieteikuma izskatīšanas posmā, lai izvairītos no iespējamiem konfliktiem, kas saistīti ar nosaukumu izmantošanu; aicina arī iekļaut RAPĢIN Eiropas ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu datubāzē *GIview*, kurā jau ir iekļautas lauksaimniecības produktu ģeogrāfiskās izcelsmes norādes;

(3) Eiropas Komisijas Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ģenerāldirektorāts, "Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzības ekonomiskie aspekti ES līmenī attiecībā uz nelauksaimnieciskiem produktiem Eiropas Savienībā", pētījumu sagatavojis ECORYS, VVA un *ConPolicy*, 2020. gads.

21. atkārtoti pauž nostāju, ka RAPĢIN aizsardzībai nevajadzētu būt ierobežotai laikā un ka jebkurā gadījumā būtu jāparedz iespēja atcelt aizsardzību ar tādiem pašiem nosacījumiem kā tie, kas reglamentē lauksaimniecības produktu ģeogrāfiskās izcelsmes norādes⁽⁴⁾;
22. uzskata, ka tām dalībvalstīm, kurās jau ir aizsardzības sistēma, būs vajadzīgs pārejas periods, lai varētu pielāgot ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas iepriekš reģistrētas valsts līmenī, un integrēt tās jaunā ES sistēmā;
23. uzskata, ka būtu arī jāparedz koordinācijas vai atzīšanas sistēma, kas dotu iespēju aizsargāt produktus, kuri dažās dalībvalstīs jau ir aizsargāti ar izcelsmes norādi;
24. uzskata, ka svarīgi ir izmantot obligātu ES logotipu, lai patērētāji vai klienti varētu atpazīt/identificēt šos produktus;
25. aicina piemērot RAPĢIN lauksaimniecības produktu reģistrācijas procedūras divpakāpju modeli: vispirms valsts vai reģionālajā līmenī atkarībā no valsts iekšējās organizācijas, pēc tam – ES līmenī;
26. iesaka reģistrācijas procedūru ierobežot laikā un tās pārvaldību uzticēt Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojam ar nosacījumu, ka šajā jomā tam būs attiecīgās kompetences;
27. uzsver, ka fundamentāla ir saikne starp ģeogrāfisko apgabalu un produktu un ka RAPĢIN kontekstā ārkārtīgi svarīga nozīme ir cilvēka faktoram un zinātnībai. Dažos reģionos izejvielas ir izbeigušās vai nav vairs piemērotas, taču tas uzņēmumiem un zinātnībai nav traucējis saglabāties vai pat attīstīties, lai ražotu augstas kvalitātes produktus;
28. uzskata, ka RAPĢIN specifikācijām ir jābūt pārredzamām un ticamām, lai nodrošinātu patērētāju uzticību. Specifikācijās jānorāda ražošanas posmi, to atrašanās vieta vai pat to verificēšana, un elementi, kas attiecas uz atbilstību ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM);
29. īpašu uzmanību pievērš inovācijas un pētniecības jautājumam, ko specifikācijas nedrīkst bloķēt. Faktiski daudzi uzņēmumi inovē (globāla pieeja, dizains, izejvielu izcelsme, sociālā inovācija, biobāzētu vai reciklētu materiālu izmantošana, tehnoloģiju izmantošana, patenti), radot teritoriālu dinamiku un uzturot cilvēku un profesionāļu kopienas ap attiecīgajiem produktiem;
30. uzskata: tā kā ĢIN ir oficiāla garantija, ir jāievieš uzticamas attiecīgo uzņēmēju pārbaudes, lai nodrošinātu, ka ražotāji ievēro specifikācijas, kā arī patērētāju drošību un uzticēšanos;
31. iesaka šajā nolūkā dot priekšroku sertifikācijai, kas nodrošinātu ārēju un neatkarīgu kontroli par pieņemamām izmaksām;
32. iesaka ieviest tādu pašu aizsardzības līmeni kā lauksaimniecības ĢIN, tostarp dalībvalstu rīcību, izmantojot atbilstīgus administratīvus vai tiesiskus pasākumus, kas ļautu novērst vai apturēt RAPĢIN nelikumīgu izmantošanu;
33. uzsver, ka RAPĢIN aizsardzības noteikumos būtu jāiekļauj aizsardzība internetā;
34. uzskata, ka grupas, kas strādā ar ĢIN, ir RAPĢIN pīlāri, jo tās nodrošina ĢIN atzīšanu, kā arī to pārvaldību ikdienā; minētajām grupām ir jāpilda nozīmīga loma ĢIN uzraudzībā, aizsardzībā un popularizēšanā;
35. atkārtoti pauž nostāju, ka īpašos un pamatotos gadījumos būtu lietderīgi paredzēt, ka ĢIN reģistrācija tiek piešķirta vienai struktūrai ar nosacījumu, ka piekļuve ĢIN ir atvērta ikvienam jaunam ražotājam, kas ievēro ĢIN noteikumus⁽⁵⁾;
36. uzskata, ka izmaksām, kas saistītas ar pieteikumu iesniegšanas un reģistrācijas procedūru, nevajadzētu būt ražotājus atturošām; tām vajadzētu būt kā vienreizējai iemaksai, piemēram, reģistrācijas maksai. Savukārt izmaksām, kuras jāsedz kompetentajām publiskajām iestādēm valsts līmenī, būtu jāaprobežojas ar pieteikuma izskatīšanu, popularizēšanu un attiecīgā gadījumā kontroļu pārraudzību, kā arī administratīvu vai juridisku pasākumu piemērošanu, lai apturētu RAPĢIN nelikumīgu izmantošanu;

(4) Turpat.

(5) Turpat.

Aspekti, kas saistīti ar tirdzniecību un konkurenci

37. uzsver, ka ĢIN produkti ir pieejami dažādos tirdzniecības kanālos, piemēram, īsās piegādes ķēdēs, internetā vai profesionālos kanālos, piemēram, viesnīcās un ēdināšanas uzņēmumos. Aizsardzība, kuru nodrošina ĢIN, ļautu izvērst šos tirgus, piemēram, iekļaujot šos produktu grozus reģionālā un/vai valsts mēroga veicināšanas kampaņās vai rūpnieciskā tūrisma popularizēšanas pasākumos;

38. ilgtspējīga publiskā iepirkuma veicināšanas nolūkā aicina Eiropas Komisiju precizēt, cik lielā mērā būtu iespējams izmantot RAPĢIN publiskā iepirkuma procedūrās, īpaši attiecībā uz tādiem objektīviem vides kritērijiem kā īsās piegādes ķēdes un ārējo izmaksu internalizācija;

39. atgādina, ka daudzi rūpnieciskie un amatniecības produkti ar ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm tiek eksportēti, un tiem vajadzīga aizsardzība gan Eiropā, gan ārpus tās. Ja nav plašākas aizsardzības, kolektīvās ĢIN stratēģijas un iesaistītie uzņēmumi nevar būt pilnībā efektīvi, jo tiek vāji aizsargātas to rūpnieciskā īpašuma tiesības un pieļautas viltošanas un negodīgas konkurences darbības, kas kaitē uzņēmumiem, kuri bieži vien atrodas lauku apvidos; šāda aizsardzība ir jāattiecinā arī uz ES tirgū pieejamiem produktiem, kas ievesti no trešām valstīm;

40. visbeidzot uzsver, ka ES regula par RAPĢIN ļautu iekļaut šīs norādes to produktu sarakstā, uz kuriem attiecas ES tirdzniecības nolīgumi ar trešām valstīm, tādējādi nodrošinot to aizsardzību galvenajos tirgos;

41. tādēļ aicina Komisiju izstrādāt atbilstošu projektu regulai par rūpniecisko un amatniecības produktu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību Eiropas Savienībā un iesniegt to apspriešanai un lēmumu pieņemšanai; aicina Komisiju ņemt vērā šajā atzinumā izklāstītos apsvērumus un ieteikumus un apliecina savu gatavību aktīvi iesaistīties šajā procesā un to atbalstīt.

Briselē, 2021. gada 13. oktobrī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Jaunā Patērētāju tiesību aizsardzības programma. Patērētāju noturības stiprināšana, lai panāktu ilgtspējīgu atveseļošanu”

(2022/C 61/07)

Ziņotāja: Alexia BERTRAND (BE/“Renew Europe”), Reģionālās asamblejas deputāte – Galvaspilsētas Briseles reģiona parlaments

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Vispārīgas piezīmes

1. atgādina, cik svarīga ir ES patērētāju politika ar mērķi nodrošināt ES iedzīvotājiem stabilu tiesību kopumu, kas viņus aizsargā pret nopietniem riskiem un apdraudējumiem, kurus viņi nevar novērst individuāli, dod patērētājiem iespējas pieņemt uz informāciju balstītus lēmumus, uzlabo viņu labklājību un efektīvi aizsargā viņu drošību un ekonomiskās intereses, kā arī garantē kontroles mehānismus un pārsūdzību, lai šīs tiesības būtu efektīvas;
2. uzsver, ka patērētāju aizsardzība ES mērogā arī palīdzēs stimulēt ekonomikas atveseļošanu Eiropā, vienlaikus īstenojot aprites ekonomikas modeli un samazinot ietekmi uz vidi un cilvēku veselību;
3. atzinīgi vērtē ilgi gaidītās jaunās Patērētāju tiesību aizsardzības programmas publicēšanu. Programmā analizēti veidi, kā palielināt patērētāju aizsardzību un noturību Covid-19 pandēmijas laikā un pēc tās, kā arī paplašināt Eiropas patērētājiem iespējas būt aktīviem zaļās un digitālās pārkārtošanās dalībniekiem;
4. uzsver, ka ir jāpilnveido patērētāju aizsardzība un tās īstenošanas instrumenti, lai optimāli ņemtu vērā galvenos izaicinājumus, ar kuriem saskaras ES ekonomika, piemēram, Covid-19 pandēmiju saistīto krīzi, zaļo pārkārtošanos, digitālo pārveidi, globalizāciju un dažu neaizsargātu patērētāju grupu jaunās īpašās vajadzības;
5. uzsver, ka augstu patērētāju aizsardzības standartu saglabāšanas nolūkā nav mehāniski jāpiemēro paziņojumā par labāku regulējumu ieviestā pieeja “viens pieņemts – viens atcelts”;
6. atzinīgi vērtē ES patērētāju politikas jautājuma iekļaušanu konferencē par Eiropas nākotni;

Patērētāju tiesību aizsardzība Covid-19 pandēmijas apstākļos

7. stingri uzsver nepieciešamību krīzes laikā saglabāt un aktīvi īstenot patērētāju tiesības un attiecīgo Kopienas *acquis*, lai netiktu vājinātas minētās tiesības un lai patērētāji varētu saņemt pienācīgu tiesisko aizsardzību;
8. atzinīgi vērtē Eiropas Parlamenta 2021. gada 27. aprīlī pieņemto regulu par dzelzceļa pasažieru tiesībām un pienākumiem (pārstrādāta redakcija), kurā apstiprinātas dzelzceļa pakalpojumu lietotāju tiesības un aizsardzība, tostarp maršruta maiņas gadījumā, kā arī atbalsts kavēšanās un atcelšanas gadījumā un lielāka palīdzība personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām. Šāda pasažieru tiesību stiprināšana veicinās patērētāju pāreju uz šādu ilgtspējīgāku transporta veidu, kā arī savienojamību ar vidi saudzējošiem mobilitātes veidiem, nosakot pienākumu operatoriem nodrošināt vilcienos vietu velosipēdiem;
9. iesaka apsvērt iespēju attiecināt patērētāju aizsardzību pret atcelšanu arī uz citām jomām, piemēram, kultūras vai pasākumu organizēšanas nozari;
10. mudina dažādās kompetentās iestādes sadarbībā ar Patērētāju tiesību aizsardzības sadarbības tīklu un konsultējoties ar tiešaistes platformām, starpniecības pakalpojumu sniedzējiem un visām attiecīgajām ieinteresētajām personām turpināt apkarot patērētāju krāpšanu;
11. uzsver: nosakot produktu, procesu, pakalpojumu un kvalitātes standartus, ir jāņem vērā šīs krīzes pārvaldībā gūtā pieredze un jāizveido standarti, ko publiskās iestādes un uzņēmumi var ātri mobilizēt augsta veselības aizsardzības līmeņa nodrošināšanas nolūkā preču un pakalpojumu patērētājiem;

12. uzsver Covid-19 pandēmijas laikā gūto pieredzi un to, cik svarīgi ir saglabāt augstu patērētāju aizsardzības līmeni arī krīzes laikā; šajā saistībā iesaka veikt nepieciešamo regulējuma pārskatīšanu, lai noteiktu ārkārtas apstākļu radītās sekas patērētāju līgumos pirms iemesla rašanās (*rebus sic stantibus* klauzula). Šāda pieeja, kurā ņemti vērā prognozēšanas un paredzēšanas principi, stiprinātu patērētāju aizsardzību;

13. mudina Komisiju analizēt Covid-19 krīzes ilgtermiņa ietekmi uz ES iedzīvotāju patēriņa modeļiem un šo analīzi izmantot, lai izstrādātu turpmākās ES politikas iniciatīvas šajā jomā;

14. šajā saistībā atbalsta iniciatīvas vietējo uzņēmumu, tostarp mazo ražotāju, atbalstam un vietējās amatniecības veicināšanai;

15. uzsver arī faktu, ka patērētāju tiesību akti, kuros ietverta skaidrāka un visaptverošāka informācija, varētu veicināt īsu lauksaimniecības un pārtikas preču ražošanas piegādes ķēžu stiprināšanu, tādējādi samazinot ar transportēšanu saistītās siltumnīcefekta gāzu emisijas; tādēļ uzsver, ka patērētāju aizsardzības politikā ir svarīgi iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības;

16. Uzsver, ka ir jāatbalsta arī politikas, kuru mērķis ir mazināt digitālo plaisu gan aprīkojuma, gan teritoriālā pārklājuma, gan nepieciešamo prasmju ziņā;

Zaļā pārkārtošanās

17. norāda, ka ilgtspējīgam patēriņam ir būtiska nozīme zaļā kursa mērķu sasniegšanā;

18. uzsver, ka Eiropas Savienības patērētājiem ir izšķirīga loma zaļās pārkārtošanās īstenošanā. Tāpēc viņiem ir jābūt informētiem un viņu rīcībā ir jābūt līdzekļiem, kas viņiem ļauj izdarīt apzinātu izvēli, pamatojoties uz salīdzināmu, pārredzamu un skaidru informāciju, kas balstīta uz Eiropas Komisijas noteikto vidiskās pēdas metodiku, tostarp informāciju par produktu ilgtspēju un remontējamību, kā arī par to sociālo ietekmi un ietekmi uz vidi. Šīs informācijas pamatā ir jābūt pārliecinošiem datiem un pētījumiem patēriņa jomā. Informācijas izplatīšanas procesā ir ieteicams iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības;

19. norāda, ka būtiski ir dot patērētājiem iespēju izdarīt izvēli, kas balstīta uz produktu ilgtspēju, vienlaikus mudinot ražotājus palielināt savu produktu kalpošanas laiku, un uzsver, ka ir vajadzīgi ES tiesību akti, kuros paredzētas sankcijas par plānoto nolietojumu un stimuli ilgmūžīgai rūpnieciskai un tehnoloģiskai produkcijai;

20. norāda, ka zaļā pārkārtošanās var būt sekmīga tikai tad, ja pieprasījums pēc ilgtspējīgām precēm un pakalpojumiem neaprobežojas tikai ar konkrētām patērētāju grupām, un uzsver, ka šos mērķu sasniegšanas nolūkā ir jānodrošina ilgtspējīgu preču un pakalpojumu pieejamība visiem patērētājiem neatkarīgi no viņu finansiālā stāvokļa;

21. iesaka izstrādāt holistisku pieeju patērētāju informēšanai, ja iespējams, izstrādājot marķējumu, kurā ņemti vērā ilgtspējas, veselības, vides nekaitīguma un produkta izcelsmes aspekti, īpašu uzmanību pievēršot tam, vai produkts ražots ES vai trešās valstīs, kā arī godīgas tirdzniecības aspektam; uzsver arī to, ka publiskajā iepirkumā būtu jāiekļauj arvien vairāk sociālo un vide aspektu, izmantojot pasākumu kopumu, tostarp nozaru tiesību aktos nosakot minimālos vides kritērijus, kā paredzēts jaunajā aprites ekonomikas rīcības plānā;

22. uzsver, ka produktu standartos ir svarīgi ņemt vērā ilgtspējas un aprites aspektus, un norāda, ka par standartizāciju atbildīgajām ES iestādēm šajā ziņā ir svarīga loma, it īpaši izstrādājot standartus, kuros definēts, kas ir "zaļais" produkts vai "ilgtspējīgs" produkts;

23. uzsver, ka svarīgi ir uzlabot un nodrošināt ierīču sadarbību;

24. iesaka izpētīt, vai ir lietderīgi pagarināt juridiskās garantijas periodu patēriņa precēm, apvienojot šo procesu ar patērētāju labāku informēšanu par produktu paredzamo kalpošanas laiku;

25. iesaka izvērtēt, vai ir vēlams ieviest sistēmu, kurā paredzēts iepriekš saņemt atļauju attiecībā uz ekoloģiskiem apgalvojumiem un ekomarķējumu saskaņā ar paraugu, ko izmanto veselības aizsardzības sistēmā;

26. attiecībā uz risinājumiem bojātu produktu gadījumā uzsver nepieciešamību nodrošināt, ka produkti tiek prioritārā kārtā atkalizmantoti vai remontēti, nevis izmesti, ja vien tas nemazina patērētāju tiesības un ja izmantošanas vai remonta dēļ netiek ražoti zemākas kvalitātes produkti;
27. uzsver, ka ir jānodrošina rezerves daļu pieejamība, kas ļautu produktus remontēt, un ka šo remontdarbu izmaksas nedrīkst atturēt patērētājus no produktu remonta, taču vienlaikus jāievēro patērētāju tiesības uz produktu atbilstību un drošumu; iesaka Komisijai apsvērt pasākumus, kas jāpieņem, lai tas būtu iespējams;
28. mudina Komisiju saistībā ar Preču pārdošanas direktīvas pārskatīšanu izvērtēt, kā turpmāk sekmēt labošanu un veicināt ilgtspējīgākus “aprites” produktus, ievērot patērētāju tiesības un ekonomisko līdzsvaru starp patērētāju un uzņēmēju;
29. uzsver vietējo un reģionālo pašvaldību nozīmi šajā jomā, kā arī nepieciešamību veicināt jaunus patēriņa modeļus un uzvedības veidus vietējā un reģionālajā līmenī, piemēram, dalīšanās ekonomikā;
30. iesaka atbalstīt uzņēmējdarbības modeļus, kas patērētājiem dod iespēju iegādāties vairāk pakalpojumu, nevis preču, tādējādi veicinot remontēšanu, sociālās ekonomikas organizāciju darbību, kā arī lietoju preču tirgus;
31. uzsver, ka ir jāizveido vietējās labās prakses apkopojums remonta un aprites ekonomikas jomā;
32. uzsver, ka svarīgi ir vietējos pasākumus patēriņa jomā attiecināt uz pakalpojumu ekonomiku, piemēram, ēku renovācijas jomā un patērētāju mājokļu pielāgošanā zaļākai un digitalizētākai sabiedrībai, īpaši uzlabojot patērētāju informēšanas rīkus;
33. atbalsta iniciatīvas vietējās tirdzniecības atbalstam ar mērķi uzlabot patērētāju stāvokli tirgū, aizsargāt vidi un popularizēt amatniecību;
34. uzsver reģionālo un vietējo pašvaldību lielo nozīmi patērētāju informēšanas un izglītošanas jomā;
35. uzsver, cik svarīgi ir efektīvi risinājumi, kurus patērētāji var viegli saprast un īstenot;
36. atbalsta Komisijas vēlmi sadarboties ar uzņēmējiem, lai mudinātu viņus brīvprātīgi veikt pasākumus ilgtspējīga patēriņa atbalstam, kas būtu plašāks nekā prasīts tiesību aktos;
37. uzsver, ka ir jāpaplašina Ekodizaina direktīva, iekļaujot tajā ar enerģiju saistītus produktus, kā arī attiecināt to uz plašāku produktu klāstu, kuriem ir liela ietekme uz vidi, un paredzēt pasākumus atkritumu rašanās novēršanai;
38. stingri atbalsta ilgtspējīgu produktu iniciatīvas publicēšanu ar mērķi minētos produktus padarīt par normu, tādējādi novēršot priekšlaicīgu novecošanu un veicinot ilgizturību;
39. aicina Eiropas Komisiju, dalībvalstis un vietējās un reģionālās pašvaldības orientēt ES atveseļošanas plānā paredzētos finansiālos stimulus tā, lai garantētu ilgtermiņa ekonomisko, sociālo un vides progresu, vienlaikus samazinot resursu izmantošanu, novēršot un aizliedzot bīstamu vielu izmantošanu un uzlabojot materiālu un sistēmu apriti;
40. atkārtoti uzsver, ka steidzami jāpaātrina pāreja uz reģeneratīvas izaugsmes modeli, salāgojot resursu patēriņu ar planētas iespēju robežām un samazinot cilvēku radīto vidisko pēdu. Šajā nolūkā izaugsme ir obligāti jāaasaista no resursu izmantošanas, lai virzītos uz reālu aprites sabiedrību un sadarbotos visos pārvalības un sabiedrības līmeņos;
41. uzsver, ka ir jāatbalsta mazo un vidējo uzņēmumu un vietējo mazo ražotāju zaļā pārkārtošanās, nepalielinot administratīvo slogu. ES finansējumam ir svarīga nozīme, lai nodrošinātu šo pārkārtošanos. Komiteja uzsver, ka vietējās un reģionālās pašvaldības ir jāiesaista informācijas sniegšanā par šajā jomā pieejamo ES finansējumu;

Digitālā pārveide

42. atgādina, ka digitālā pārveide radikāli maina patērētāju dzīvi. Tā piedāvā viņiem milzīgas iespējas, bet arī konfrontē ar jaunām problēmām. Šajā kontekstā būtu jācīnās pret negodīgu tiešsaistes komercpraksi. Izstrādājot noteikumus, kas reglamentē digitālo ekonomiku un prasības mākslīgā intelekta jomā, ir jāņem vērā patērētāju intereses; šajā sakarā ņem vērā Eiropas Komisijas inovatīvo priekšlikumu, kas iekļauts regulā, ar ko nosaka saskaņotus noteikumus par mākslīgo intelektu, kā arī paziņojumā "Veicināt ES pieeju mākslīgajam intelektam"; par šiem dokumentiem RK izstrādās atsevišķu atzinumu;

43. uzsver, ka ir jāpastiprina darbības, kas aizsargā patērētājus pret negodīgu komercpraksi internetā. Runa galvenokārt ir par jaunu normatīvo vai tirgus uzraudzības mehānismu izstrādi, kuri aizsargātu patērētājus pret jauno praksi, kas parādās saistībā ar mākslīgā intelekta attīstību un algoritmu izmantošanu (mērķtiecīgi cenu, produktu vai pakalpojumu piedāvājumi, kas tiek izveidoti, profilējot patērētājus internetā utt.), un garantētu patērētājiem viņu personālu faktisku aizsardzību; tāpat mudina Komisiju un Eiropas iestādes veicināt sabiedrības izpratni par iepirkšanās tiešsaistē ietekmi uz vidi un sociālo ietekmi;

44. uzsver, ka ES tiesību akti par produktu drošību, kas attiecas uz patērētāju fizisko drošību, būtu jāaktualizē, lai risinātu savienotu produktu drošības jautājumus (personas datu ievērošana, kiberdrošība, uzticamība, pārredzamība un patērētāju informēšana);

45. uzsver nepieciešamību nodrošināt saskaņotību un skaidru mijiedarbību starp ES tiesību aktiem patērētāju tiesību aizsardzības jomā un ES tiesību aktiem par digitālajiem tirgiem, lai izveidotu augsta līmeņa patērētāju aizsardzību attiecībā uz patērētāju tiesībām, piekļuvi precēm un pakalpojumiem, tostarp pārrobežu mērogā, pārredzamību, pārskatatbildību un drošu digitālo vidi, kā arī lai precizētu un pastiprinātu tiešsaistes starpnieku atbildību. Lai novērstu kaitējumu, ko patērētāju tiesību aizsardzībai nodara tiešsaistes piedāvājumu nepastāvība, būtu jāievieš tiešsaistes starpniekiem paredzēti vienkāršoti mehānismi, kas nodrošinātu uzņēmumu piedāvājumus uzraudzību laika gaitā;

46. atzinīgi vērtē Komisijas nodomu ieviest inovatīvu e-rīku kopumu, kam būtu jāatbalsta attiecīgās iestādes, lai konstatētu nelikumīgu tiešsaistes komercpraksi; šādiem e-rīkiem būtu arī jānodrošina iespēja uzraudzīt to uzņēmumu izzišanu, kuri piedāvā savas preces tiešsaistē;

47. uzsver, ka dažās jomās joprojām ir spēkā ģeogrāfiskās bloķēšanas paņēmieni, kas liedz patērētājiem netraucēti izmantot digitālo saturu visā Eiropā;

48. iesaka izmantot publisko iestāžu rīcībā esošo datu kopumu, lai, izmantojot dinamisku atvērto datu politiku, optimāli informētu patērētājus;

49. uzsver, ka ir jāatbalsta MVU un vietējo mazo ražotāju digitālā pārkārtošanās, nepalielinot administratīvo slogu. ES finansējumam ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu šo pārkārtošanos. Komiteja uzsver, ka vietējās un reģionālās pašvaldības ir jāiesaista informācijas sniegšanā par šajā jomā pieejamo ES finansējumu;

Tiesību aktu faktiska piemērošana un efektīvas pārsūdzības procedūras

50. mudina Komisiju koordinēt un atbalstīt valstis un reģionālās un vietējās pašvaldības patērētāju tiesību ievērošanas kontrolē, it īpaši nodrošinot, lai dalībvalsts veiktie pasākumi būtu efektīvi neatkarīgi no uzņēmuma atrašanās vietas, kā tam vajadzētu būt sankciju gadījumā;

51. atzinīgi vērtē, ka jaunajā Patērētāju tiesību aizsardzības programmā ir paredzēts, ka Komisija atbalstīs dalībvalstis patērētāju tiesību aktu ātrā īstenošanā un izpildē, tostarp izmantojot Patērētāju tiesību aizsardzības sadarbības tīklu; uzsver Eiropas Patērētāju centru pozitīvo lomu patērētāju pārrobežu aizsardzības veidošanā;

52. norāda: lai pienācīgi īstenotu kontroles pasākumus, kas jāveic saskaņā ar Jauno patērētāju tiesību aizsardzības programmu, ir nepieciešams lielāks skaits tirgus uzraudzības funkciju veikšanai paredzētu darbinieku. Šajā ziņā būtu jāpastiprina šo funkciju veikšanai paredzētā personāla specializācija attiecīgajā nozarē, kā arī pastāvīga apmācība un atbilstošu materiālo resursu pieejamība atbilstoši kontrolējamajām darbībām: krāpnieciska prakse, negodīga prakse, pārdošana tiešsaistē utt. Turklāt, lai atklātu iespējamu krāpšanu vai neatbilstību, kas varētu ietekmēt drošību, ir nepieciešams atbilstošs akreditētu laboratoriju tīkls;

53. iesaka stiprināt sadarbību starp vietējām un reģionālām pašvaldībām, no vienas puses, un patērētāju aizsardzības organizācijām, no otras puses;

54. atbalsta brīvprātīgu pasākumu izstrādi patērētāju informēšanai partnerībā ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām un uzņēmumiem;

Patērētāju īpašo vajadzību vēērā ņemšana

55. ir gandarīta, ka jaunajā Patērētāju tiesību aizsardzības programmā ir uzsvērts, ka konkrētās situācijās dažas patērētāju grupas, piemēram, bērni, gados veci cilvēki un cilvēki ar invaliditāti, var būt īpaši neaizsargātas un tām ir vajadzīgi attiecīgi aizsardzības pasākumi, īpaši digitālās plaissas dēļ;

56. uzsver, ka ir jāpastiprina to neaizsargāto patērētāju aizsardzība, kuriem ir nepieciešams kredīts, lai iegādātos pirmās nepieciešamības preces un pamatpakalpojumus, piemēram, veselības aprūpes, izglītības un sabiedrisko pakalpojumu jomā; šajās nozarēs ir jānosaka politika un instrumenti, lai stiprinātu patērētāju aizsardzību tādu uzņēmumu maksātspējas gadījumos, kuri pastāvīgi sniedz pakalpojumus veselības aprūpes un izglītības nozarē, un lai mazinātu kaitējumu, ko rada uzņēmumu slēgšana šajās nozarēs;

57. uzsver, ka ļoti svarīgi ir attīstīt patērētāju finanšu prasmes, tostarp arī jauno digitālo tehnoloģiju jomā, un atbalstīt projektus šajā jomā vietējā un reģionālajā līmenī;

58. ir gandarīta, ka jaunajā Patērētāju tiesību aizsardzības programmā ir paredzēts lielāks finansējums darbībām, kuru mērķis ir no 2021. gada uzlabot pieejamību dalībvalstīs konsultāciju pakalpojumiem parādu jautājumos, ņemot vērā vietējo pašvaldību darbību nozīmi šajā jomā;

59. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas ieceri atbalstīt iniciatīvas ar mērķi vietējā līmenī sniegt konsultācijas patērētājiem, kuriem strukturālu vai personisku iemeslu dēļ nav pieejama palīdzība un informācija, kas tiek sniegta tiešsaistē vai centrālajos informācijas birojos;

60. aicina izveidot/stiprināt sadarbību starp vietējām un reģionālajām pašvaldībām, patērētāju organizācijām un uzņēmumiem, lai tie apvienotu spēkus ar mērķi maksimāli efektīvi izmantot resursus;

61. attiecībā uz centieniem novērst pārmērīgas parādsaistības iesaka Komisijai papildus preventīvām darbībām analizēt iespēju izstrādāt korektīvu ES tiesību instrumentu patērētāju parādu kolektīvai noregulēšanai; aicina arī pieņemt īpašu politiku, lai novērstu praksi, kas, kā pierādīts, ir īpaši kaitīga patērētājiem (piemēram, kartes ar atjaunojamu kredītlīniju), radot parādsaistības un padarot patērētājus neaizsargātus pret cita veida kredītiem;

62. iesaka pievērsties visiem patērētāju neaizsargātības un atstumtības aspektiem, tostarp tādiem, kas tieši skar vietējos problēmjautājumus, piemēram, digitālo plaisu, ar ko saskaras patērētāji, kas dzīvo apgabalos, kuros nav pieslēguma vai ir nepietiekams vai slikts pieslēgums; iesaka veicināt un regulēt klātienē finanšu pamatpakalpojumu katalogu un pieņemt pasākumus, lai novērstu visu šo pakalpojumu vai to daļas likvidēšanu, jo tas izraisītu diskrimināciju patērētāju vidū attiecībā uz piekļuvi finanšu pakalpojumiem;

63. iesaka arī risināt digitālās plaissas problēmu, kas skar neaizsargātus patērētājus, kuri tiktu izslēgti no digitālās pārkaršošanās, jo viņiem nav vajadzīgā aprīkojuma vai pamatprasmju, it īpaši mazāk attīstītos reģionos;

Patērētāju tiesību aizsardzība globālā kontekstā

64. uzsver, ka globalizētā pasaulē, kurā iepirkšanās tiešsaistē sniedzas pāri robežām, izšķirīga nozīme ir sadarbībai ar starptautiskajiem partneriem;

65. atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu par rīcības plāna izstrādi sadarbībai ar Ķīnu, lai uzlabotu tiešsaistē pārdoto produktu drošumu, kā arī ieviest regulatīvo atbalstu, tehnisko un spēju veidošanas palīdzību ES partnerreģioniem, konkrēti, Āfrikā;

66. tomēr mudina Komisiju izvērst un stiprināt sadarbību ar trešām valstīm, kurās ir reģistrēti tie pakalpojumu sniedzēji, kas savu piedāvājumu orientē uz Eiropas Savienību;

67. mudina Eiropas Komisiju nodrošināt, ka Eiropas Savienībā importētās preces un pakalpojumi atbilst attiecīgajiem Eiropas Savienības standartiem un regulējumam; ir gandarīta, ka Eiropas Komisija ir ierosinājusi palielināt uzņēmumu (arī apakšuzņēmēju) atbildību cilvēktiesību un sociālo un vides standartu jomā visā vērtību ķēdē, tostarp arī trešās valstīs;

Patērētāju tiesību aizsardzības politikas piemērošana citās jomās

68. atgādina, ka patērētāju tiesību aizsardzības politika ir viena no transversālākajām ES politikām, jo tā aptver daudzas jomas, piemēram, produktu drošība, digitālais tirgus, finanšu pakalpojumi, pārtikas nekaitīgums un marķēšana, enerģētika, tūrisms un transports;

69. uzsver, ka patērētāju aizsardzības prasības ir jāņem vērā arī izstrādājot un īstenojot citas ES politikas un darbības tādās jomās kā enerģētika, telesakari, transports, apdrošināšana, kreditēšana u.c.;

70. uzsver: mērķim veicināt patērētāju labklājību ar stingru konkurences politiku Eiropas Savienībā joprojām jābūt galvenajam mērķim, īstenojot LESD 101. un 102. pantu;

Pārvaldība

71. uzsver, ka jaunās Patērētāju tiesību aizsardzības programmas pārvaldības un pārraudzības atbalstīšanas nolūkā ir jāizstrādā patēriņa apstākļu rezultātu pārskats, kas saistīts ar patērētāju situāciju Eiropas Savienībā, izmantojot attiecīgu rādītāju kopumu, tostarp patēriņa aprites rādītājus;

72. atbalsta Eiropas Komisijas vēlmi izveidot jaunu pārvaldības modeli ar plašu partnerību, kurā būtu iesaistītas visas attiecīgās ieinteresētās personas. Šajā kontekstā atzinīgi vērtējams Komisijas vērienīgais mērķis regulāri apspriesties ar Eiropas Parlamentu, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju un vienlaikus cieši sadarboties ar dalībvalstīm, izmantojot esošos tīklus, darba grupas vai *ad hoc* uzdevumgrupas;

73. atkārtoti uzsver, ka šajā darbā būtu lietderīgi iesaistīt Eiropas Reģionu komiteju.

Briselē, 2021. gada 13. oktobrī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Savienība, kurā valda līdztiesība: LGBTIK līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam”

(2022/C 61/08)

Ziņotāja:	Kate FEENEY (IE-Renew E.), Dūnlieras Ratdaunas grāfistes padomes locekle
Atsauces dokuments:	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Savienība, kurā valda līdztiesība: LGBTIK līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam” COM(2020) 698 final

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. norāda, ka līdztiesība ir viena no Eiropas Savienības pamatvērtībām un tā ir atspoguļota Līgumos un Pamattiesību hartā, tādējādi paredzot Eiropas Savienībai pilnvaras un pienākumu cīnīties pret diskrimināciju;
2. atkārtoti norāda, ka lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu, interseksuāļu, nebināru personu un kvīru (LGBTIK) tiesības ir cilvēktiesības un kā tādas ir visiem cilvēkiem neatkarīgi no viņu kā nepilsoņu, bēgļu, migrantu vai ārvalstu iedzīvotāju juridiskā statusa, neatkarīgi no tā, vai viņi ir sievietes, vīrieši, bērni, vecāka gadagājuma cilvēki vai personas ar invaliditāti, un neatkarīgi no reliģiskās pārliecības, etniskās izcelsmes, politiskajiem uzskatiem vai seksuālās orientācijas, dzimumidentitātes vai dzimuma pašizpaušmes un dzimumpazīmēm;
3. atzinīgi vērtē visu iepriekšējo darbu ⁽¹⁾, kas paveikts Eiropas un valstu līmenī, tostarp Eiropas Komisijas paziņojuma “Savienība, kurā valda līdztiesība: LGBTIK līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam” publicēšanu un tajā noteiktos politiskos mērķus un pasākumus LGBTIK līdztiesības veicināšanai Eiropas Savienībā;
4. tomēr brīdina: šī pirmā Eiropas Savienības izstrādātā LGBTIK līdztiesības stratēģija ir ilgi gaidīts solis pareizajā virzienā tādā Eiropā, kuras moto ir “Vienoti daudzveidībā”, taču vienlaikus ES vērtību stiprināšanā ir vērojams regress, par ko liecina tas, ka iestādes pastāvīgi izmanto pret LGBTIK vērstu retoriku un pat pieņem diskriminējošus politikas pasākumus un tiesību aktus;
5. ar gandarījumu secina, ka Eiropas Komisija skaidri ir minējusi un aicina Reģionu komiteju veicināt dialogu ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām un pilsonisko sabiedrību, tostarp sociālajiem partneriem, lai veicinātu LGBTIK līdztiesību;
6. pauž bažas par to, ka, neraugoties uz pastiprinātiem politikas centieniem, strukturālā diskriminācija un LGBTIK marginalizācija visā Eiropas Savienībā joprojām ir realitāte;
7. tādēļ pauž stingru pārliecību, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir svarīga loma tādas Eiropas sabiedrības veidošanā, kuras pamatprincips ir visu iedzīvotāju iekļaušana, nevis dažu iedzīvotāju izslēgšana, un piekrīt, ka gan publiskajā, gan privātajā sektorā ir svarīgi īstenot iekļaujošas un daudzveidīgas stratēģijas, lai labāk risinātu sarežģītās problēmas un dzīves situācijas, ar kurām saskaras LGBTIK;

⁽¹⁾ Pasākumu saraksts LGBTI līdztiesības veicināšanai, ko Eiropas Komisija publicēja 2015. gadā; īpaša komisāra amata līdztiesības jautājumos izveide (*Helena Dalli*); un fakts, ka 21 dalībvalsts ir juridiski atzinusi viendzimuma pārus, savukārt četrās dalībvalstīs ir ieviestas likumīgas dzimumu atzīšanas procedūras bez medicīniskām prasībām.

8. mudina Eiropas Komisiju nodrošināt, ka tiek ievēroti Eiropas Savienības pamatprincipi un ka neviena pašvaldība, reģions vai valsts neievieš sistēmiskas diskriminējošas iniciatīvas, piemēram, “no LGBT brīvas zonas”, kuru veidošanu paredz tādi pieņemti dokumenti kā “Vietējo pašvaldību harta par ģimenes tiesībām” vai “Rezolūcija pret LGBT ideoloģiju”, vai neizmanto līdzekļus tādā veidā, kas neatbilst nediskriminācijas principam;

9. šajā saistībā uzsver, ka ir svarīgi rīkoties, lai novērstu diskrimināciju pret LGBTIK, atzinīgi vērtē Eiropas Parlamenta rezolūciju, kurā visa ES ir pasludināta par LGBTIK brīvības zonu⁽²⁾, un uzsver savstarpējas iecietības nozīmīgumu sabiedrībā;

Pilsētu un reģionu loma

10. ir pārliecināta, ka cīņa pret nevienlīdzību Eiropas Savienībā ir kopīga atbildība un ka tāpēc ir vajadzīga rīcība visos pārvaldības līmeņos, kā arī pilsoniskās sabiedrības, LGBTIK organizāciju un aizstāvības grupu aktīva un pastāvīga iesaiste, jo tām visām ir svarīga nozīme līdztiesības politikas pārvaldībā un veidošanā, kā arī tās efektīvā īstenošanā;

11. uzskata, ka vietējā un reģionālā rīcība var aktīvi veicināt līdztiesību un integrāciju, jo reģionu un pašvaldību pārstāvji un mēri ikdienā mijiedarbojas ar iedzīvotājiem, ar viņiem kontaktējoties citādos apstākļos nekā valstu politiķi, piemēram, skolās, darbā, kultūras un sporta pasākumos, visās vietās, kur cilvēktiesības tiek veicinātas un īstenotas;

12. turklāt uzsver, ka vietējās pašvaldības sniedz ieguldījumu centienos izskaidrot iedzīvotāju tiesības, apzināt galvenās problēmas savās kopienās, nodrošināt vienlīdzīgu līdzdalību kopienas dzīvē un vienlīdzīgu piekļuvi pakalpojumiem, kā arī ieviest pielāgotus pakalpojumus marginalizētiem sabiedrības locekļiem;

13. piekrīt Pasaules Ekonomikas foruma⁽³⁾ viedoklim, ka līdztiesības un tiesību veicināšanai ir skaidra un pozitīva saikne ar pilsētu un reģionu ekonomisko attīstību un labklājību un ka jebkāda veida diskriminējoša attieksme var negatīvi ietekmēt visu sabiedrību, kā arī ekonomiku kopumā. Tas ir vēl jo svarīgāk pašlaik, kad sākam atjaunot kopienas pēc Covid-19 krīzes;

14. pauž bažas par to, ka starp lauku un pilsētu teritorijām pastāv nenoliedzama plaša daudzveidības vispārējās respektēšanas un pieņemšanas ziņā, un tas var saasināt dažu reģionu demogrāfiskās problēmas, vēl vairāk apdraudot to ekonomisko un sociālo attīstību;

15. atzīmē un atzinīgi vērtē to, ka ir piemēri, kas liecina, ka vietējās pašvaldības⁽⁴⁾ aktīvi iestājas par LGBTIK kopienu iekļaušanu un pat uzņemas vadību LGBTIK labvēlīgas politikas veidošanā gadījumos, kad valstu valdības atpaliek;

Cīņa pret visu veidu vardarbību

16. aņemas pilnībā veicināt pilsētas kā LGBTIK brīvības telpu visā Eiropas Savienībā un plašākā mērogā;

17. mudina Komisiju apkarot visu veidu vardarbību pret LGBTIK un aicina īstenot pasākumus, kuru mērķis ir novērst un apkarot vardarbību pret LGBTIK, tostarp vardarbību tiešsaistē, kas varētu kļūt par ieradumu jaunāku cilvēku vidū;

18. aicina Komisiju paredzēt pasākumus, lai cīnītos pret naida runu, it īpaši naida runu tiešsaistē, vienlaikus atzīstot vārda brīvības nozīmību. Naida runa pret LGBTIK ir viens no kaitīgākajiem diskriminācijas avotiem un bieži vien izraisa naida noziegumus un vardarbību. Lai apkarotu naida runu, ir kopīgi jāsadarbojas Eiropas iestādēm, valdības iestādēm, vietējām un reģionālajām pašvaldībām un privātajam sektoram. Tas ir nepieciešams solis, lai apturētu diskrimināciju un tās postošo ietekmi uz sabiedrību;

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta 2021. gada 11. marta rezolūcija par ES pasludināšanu par LGBTIK brīvības zonu (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0089_LV.html).

⁽³⁾ “Jauns sākums: kāpēc LGBT+ iekļaušanai ir svarīga nozīme, lai veicinātu pilsētu atveseļošanu pēc pandēmijas” (*Great Reset: Why LGBT+ inclusion is the secret to cities' post-pandemic success*), Pasaules Ekonomikas forums (weforum.org).

⁽⁴⁾ Šādi piemēri ir vērojami vairākās ES pilsētās, piemēram, Barselonā, Ļublanā, Berlīnē, Budapeštā un Lodzā, kā arī pilsētu tīklos, piemēram, RE.A.DY tīklā Itālijā.

19. ar cerību raugās uz gaidāmo Komisijas priekšlikumu paplašināt ES noteikto noziegumu jomu sarakstu, kas minēts LESD 83. panta 1. punktā, un tajā iekļaut arī nauda noziegumus un nauda runu, arī attiecībā uz LGBTIK (ne tikai attiecībā uz viņu seksuālo orientāciju, bet arī uz dzimumidentitāti, dzimuma pašizpaušmi un dzimumpazīmēm), un uzsver nepieciešamību steidzami īstenot Cietušo tiesību direktīvu;

20. mudina visas ES dalībvalstis ratificēt Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (Stambulas konvenciju), kurā paredzētie cietušo tiesību aizsardzības pasākumi ir piemērojami bez diskriminācijas jebkāda iemesla dēļ, tostarp dzimuma, seksuālās orientācijas vai dzimumidentitātes dēļ. Komiteja šajā saistībā aicina Eiropas Komisiju pildīt apņemšanos noteikt konvencijas noslēgšanu par vienu no galvenajām prioritātēm un ar nepacietību gaida, *inter alia*, priekšlikumu, kas dotu iespēju apkarot vardarbību pret sievietēm, kā Komisijas priekšsēdētāja *Ursula von der Leyen* paziņoja 2021. gada runā par stāvokli Savienībā.

21. aicina pareizi transponēt un stingri piemērot pārskatīto Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvu, kas stiprina aizsardzību pret tādu saturu, kurš kūda uz naudu vai vardarbību, un aizliedz komerciālus plašsaziņas līdzekļu paziņojumus, kas ietver vai vedina uz diskrimināciju, tostarp diskrimināciju dzimuma un seksuālās orientācijas dēļ;

Brīva pārvietošanās un ģimenes

22. uzskata, ka ir svarīgi, lai stratēģijā būtu īpaša norāde uz brīvas pārvietošanās reģionālo, it īpaši starpreģionālo aspektu un vienlaikus būtu ņemts vērā fakts, ka atbilstoši Līgumiem ģimenes tiesības ir dalībvalstu kompetencē; norāda, ka tas var kavēt brīvu pārvietošanos pāri ES iekšējām robežām, jo dažādās dalībvalstīs pastāvošo ģimenes tiesību atšķirību dēļ ģimenes saites bieži vien netiek atzītas, proti, LGBTIK ģimeņu gadījumā;

23. atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Komisija 2020. gada novembrī nāca klajā ar pirmo ES stratēģiju par lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu, nebināru personu, interseksuāļu un kvīru (LGBTIK) līdztiesību. Viens no Komisijas stratēģijas četriem pilāriem ir LGBTIK personu drošības garantēšana.

Vardarbība pret LGBTIK līdz šim tomēr nav novērtēta, balstoties uz reprezentatīviem datiem, un tas liedz iespēju piedāvāt pienācīgus risinājumus šādas vardarbības novēršanai nākotnē.

Lai gan Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (FRA) publicētais tiešsaistes apsekojums “*Long Way to Go for LGBTI Equality*” sniedz vērtīgu informāciju par LGBTIK pieredzi saistībā ar diskrimināciju un vardarbību, tas nav statistiski reprezentatīvs, jo tas, būdams brīvprātīgs tiešsaistes apsekojums, nav veikts pēc nejaušības principa. Ņemot vērā iepriekš minēto, Reģionu komiteja aicina Eiropas Komisiju saistībā ar LGBTIK stratēģijas īstenošanu regulāri veikt un finansēt anonīmu un reprezentatīvu pētījumu par oficiāli neziņotiem vardarbības gadījumiem, tostarp partnerattiecībās pret LGBTIK personām vērstas vardarbības gadījumiem Eiropas Savienībā un šādu pētījumu par visām ES dalībvalstīm veikt un izvērtēt neatkarīgi.

24. pilnībā piekrīt Eiropas Komisijas priekšsēdētājas *Ursula von der Leyen* paziņojumam: “Ja esat bērna vecāks vienā valstī, protams, jūs esat vecāks visās valstīs”⁽⁵⁾. Tādēļ RK atzinīgi vērtē paziņojumu par likumdošanas iniciatīvu, kuras mērķis būs atbalstīt ģimenes savstarpēju atzišanu starp dalībvalstīm;

25. aicina dalībvalstis nodrošināt, ka skaidra informācija par LGBTIK un viņu ģimeņu pārrobežu tiesību atzišanu Eiropas Savienībā ir viegli pieejama un ka visu pārvaldības līmeņu ierēdņi tiek visaptveroši informēti;

26. pievienojas prasībai, kas attiecībā uz varavīksnes ģimenēm un viendzimuma pāriem izvirzīta Eiropas Parlamenta rezolūcijā par LGBTIK tiesībām ES⁽⁶⁾, un mudina Komisiju centties uzlabot varavīksnes ģimeņu stāvokli, stingri piemērojot pārrobežu ģimenes tiesības un pastiprinot dialogu (tostarp īpašus dialogus par *Coman* lietā pieņemtā sprieduma⁽⁷⁾ īstenošanu) ar dalībvalstīm, jo ģimenes materiālo tiesību jautājumi ir to kompetencē;

⁽⁵⁾ Runa par stāvokli Savienībā 2020. gadā.

⁽⁶⁾ 2021/2679(RSP)

⁽⁷⁾ Lietā C-673/16 ES Tiesa precizēja, ka Brīvas pārvietošanās direktīvā izmantotais termins “laulātais” attiecas arī uz viendzimuma partneriem.

27. aicina vietējās pašvaldības raidīt pozitīvu signālu LGBTIK kopienām, parādot drosmi īstenot vērienīgus LGBTIK personām labvēlīgus politikas pasākumus un panākt izmaiņas augšupēji. Šajā saistībā var minēt Turīnas piemēru⁽⁸⁾ — pilsētas administrācija oficiāli atzīst civilas partnerattiecības starp viena dzimuma cilvēkiem, lai arī šajā jomā līdz 2016. gadam nebija valsts mēroga noteikumu. Arī pēc tam Turīna turpina būt pionieris, juridiski atzīstot viendzimuma pāru vecāku statusu, lai gan valsts tiesību aktos šādu noteikumu nav;

Palīdzība LGBTIK jauniešiem Eiropas Savienībā

28. atzīst, ka LGBTIK jaunieši Eiropā ir īpaši neaizsargāti, jo viņi jau no agrīna vecuma ir pakļauti diskriminācijai, viktimizācijai, stigmatizācijai un ļaunprātīgai izmantošanai; viņi saskaras ar grūtībām saistībā ar ģimeni un savām kopienām, profesionālo pakalpojumu sniedzēju un plašākas sabiedrības ierobežoto izpratni par LGBTI+ jautājumiem, kā arī ar garīgās, fiziskās un seksuālās veselības problēmām;

29. atzinīgi vērtē Komisijas visaptverošo stratēģiju par bērnu tiesībām, kas tika publicēta 2021. gada 24. martā un kas nodrošina LGBTIK bērnu iespējas brīvi attīstīt savu personību un piekļūt tiesībām, kas tiek aizsargātas, tostarp ģimeņu informēšanas un konsultāciju iniciatīvām, lai ģimenes var atbalstīt nepilngadīgo vispusīgu un pilnvērtīgu attīstību; un nepārprotami atbalsta labas prakses apmaiņu tādā jomā kā centieni izbeigt tādas ķirurģiskas operācijas, kuru mērķis nav dzīvības glābšana, un medicīnisku iejaukšanos attiecībā uz interseksuāliem zidaiņiem un pusaudžiem bez viņu vai viņu vecāku pilnīgi informētas piekrišanas, lai viņi atbilstu ierastajai vīrišķā vai sievišķā dzimuma definīcijai;

30. mudina dalībvalstis nacionālajos LGBTIK līdztiesības plānos izvērtēt politiku un praksi, kas nodara kaitējumu LGBTIK cilvēkiem un jo īpaši jauniešiem vai viņus vēl vairāk atsvešina; aicina dalībvalstis atbalstīt vietējās kopienas, sniedzot atbilstošus pakalpojumus, lai palīdzētu atstumtiem jauniešiem, piemēram, radot drošu vidi, un nodrošināt vienlīdzīgas nodarbinātības iespējas un iekļaujošu darba vidi, pozitīvu LGBTIK pārstāvību un līdzdalību kultūrā, sabiedrībā un sportā;

31. brīdina, ka Eiropā LGBTIK bezpajumtniecība ir slēpta problēma, tomēr pieejamie ierobežotie pētījumi⁽⁹⁾ liecina, ka LGBTIK kopienas cilvēku kopumā un it īpaši jauniešu īpatsvars bezpajumtnieku vidū ir ļoti liels: tiek lēsts, ka 25–40 % jauniešu, kas ir bezpajumtnieki, ir LGBTIK⁽¹⁰⁾. Tāpēc Komiteja aicina pievērst īpašu uzmanību šai problēmai arī saistībā ar Eiropas platformu bezpajumtniecības apkarošanai;

32. vērs uzmanību uz to, ka Nodarbinātības vienlīdzības direktīva būtu stingri jāīsteno un tās īstenošana būtu rūpīgi jāuzrauga un jānovērtē. RK atzinīgi vērtē to, ka pēc spēkā esošo tiesību aktu novērtēšanas un uzraudzības Komisija 2022. gadā nāks klajā ar visiem vajadzīgajiem tiesību aktiem, it īpaši attiecībā uz līdztiesības iestāžu lomu;

33. aicina Eiropas Komisiju, valstu, reģionālās un vietējās pašvaldības aktīvāk vērst uzmanību uz LGBTIK jauniešu bezpajumtniecību, kas ir galīgais sociālās atstumtības veids, un attīstīt jauniešu aprūpes centrus un patversmes savās kopienās, ņemot vērā Krakovas un Berlīnes piemērus;

Covid-19 ietekme uz LGBTIK dzīvi

34. norāda, ka Covid-19 izraisītā krīze veselības jomā un sabiedrībā rada LGBTIK kopienai sarežģītas problēmas un riskus. Jaunākie pētījumi⁽¹¹⁾ liecina, ka šīs problēmas ir garīgās veselības pasliktināšanās un grūtības piekļūt veselības aprūpei, naida runas un vardarbības ģimenēs pastiprināšanās, grūtības piekļūt valsts palīdzības programmām, tostarp saistībā ar mājokli, pārtiku un iztiku, kā arī grūtības piekļūt tiesām, reģistrācijai un citiem juridiskiem procesiem;

35. atzinīgi vērtē atbalsta programmas, kas ieviestas dažās kopienās, lai nodrošinātu psiholoģisko atbalstu tiešsaistē, darbības ārpus telpām, piekļuvi veselības aprūpei, pašvaldību mājokļiem un drošiem mājokļiem un papildu finansējumu; aicina valsts, reģionālās un vietējās iestādes nodrošināt, ka ārkārtas un atjaunotnes pasākumi nav diskriminējoši;

⁽⁸⁾ Turīnas pašvaldības noteikumi, 2010. gads.

⁽⁹⁾ Eiropas federācija, kas apvieno valstu organizācijas darbam ar bezpajumtniekiem (AISBL), "LGBTIK bezpajumtniecība" (*LGBTIQ Homelessness*), 2017. gada rudens, un 2019. gada apsekojums par lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu, interseksuāļu un kvīru (LGBTIK) jauniešu bezpajumtniecību Eiropā.

⁽¹⁰⁾ https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/COVID19%20_Impact%20LGBTI%20people.pdf

⁽¹¹⁾ [covid19-lgbti-assessment-2020.pdf](https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/covid19-lgbti-assessment-2020.pdf) (ilga-europe.org)

Turpmākā virzība

36. aicina, balstoties uz faktiem, visos līmeņos un pāri robežām pastiprināt sadarbību un dialogu starp pārvaldības struktūrām un ieinteresētajām personām, īpašu uzmanību pievēršot LGBTIK personīgajai pieredzei, kā arī integrēt LGBTIK jautājumus esošajos un jaunajos politikas pasākumos, tādējādi nodrošinot, ka tiek īstenoti uz informāciju balstīti un pienācīgi pielāgoti pasākumi, kas atspoguļo daudzveidību;

37. atkārtoti aicina ⁽¹²⁾ plašāk piemērot interseksionālo pieeju un apvienot interseksionālus pasākumus ar pozitīviem pasākumiem nozarēs;

38. atbalsta visus centienus novērst konversijas terapiju un piespiedu medicīnisku iejaukšanos attiecībā uz interseksuāļiem un transpersonām (tostarp interseksuāļu dzimumorgānu kroplīšanu un piespiedu sterilizāciju); aicina vietējās un reģionālās pašvaldības pārtraukt šo iniciatīvu īstenošanu savā teritorijā un paredzēt līdzekļus šādas prakses izbeigšanai, īpašu uzmanību veltot bērnu un pusaudžu aizsardzībai;

39. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas pieeju veicināt labas prakses apmaiņu saistībā ar dzimumu atzīšanas tiesību aktiem un procedūrām, kuru pamatā ir pašnoteikšanās princips, un atzinīgi vērtē to, ka paredzēts uzsākt starpnozaru dialogu, lai palielinātu informētību par transpersonām, nebinārām personām un interseksuāļiem un veicinātu iekļautību visās attiecīgajās darbībās un procedūrās;

40. aicina pastiprināt transpersonu aizsardzību, jo tās joprojām īpaši smagi cieš no diskriminācijas, vardarbības un vajāšanas. Pētījums, kas tika nesens veikts par ⁽¹³⁾ 31 valsti, liecina, ka tikai 13 valstīs ir tiesību akti, kas piedāvā vismaz zināmu aizsardzību, pamatojoties uz dzimumidentitāti un/vai dzimumpazīmēm;

41. norāda, ka steidzami ir vajadzīga daudzlīmeņu pārvaldība un partnerības; pilnībā atbalsta Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresa darbu, kas saistīts ar vietējo pašvaldību lomu un pienākumiem LGBTI aizsardzībā, un aicina ar tā rezultātiem iepazīstināt Reģionu komiteju;

42. aicina atzīt, cik svarīgi ir nodrošināt piekļuvi ar dzimuma maiņu saistītai veselības aprūpei. Ar dzimuma maiņu saistītā veselības aprūpe nodrošina dzīvības glābšanu, un pret to ir jāattiecas kā pret šādu aprūpi. Covid-19 pandēmiju nevar būt iemesls, lai atliktu, aizkavētu vai ierobežotu piekļuvi veselības aprūpei, tostarp ar dzimuma maiņu saistītai aprūpei un pastāvīgai ārstēšanai;

43. piedāvā palīdzēt gan Eiropas Komisijai apkopot attiecīgo vietējo un reģionālo paraugpraksi un rūpēties par Eiropas tiesību aktu īstenošanu uz vietas, gan Eiropas Parlamentam, jo īpaši tā sadarbības grupai "LGBTI";

44. mudina Eiropas Komisiju atbalstīt pētniecību, lai izpētītu ģeogrāfiskās atšķirības attieksmē pret LGBTIK, jo tādējādi varētu uzlabot metodes diskriminācijas apkarošanai ārpus pilsētu teritorijām;

45. uzskata, ka RK līdzdalība iniciatīvas "Iekļaujoša galvaspilsēta" veidošanā sniegtu ievērojamu pievienoto vērtību, un tādēļ atkārtoti aicina, izraugoties vienu vai vairākas nominācijas "Iekļaujoša Eiropas galvaspilsēta", katru gadu oficiāli iesaistīt Reģionu komiteju, kas būtu jāiesaista arī Eiropas Padomes valstu valdību LGBTI kontaktpunktu tīklā;

46. aicina Eiropas Komisiju nodrošināt, ka vietējās un reģionālās pašvaldības tiek pilnībā iesaistītas nacionālo LGBTIK līdztiesības plānu izstrādē, īstenošanā un uzraudzībā;

47. piekrīt pievienoties Eiropas Komisijas pieejai, kas paredz rādīt piemēru un censties panākt pilnībā iekļaujošu darba vidi, un aicina uzraudzīt pasākumus, kuri apdraud LGBTIK darba ņēmēju intereses Eiropas iestādēs;

⁽¹²⁾ RK atzinums "Savienība, kurā valda līdztiesība: dzimumu līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam", 2020. gada oktobris.

⁽¹³⁾ Eiropas Komisijas pētījums "Transpersonas un interseksuāļi Eiropā – salīdzinoša analīze" (*Trans- and Intersex Equality in Europe – A Comparative Analysis*), 2018. gads.

48. aicina visus politiskos līderus rādīt piemēru, publiski nosodot jebkāda veida diskrimināciju, homofobiskus un transfobiskus un interfobiskus izteikumus, aizskaršanu un vardarbību seksuālās orientācijas vai dzimumidentitātes, dzimuma pašizpaušmes un dzimumpazīmju dēļ;
49. uzsver, ka ir vajadzīgi izglītības pasākumi un informatīvas kampaņas visu vecumu un izcelsmes cilvēkiem un ka ir jāstiprina sabiedriskie pakalpojumi, jāuzlabo atbalsta speciālistu spējas un jāpalielina tiesu iestāžu pieejamība cietušajiem;
50. uzsver vispārējās seksuālās audzināšanas nozīmi cīņā pret stereotipiem un diskrimināciju, LGBTIK kopienas pozitīva tēla veidošanā un uz iecietību vērstas gaisotnes veicināšanā. Jebkādi uzbrukumi pedagogiem būtu jānosoda;
51. gaida jaunus priekšlikumus par iespējamu finansējumu projektiem, kuru mērķis ir, izmantojot programmu "Pilsoni, vienlīdzība, tiesības un vērtības", novērst gan interseksionālo diskrimināciju un nevienlīdzību, ar ko saskaras LGBTIK, gan dzimumu aizspriedumus un citus stereotipus;
52. aicina paredzēt finansējumu, lai atbalstītu LGBTIK pilsoniskās sabiedrības organizācijas (ne tikai tās, kas īsteno projektus), un sniegt finansiālu atbalstu līdztiesības un daudzveidības programmām pašvaldībās un reģionos, kur LGBTIK kopiena saskaras ar īpaši naidīgu attieksmi no valdību pusēs;
53. aicina Eiropas Komisiju nodrošināt, ka tad, ja pastāv strukturāli diskriminācijas mehānismi, Eiropas fondi netiek piešķirti, un, ja tas tiek konstatēts vēlāk, finansējums tiek apturēts vai atcelts; uzskata, ka šādu pasākumu praktiskā iedarbība apvienojumā ar dialogu var radīt pilnībā iekļaujošu Eiropas Savienību;
54. aicina RK locekļus un pārējās vietējās un reģionālās pašvaldības gadījumos, kad trūkst valsts tiesību aktu, ieviest vietējos noteikumus diskriminācijas un juridiskā vakuuma novēršanai, lai veicinātu daudzveidību, savstarpēju atzīšanu un cieņu.

Briselē, 2021. gada 14. oktobrī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

REĢIONU KOMITEJA

INTERACTIO – HIBRĪDFORMĀ – RK 146. PLENĀRSESĪJA, 12.10.2021.–14.10.2021.

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Eiropas digitālā identitāte”

(2022/C 61/09)

Ziņotājs:	Mark WEINMEISTER (DE/PPE), Hesenes federālās zemes valsts sekretārs Eiropas lietās
Atsauces dokuments:	Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulu (ES) Nr. 910/2014 groza attiecībā uz Eiropas digitālās identitātes regulējuma izveidi COM(2021) 281 final

I. IETEIKUMI GROZĪJUMIEM

1. grozījums

COM(2021) 281

1. panta 4. punkts

Regula (ES) Nr. 910/2014

5. pants

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Pseidonīmi elektroniskā darījumā Neskarot juridiskās sekas, kas atbilstīgi valsts tiesību aktiem ir pseidonīmiem, pseidonīmu izmantošana elektroniskos darījumos nav aizliegta.	Pseidonīmi elektroniskā darījumā Neskarot juridisko spēku, kas atbilstīgi valsts tiesību aktiem ir pseidonīmi, pseidonīmu izmantošana elektroniskos darījumos un arī sociālajos tīklos nav aizliegta.

Pamatojums

Sociālie tīkli nedrīkst aizbīdināties ar Eiropas digitālās identitātes maku, lai aizliegtu pseidonīmu izmantošanu reģistrēšanās nolūkā.

2. grozījums

COM(2021) 281

1. panta 7. punkts

Regula (ES) Nr. 910/2014

6.a panta 1. punkts

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Lai nodrošinātu, ka visām fiziskām un juridiskām personām Savienībā ir droša, uzticama un netraucēta piekļuve publiskiem un privātiem pārrobežu pakalpojumiem, katra dalībvalsts 12 mēnešu laikā pēc šīs regulas stāšanās spēkā izdod Eiropas digitālās identitātes maku.	Lai nodrošinātu, ka visām fiziskām un juridiskām personām Savienībā ir droša, uzticama un netraucēta piekļuve publiskiem un privātiem pārrobežu pakalpojumiem, katra dalībvalsts 24 mēnešu laikā pēc šīs regulas stāšanās spēkā izdod Eiropas digitālās identitātes maku.

Pamatojums

Nemot vērā pieredzi, Eiropas digitālās identitātes maki būs viens no galvenajiem IT tehnisko uzbrukumu mērķiem. Šādā sensitīvā personas identifikācijas datu vidē kvalitāte ir svarīgāka par ātrumu. Termiņi, kas paredzēti īstenošanai valstu līmenī, ir pārāk īsi (daļēji arī saistībā ar TID 2 direktīvas noteikumiem). Tādēļ pārejas periods ir jāpagarina.

3. grozījums

COM(2021) 281 final – 1. daļa

1. panta 7. punkts

Regula (ES) Nr. 910/2014

6.a panta 12. punkts (jauns)

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	<i>Personām, kas jaunākas par 18 gadiem, Eiropas digitālās identitātes maku dara pieejamu ar nosacījumu, ka to identitāti var apstiprināt par nepilngadīgo personu atbildīga juridiskā pārstāvja elektroniska personas apliecība.</i>

Pamatojums

Eiropas digitālās identitātes maki būs identitātes apliecinājums gan tiešsaistē, gan bezsaistē. Nepilngadīgos nevar pilnā mērā saukt pie atbildības par varbūtēju juridisku ietekmi vai juridiskām sekām.

4. grozījums

COM(2021) 281 final – 1. daļa

1. panta 7. punkts

Regula (ES) Nr. 910/2014

6.c panta 5. punkts

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Dalībvalstis paziņo Komisijai 3. punktā minēto publisko vai privāto struktūru nosaukumus un adreses. Komisija minēto informāciju dara pieejamu dalībvalstīm.	Dalībvalstis paziņo Komisijai 3. punktā minēto publisko vai privāto struktūru nosaukumus un adreses. Komisija minēto informāciju dara pieejamu dalībvalstīm ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc šīs regulas stāšanās spēkā.

Pamatojums

Grozīt Regulas (ES) Nr. 910/2014 6.c panta 5. punktu, jo ir lietderīgi noteikt galīgo informācijas sniegšanas termiņu.

5. grozījums

COM(2021) 281

1. panta 9. punkts

Regula (ES) Nr. 910/2014

7. pants

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
(..) 12 mēnešu laikā pēc (..) stāšanās spēkā (..).	(..) 24 mēnešu laikā pēc (..) stāšanās spēkā (..).

Pamatojums

Nemot vērā pieredzi, Eiropas digitālās identitātes maki būs viens no galvenajiem IT tehnisko uzbrukumu mērķiem. Šādā sensitīvā personas identifikācijas datu vidē kvalitāte ir svarīgāka par ātrumu. Termiņi, kas paredzēti īstenošanai valstu līmenī, ir pārāk īsi (daļēji arī saistībā ar TID 2 direktīvas noteikumiem). Tādēļ pārejas periods ir jāpagarina.

6. grozījums

COM(2021) 281

1. panta 11. punkts

Regula (ES) Nr. 910/2014

10.a panta 4. punkts

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Komisija bez nepamatotas kavēšanās publicē Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī 6.d pantā minētā saraksta attiecīgos grozījumus.	Komisija bez nepamatotas kavēšanās publicē Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī 6.d pantā minētā saraksta attiecīgos grozījumus, apkopojot šos grozījumus atsevišķā sarakstā.

Pamatojums

Pārskatāms saraksts (melns saraksts) atvieglotu lietošanu.

7. grozījums

COM(2021) 281 – 1. daļa

1. panta 12. punkts

Regula (ES) Nr. 910/2014

11.a panta 4. punkts (jauns)

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	Dalībvalstis, izmantojot unikālus identifikācijas līdzekļus, nodrošina, ka nevienam pilsonim netiek izsniegti divi vai vairāki Eiropas digitālās identitātes maki, neraugoties uz attiecīgās personas piederību vairākām valstīm vai dzīvesvietu dažādās dalībvalstīs.

Pamatojums

Būtu jānodrošina, ka pilsoņi, kuriem ir vairākas valstspiederības un/vai dzīvesvieta dažādās ES dalībvalstīs, tomēr saņem tikai vienu Eiropas digitālās identitātes maku.

8. grozījums

COM(2021) 281 – 1. daļa

1. panta 14. punkts

Regula (ES) Nr. 910/2014

12.a panta 3. punkts

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Dalībvalstis paziņo Komisijai 1. punktā minēto publisko vai privāto struktūru nosaukumus un adreses. Komisija minēto informāciju dara pieejamu dalībvalstīm.	Dalībvalstis paziņo Komisijai 1. punktā minēto publisko vai privāto struktūru nosaukumus un adreses. Komisija minēto informāciju dara pieejamu dalībvalstīm ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc šīs regulas stāšanās spēkā.

Pamatojums

Grozīt Regulas (ES) Nr. 910/2014 12.a panta 3. punktu, jo ir lietderīgi noteikt galīgo informācijas sniegšanas termiņu.

9. grozījums

COM(2021) 281

1. panta 29. punkts

Regula (ES) Nr. 910/2014

30. panta 3.a punkts

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Šā panta 1. punktā minētā sertifikācija ir derīga piecus gadus ar nosacījumu, ka regulāri reizi divos gados tiek veikts neaizsargātības novērtējums. Ja neaizsargātības tiek konstatētas un netiek novērstas, sertifikāciju anulē.	Šā panta 1. punktā minētā sertifikācija ir derīga piecus gadus ar nosacījumu, ka regulāri reizi divos gados tiek veikts neaizsargātības novērtējums. Ja neaizsargātības tiek konstatētas un netiek novērstas, sertifikāciju anulē. Atkārtotu sertifikāciju var veikt ne agrāk kā pēc divus gadus ilga nogaidīšanas perioda un pēc atkārtota neaizsargātības novērtējuma.

Pamatojums

Ir lietderīgi noteikt termiņu, pēc kura sertifikāciju drīkst atkārtot, jo būtu jāsauglabā iespēja novērst trūkumus, vajadzības gadījumā veicot pamatīgu tehnisku modernizāciju.

II. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Ievads

1. atzinīgi vērtē nodomu izveidot Eiropas digitālās identitātes maku (angliski *European Digital Identity Wallet*). Paredzēts, ka, izmantojot šo "digitālo maku", iedzīvotāji savu identitāti varēs apliecināt arī mobilajās ierīcēs, lai piekļūtu valsts pārvaldes tiešsaistes pakalpojumiem, nosūtītu digitālus dokumentus vai tikai pierādītu konkrētu personisku iezīmi, piemēram, vecumu. Tas būs iespējams, neatklājot identitāti vai citus personas datus;

2. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas priekšlikumu izveidot Eiropas digitālo identitāti, kas būtu pirmais solis virzībā uz visaptverošāku digitālās identitātes maku, un šajā saistībā pārskatīt eIDAS regulu. Eiropas digitālās identitātes maks ietvers ne tikai personas identitātes datus (ES identitāte), bet tajā paredzēts iekļaut arī citus [oficiālos] dokumentus elektroniskā formātā, piemēram, autovadītāja apliecību un izglītības dokumentus;

3. atbalsta Eiropas Komisijas nolūku, ņemot vērā jaunās tirgus prasības attiecībā uz saimniecisko izmantošanu, pilnveidot eIDAS regulu un arī turpmāk izmantot pašreizējos valstu paziņotos identifikācijas līdzekļus. Drošiem elektroniskajiem identifikācijas līdzekļiem ir ārkārtīgi liela nozīme administratīvo procesu digitalizācijā;

4. aicina Eiropas Komisijas priekšlikumā par Eiropas digitālo identitāti iekļaut skaidrus datu aizsardzības noteikumus, kuriem būtu jāatbilst Vispārīgajā datu aizsardzības regulā (VDAR) noteiktajiem principiem, it īpaši tādiem kā datu ekonomika, datu privātums un pienācīgs pamatojums, un arī jānodrošina, ka lietotāji var kontrolēt, kādus datus viņi vēlas kopīgot un ar ko;

5. uzskata, ka daudzpusīgās un it īpaši mobilās izmantojamības dēļ Eiropas digitālās identitātes maks ir līdzeklis, kam jāatvieglo līdzdalība sabiedrības dzīvē; tas, ieviests visā ES, ikviena Savienības iedzīvotāja apziņā var kļūt par personisku Eiropas identitātes apliecinājumu;

Izdevīgums iedzīvotājiem

6. uzskata, ka Eiropas digitālās identitātes maka izveide ir lieliska izdevība, kuru izmantojot iedzīvotāji iegūs arī kopējā iekšējā tirgū praktiski īstenojamu un praktiski lietojamu ES identitāti. Eiropas digitālās identitātes maks visām iesaistītajām personām radīs kopēju viennozīmīgi saistošu identifikatoru, kura simboliskā nozīme ir daudz plašāka par tā tehnisko pielietojamību;

7. konstatē, ka Eiropas digitālās identitātes maks būtībā ir mobilai izmantošanai paredzēta tehnoloģija, kas funkcionālo izmantojamību varēs saglabāt arī pašreiz lietojamo ierīču (viedtālruni vai attiecīgi viedpulksteņi) turpmākās attīstības gaitā. Izmantojot piemērotu (attiecīgā gadījumā optisku) saskarni, Eiropas digitālās identitātes maku varēs izmantot arī ar tādām jaunām tehnoloģijām kā digitālās brilles (piemēram, papildinātās realitātes brilles vai digitālie iemiesojumi) vai citas līdzīgas ikdienā lietojamās digitālās ierīces;

8. iesaka izstrādāt un ieviest Eiropas digitālo identitāti un Eiropas digitālās identitātes maku, lai iedzīvotājiem sniegtu pakalpojumus, kam ir reāla pārrobežu pievienotā vērtība;

9. uzsver, ka ir jāgarantē visu lietotāju neatkarība un nediskriminācija, un tāpēc iesaka paziņojumā precīzāk izklāstīt, ka fiziskām personām paredzētu piedāvājumu gadījumā nedrīkst netieši piespiest lietot Eiropas digitālās identitātes maku. Tā lietošanai noteikti ir jābūt brīvprātīgai;

10. uzsver, ka Eiropas digitālās identitātes maks būtu jāuztver kā piedāvājums iedzīvotājiem, lai pilsoniskā sabiedrība to vērtētu pozitīvi;

11. aicina līdztekus datu aizsardzības un piekļūstamības nodrošināšanai izstrādāt vienkāršu noformējuma ieteikumu, kas varētu būt rīkkopa, kura nodrošinātu iespēju Eiropas digitālās identitātes maku izmantot arī personām ar nelieliem ierobežojumiem vai valodas nezinātājiem (piemēram, pastiprināti izmantojot piktogrammas);

12. ierosina paredzēt noteikumus attiecībā uz to, kā digitālo identitāti var izmantot nepilngadīgie vai aizbildnībā vai aprūpē esošie, un attiecībā uz to, kas notiek ar mirušo personu digitālo identitāti;

Ekonomikas dalībnieku iesaistīšana

13. uzskata, ka, spēkā esošos noteikumus paplašinot attiecībā uz ekonomiku, ciešāka vadošo tehnoloģiju uzņēmumu iesaistīšana būs nozīmīgs faktors, kas sekmēs panākumus. Tikai tirgum atbilstīgs risinājums var garantēt atbilstīgu izmantošanu Eiropas Savienībā;

14. atgādina, ka būtisks aspekts attiecībā uz saimniecisko izmantojamību ir elektronisko maksājumu saskarnes (*PayPal*, *Google/Apple Pay*, *SWIFT* u. c.), kas pašreiz ekonomikā izmanto lietotājiem piederošus kontus. Saistībā ar Eiropas digitālās identitātes maku būtu jāievēro noteikumi, kas attiecas uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un digitālo naudu (*bitmonētas*, *Ethereum*, digitālais euro u. c.);

15. aicina saistībā ar Eiropas digitālās identitātes maka saimniecisko izmantošanu ņemt vērā abus pašreizējos un saturiski konkurējošos darījumdarbības modeļus.

No vienas puses, tie ir lieli pasaules mēroga sociālie tīkli, kuri ir pamatoti ieinteresēti, lai viņu pseidokontus attiecīgi validētu kāda publiska institūcija. Tomēr tas iznīcinātu interneta lietošanas brīvību un tā lietotājus no aizsargātās interneta telpas novirzītu aizvien dziļāk tumšajā tīmeklī. To Reģionu komiteja noteikti negribētu panākt.

No otras puses, identitātes pakalpojumu sniedzēji, kuri izplata piedāvājumus, kas konkurē ar Eiropas digitālās identitātes maku, arī gribētu izmantot publiskas institūcijas validētu identitāti;

16. iesaka ekonomikas dalībnieku autentifikācijas metodiku izstrādāt tā, lai šādus dalībniekus būtu iespējams identificēt, pamatojoties uz drošības sertifikātu, kam būtu konkrēts derīguma termiņš vai ko regulāri pārbaudītu. Reģionu komiteja atzinīgi vērtē līdzīgus apsvērumus attiecībā uz konfidencialitātes pakalpojumu sniedzējiem, tomēr norāda, ka nedrīkst pieļaut arī to, ka iestāžu vai organizāciju tiesības pieprasīt datus no Eiropas digitālās identitātes maka tiek izmantotas ļaunprātīgi;

17. norāda, ka dažās dalībvalstīs jau ir izstrādāti un tiek izmantoti digitālie risinājumi publiskajam un privātajam sektoram. Šīs konkrētām valstīm raksturīgās īpatnības būtu iespējami jāņem vērā, Eiropā ieviešot digitālo identitāti. Tas jā dara, jo, pirmkārt, izmaiņas esošajās sistēmās radītu ievērojamu administratīvo un arī finansiālo slogu. Otrkārt, gadu gaitā ir būtiski augusi minēto dalībvalstu iedzīvotāju uzticēšanās esošajām sistēmām, ko nedrīkstētu apdraudēt Eiropas digitālās identitātes ieviešana;

Īstenošana un valstu līdzdalība

18. tāpēc visnotaļ iesaka valstu speciālistus ciešāk iesaistīt Komisijas likumdošanas priekšlikumā izskanējušajā un dalībvalstīm adresētajā ieteikumā izstrādāt kopīgu koordinētas koncepcijas rīkkopu, lai izveidotu Eiropas identitātei nepieciešamo tehnisko satvaru.

Šajā ziņā ir jāizmanto paraugprakses piemēri, proti, rezultāti un pieredze no Vācijas projektiem saistībā ar digitālo identitāti (*Digitale Identitäten*) un ar priekšzīmību drošas digitālās identitātes jomā (*Schaufenster Sichere Digitale Identitäten*);

19. uzskata, ka, apsverot paredzētās izmaksas un ar plānošanu saistītos izdevumus, ir jāiegūst arī valstu rādītāji un tie jāapkopo kopējā ES plānā, kurā izdevumi ir pienācīgi ņemti vērā. Šajā ziņā ES līmenī noteiktajā īstenošanas grafikā ir jāņem vērā un jāiekļauj arī nacionālie īstenošanas plāni;

20. saistībā ar kopējo plānu izstrādi aicina pievērst uzmanību arī ar īstenošanu saistītajiem valstu, kā arī vietējo un reģionālo pašvaldību cilvēkresursiem un finansiālajiem izdevumiem. Eiropas digitālās identitātes maka ieviešana izdosies tikai tad, ja tas tiks pietiekami bieži lietots.

Šajā ziņā līdztekus ekonomikas dalībniekiem būtiska nozīme būs arī visu līmeņu pārvaldības iestādēm dalībvalstīs. Tās aizvien vairāk iesaistās ne tikai pēc pašu iniciatīvas, bet arī saistībā ar Komisijas iniciatīvām. ES iekšējā tirgus digitalizācijā nozīmīgu ieguldījumu sniedz ne tikai ES Pakalpojumu direktīva, bet arī ES vienotā digitālā vārteja;

21. ierosina īstenošanu veikt pakāpeniski – it īpaši sākuma posmā. Tas ir svarīgi tādēļ, ka saistībā ar eIDAS regulas aptvertā konteksta mainīšanos līdz šim vēl daļēji neregulētie ekonomikas sektori ir pilnīgi no jauna jāiesaista, tiem izmantojot elektroniskas identitātes, kuru uzticamības līmenis ir no “būtiska” līdz “augstam”;

Datu aizsardzība un kiberdrošība

22. tehnisku risku dēļ, kas saistīti ar identitātes datu centralizētu glabāšanu galvenokārt mobilā lietotnē, brīdina nesasteigt Eiropas digitālās identitātes maka risinājuma īstenošanu. Šāds risinājums neapšaubāmi tiks uzņemts kā viens no galvenajiem dažādu kiberuzbrukumu mērķiem, un tādēļ ir jānodrošina noturība pret attiecīgo pašreizējo apdraudējumu;

23. vērš uzmanību uz to, ka svarīgi ir pienācīgi definēt digitālās identitātes maku un elektroniskās identifikācijas sistēmu sertifikācijas sistēmas, kuras nebūtu jāizstrādā komerciālai struktūrai, bet gan Eiropas Savienības Kiberdrošības aģentūrai (ENISA), cieši sadarbojoties ar ekspertu grupām, tostarp vietējo un reģionālo pašvaldību pārstāvjiem;

24. norāda uz risku, kas rodas, vienā tehniskā komponentē centralizēti glabājot dažāda konfidencialitātes līmeņa identitātes veidus. Ja šādiem datiem neatļauti piekļūtu trešās personas, tiesīgie lietotāji tiktu nopietni apdraudēti. Līdztekus materiālajiem zaudējumiem ir jāpievērš uzmanība arī reputācijas un goda aizskārumam. Ievērojamu kaitējumu varētu nodarīt arī mērķtiecīga personalizēta pikšķerēšana;

25. prasa Eiropas digitālās identitātes maku tehniski īstenot tā, lai tas būtu pietiekami noturīgs pret kibernetiskiem uzbrukumiem un lai, izmantojot attiecīgas bloķēšanas iespējas, kā arī speciālas drošas rezerves sistēmas, pilnvarotas personas varētu veikt drošu atkārtotu instalēšanu.

Eiropas digitālās identitātes maku noturības pilnveidošanai ir jābūt pastāvīgam procesam. Integrēta drošība ir ilgstošas sekmīgas lietošanas pamats, kas obligāti ir jāņem vērā arī lietotājiem, kuri ir ekonomikas dalībnieki, un tādēļ tas būtu jāiekļauj jau rīkkopā;

26. uzskata, ka līdztekus datu aizsardzības, piekļūstamības un kibernetiskās drošības prasībām būtiski svarīgs sekmīgas īstenošanas faktors ir metodiski konsekvents un lietotāju mērķgrupai pielāgots risinājums, kā arī informācija un dokumentācija;

27. ierosina ar juridiski saistošiem noteikumiem paredzēt, ka pakalpojumu sniedzējiem piekļuve Eiropas digitālās identitātes maku datiem obligāti ir jānodrošina ar būtībā vienkāršiem un pārredzamiem iestatījumiem, izmantojot standartizētus rīkus (piemēram, informācijas paneli), un jāpadara tie pamanāmi lietotājiem;

28. aicina Eiropas digitālās identitātes projektu izstrādāt tā, lai tas sekmētu tādu mērķu sasniegšanu kā Eiropas digitālā noturība un Eiropas digitālā suverenitāte;

29. iesaka apsvērt, vai, nodrošinot ES sertificētu un izveidotu atklātā pirmkoda rīkkopu, kas paredzēta Eiropas digitālās identitātes maku pamatfunkcijām, var izveidot vispārēju tehnisku pamatu; rīkkopas apkope un pilnveide tad būtu jākoordinē Eiropas Savienībai;

Iesaiste lietošanas procesā

30. saistībā ar Eiropas digitālās identitātes maku ieviešanu konkrētās lietojumprogrammās iesaka izvirzīt prasību, ka visam lietošanas procesam jābūt izklāstītam lietotāju mērķgrupai saprotamā, uz procesu vērstā veidā.

Situācijās, kad tas tiks izmantots, Eiropas digitālās identitātes maku ir jādefinē kā viendabīgs komponents ar skaidrām saskarnēm datu pārsūtīšanai uz lietojumprogrammu un, izmantojot skaidrus simbolus un dizaina elementus, uzskatāmi jāatspoguļo kā ES produkts;

31. ierosina standartizēt piekļuvi Eiropas digitālās identitātes makam, lai lietotāji diezgan vienkārši varētu apstiprināt tā izmantošanu vai piekļuvi tam, un vienlaikus ņemt vērā arī datu minimizēšanas prasību. Šāda standartizēta procedūra ne tikai atvieglos izmantošanu, bet arī nodrošinās, ka pat nepieredzējuši IT lietotāji varēs to izmantot nekļūdīgi;

Informēšana un pieņemamība

32. uzskata, ka ES iedzīvotājiem ir jāsaņem izvērstā informācija par Eiropas digitālās identitātes maku un iespējām, ko tas sniedz saistībā ar izmantošanu ES iekšējā tirgū, un par veiktajiem drošības pasākumiem attiecībā uz datu aizsardzību un datu drošību; norāda, ka ātrgaitas interneta pieslēgums visiem iedzīvotājiem, pat tiem, kuri dzīvo lauku un attālos rajonos, ir priekšnoteikums, lai iedzīvotāji lietu un pieņemtu Eiropas digitālās identitātes maku;

33. līdztekus Eiropas digitālās identitātes maku sākotnējai izmantošanai atbalsta arī ES identitātes paplašināšanu visā pasaulē, piemēram, papildinot to arī ar ceļošanas pasēm (piemēram, vīzu digitālu glabāšanu) vai oficiālas ES vakcinācijas apliecības funkcijām. Šajā ziņā noslēdzot nolīgumus, būtu jārodas iespējas Eiropas digitālās identitātes maku un tajā ietvertos akreditācijas datus izmantot arī ārpus ES;

34. mudina Eiropas Komisiju sākt intensīvas debates un sarunas ar ierīču piegādātājiem, kas rūpējas par Eiropas digitālās identitātes maku tehnisko nodrošinājumu galalietotājiem. Šādu sarunu nolūks ir iespējami ātrā tehniskās bāzes nodrošināšana arī zemākas cenas ierīču segmentos.

Pašreiz pirmās ierīču saimes ir pieejamas vidējā un augstākā cenu segmentā, un saskaņā ar *eIDAS* regulu tās ir pietiekami sertificētas atbilstīgi konfidencialitātes līmenim "būtisks". Lai popularizētu Eiropas digitālās identitātes maku, ir lietderīgi iespējami plašāk izvērst ideju par ekonomikas dalībnieku iesaistīšanu pakalpojumu sniedzēju statusā;

Subsidiaritāte

35. konstatē, ka regulas priekšlikums ir saderīgs ar subsidiaritātes principu. Šāda tehniskā konstrukcija ES mērogā būs efektīva tikai tad, ja būs pieņemti pietiekami vienoti noteikumi. Konkrēts tās izpildījums ir jāparedz valsts noteikumos. Būs tikai jāizvērtē, kurus no visaptverošai izmantošanai paredzētajiem rīkiem izmantot.

Briselē, 2021. gada 12. oktobrī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs
L-2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV